ผลกระทบจากความไม่เหมาะสมของหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยเพื่อหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิตตามประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ตรี (1)

นางสาวธนัชพร ฉันทาวรานุรักษ์

เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชากฎหมายการเงินและภาษีอากร ภาควิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The Impact from the Impropriety of the Criteria for Calculating Premium Reserves to be Deducted as Expenses in the Calculation of Net Profits of Life Insurance Companies under the Revenue Code Section 65 Ter (1)

Ms. Tanatchaporn Chantawaranurak

An Individual Research Paper Sumitted in Partial Filfillment to the Requirements for the Degree of Master of Laws Program in Finance and Tax Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2021

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อเอกัตศึกษา	ผลกระทบจากความไม่เหมาะสมของหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยเพื่อหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิตตามประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ตรี (1)
นิสิต	นางสาวธนัชพร ฉันทาวรานุรักษ์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์ สาขาวิชากฎหมายการเงินและภาษีอากร
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.พัฒนาพร โกวพัฒนกิจ

ปัจจุบันการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิต ประมวลรัษฎากรมาตรา 65 ตรี (1) (ก) กำหนดให้บริษัทประกันชีวิตมีสิทธินำเงินสำรองประกันภัยสำหรับสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวมาหักเป็นรายจ่ายของกิจการได้ไม่เกินร้อยละ 65 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) กำหนดให้บริษัทประกันชีวิตมีสิทธินำเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะสั้นมาหักเป็นรายจ่ายของกิจการได้ไม่เกินร้อยละ 40 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ อย่างไรก็ดี ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัย สำหรับกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีความผูกพันอยู่และเงินสำรองอื่นของบริษัทประกันชีวิต พ.ศ. 2554 กำหนดให้บริษัทประกันชีวิตใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยในการคำนวณมูลค่าเงินสำรองประกันภัย เพื่อวัตถุประสงค์ในการกำกับดูแลความมั่นคงทางการเงินของบริษัทประกันชีวิต และเพื่อให้มั่นใจว่าบริษัทประกันชีวิตจะสามารถเงินเอาประกันภัยตามกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยได้อย่างครบถ้วน

ความแตกต่างของหลักเกณฑ์วิธีการคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากรกับหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย ส่งผลให้ในกรณีที่มูลค่าเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมีมูลค่าสูงเกินกว่าอัตราที่ประมวลรัษฎากรกำหนด บริษัทประกันชีวิตจะจะต้องนำเงินสำรองประกันภัยส่วนที่เกินดังกล่าวไปบวกกลับเป็นรายได้ของกิจการ ซึ่งส่งผลกระทบทำให้บริษัทประกันชีวิตต้องรับภาระภาษีสูงขึ้น ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงเสนอให้แก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์วิธีการคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากรโดยอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตสามารถนำเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิได้ทั้งจำนวน

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.พัฒนาพร โกวพัฒนกิจ)

..... นิสิต

(นางสาวธนัชพร ฉันทาวรานุรักษ์)

Individual Study Title	The Impact from the Impropriety of the Criteria for Calculating Premium Reserves to be Deducted as Expenses in the Calculation of Net Profits of Life Insurance Companies under the Revenue Code Section 65 Ter (1)
Researcher	Ms. Tanatchaporn Chantawaranurak
Field of Studi	Laws Program in Finance and Tax Laws
Adivisor	Associate Professor Dr. Patanaporn Kowpatanakit

At present, to calculate coporate income tax of the life insurance companies, the Revenue Code section 65 Ter (1) (a) regulates that the insurance premium reserves for life insurance shall be allowed as expenses in the calculation of net profits, but only the amount not exceeding 65% of the amount of net insurance premiums, and section 65 Ter (1) (b) regulates that the insurance premium reserves for any other insurance shall be allowed as expenses in the calculation of net profits, but only the amount not exceeding 40% of the amount of net insurance premiums. However, Notification of the Office of Insurance Commission on criteria, methods and conditions for allocation of insurance premiums as insurance reserves for the binding insurance policies and other reserves of life insurance companies, B.E. 2554 regulates that the life insurance companies shall comply with the Actuarial Standards of Practice regarding insurance premium reserves valuation, for the purpose of monitoring the financial stability of life insurance companies and to ensure that the life insurance companies shall be able to fully pay the sum insured under the insurance policy to the insured.

The result of the difference between the criteria of the calculation of insurance reserves under Revenue Code and Actuarial Standards of Practice is in case that the value of the insurance premium reserves calculated by Actuarial Standards of Practice is higher than the rate prescribied by the Revenue Code, the excess of such insurance premium reserves shall be added back as an income of the company, resulting on the higher tax burdens of the life insurance companies. Therefore, to solve such problem, this individual study suggests that the criteria of the calculation of insurance reserves under Revenue Code should be amended to allow the life insurance companies to deduct the total insurance premium reserves calculated by Actuarial Standards of Practice as expenses in calculating net profits.

..... Adivisor's Signature

(Associate Professor Dr. Patanaporn Kowpatanakit)

..... Student's Signature

(Tanatchaporn Chantawaranurak)

กิตติกรรมประกาศ

รายงานเอกัตศึกษาฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์และความเมตตาอย่างสูงของท่านรองศาสตราจารย์ ดร.พัฒนาพร โกวพัฒนกิจ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและสละเวลาอันมีค่าของท่านในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ และชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษา ค้นคว้าและจัดทำรายงานเอกัตศึกษาฉบับนี้ ตลอดระยะเวลาตั้งแต่เริ่มแรกจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้าจึงขอขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณนายกิตติ ผาสุขดี ที่ปรึกษาด้านกฎหมายของสมาคมประกันชีวิตไทย และที่ปรึกษาด้านกฎหมายของบริษัท เมืองไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) และนายปาณัท สุทธินนท์ นักคณิตศาสตร์ประกันภัยและผู้บริหารสายงานพัฒนาผลิตภัณฑ์ของบริษัท เมืองไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) ที่ได้ให้ความเมตตาและสละเวลาอันมีค่าของท่านในการให้ความรู้ คำแนะนำ และความช่วยเหลืออันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดทำรายงานเอกัตศึกษาฉบับนี้

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกๆ ท่าน ที่ได้กรุณาประสิทธิประสาทวิชาความรู้ให้แก่ข้าพเจ้า รวมทั้งขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายการเงินและภาษีอากรทุกๆ ท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและดูแลข้าพเจ้าอย่างดีมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจสำคัญของข้าพเจ้าในการศึกษาและการจัดทำรายงานเอกัตศึกษาฉบับนี้

ประโยชน์ใดๆ ที่ผู้อ่านได้รับจากรายงานเอกัตศึกษาฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอให้คุณงานความดีเหล่านี้เป็นของบิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านของข้าพเจ้า ทั้งนี้ หากมีข้อบกพร่องประการใด ข้าพเจ้าขออภัยและขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

บทคัดย่อ ..... ข

กิตติกรรมประกาศ ..... ง

สารบัญ 5

บทที่ 1 บทนำ 1

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย 3

1.3 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย 4

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย 4

1.5 วิธีการศึกษา 5

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา 5

บทที่ 2 หลักการทั่วไปของประกันชีวิต เงินสำรองประกันภัย และสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี 6

2.1 หลักการทั่วไปของประกันชีวิต 6

2.1.1 ความหมายของการประกันชีวิต 6

2.1.2 ประโยชน์ของการประกันชีวิต 8

2.1.3 ประเภทของการประกันชีวิต 11

2.2 หลักการทั่วไปของเงินสำรองประกันภัย 19

2.2.1 การบริหารจัดการความเสี่ยงของบริษัทประกันชีวิต 19

2.2.2 หลักการของเงินสำรองประกันภัย 20

2.2.3 ประเภทของเงินสำรองประกันภัย 22

2.2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อเงินสำรองประกันภัย 23

2.2.5 ประวัติและความเป็นมาของหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัย 25

2.3 หลักการทั่วไปของภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี 29

2.3.1 หลักการของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี 33

บทที่ 3 หลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยและตามประมวลรัษฎากรและผลกระทบต่อบริษัทประกันชีวิต 39
3.1 การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย 39
3.2 การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากร 44
3.2.1 หลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันชีวิตตามมาตรา 65 (ตรี) (1) (ก) 46
3.2.2 หลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันภัยอื่นตามมาตรา 65 (ตรี) (1) (ข) 49
3.2.3 คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรที่เกี่ยวข้อง 50
3.3 ผลกระทบต่อการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิต 52
3.3.1 ตัวอย่างการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิต กรณีเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาว 52
3.3.2 ตัวอย่างการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิต กรณีเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะสั้น 57
3.3.3 ผลกระทบต่อการคำนวณกำไรสุทธิในรอบระยะเวลาบัญชีที่เกิดเงินสำรองประกันภัย 60
3.4 ผลกระทบต่อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตจากหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากร 63
3.4.1 ตัวอย่างการคำนวณกำไรสุทธิของผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตที่มีจำนวนเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยแตกต่างกัน 65
3.4.2 ผลกระทบของต่อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิต 68
3.5 ผลกระทบจากการรับรู้เงินสำรองประกันภัยเป็นสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี 69
บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาจากหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากร และแนวทางการแก้ไข 72
4.1 วิเคราะห์ปัญหาจากหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากร 72
4.1.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างลักษณะของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีกรณีเงินสำรองประกันภัยกับกรณีอื่นๆ 73

4.1.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างหลักเกณฑ์ตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) กับหลักเกณฑ์ตามมาตรา 65 ตรี (1) (ค) 77

4.1.3 วิเคราะห์ปัญหาจากประวัติและความเป็นมาของหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัย 84

4.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาโดยการนำหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้คำนวณเงินสำรองประกันภัยเพื่อหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิต 88

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ 91

5.1 บทสรุป 91

5.2 ข้อเสนอแนะ 94

บรรณานุกรม 96

ภาคผนวก 100

ประวัติผู้เขียน 129

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิตนั้น มาตรา 65 ตรี (1) กำหนดให้บริษัทประกันชีวิตสามารถนำเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันชีวิตและเพื่อสมทบทุนประกันภัยอื่นที่กันไว้ก่อนคำนวณกำไรมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิตได้ โดยมาตรา 65 ตรี (1) (ก) กำหนดให้บริษัทประกันชีวิตมีสิทธินำเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันชีวิตที่กันไว้ก่อนคำนวณกำไร มาหักเป็นรายจ่ายของกิจการได้ เฉพาะส่วนที่ไม่เกินร้อยละ 65 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับในรอบระยะเวลาบัญชีหลังจากหักเบี้ยประกันภัยซึ่งเอาประกันต่อออกแล้ว และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) กำหนดให้บริษัทประกันชีวิตมีสิทธินำเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันภัยอื่นที่กันไว้ก่อนคำนวณกำไร มาหักเป็นรายจ่ายของกิจการได้ เฉพาะส่วนที่ไม่เกินร้อยละ 40 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับในรอบระยะเวลาบัญชีหลังจากหักเบี้ยประกันภัยซึ่งเอาประกันต่อออกแล้ว

วิธีการคำนวณมูลค่าเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยตามประมวลรัษฎากรข้างต้น มีความแตกต่างกับวิธีการคำนวณมูลค่าเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ประกอบกับประกาศ คปภ. เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัย สำหรับกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีความผูกพันอยู่และเงินสำรองอื่นของบริษัทประกันชีวิต พ.ศ. 2554 ที่กำหนดให้บริษัทประกันชีวิตใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยในการคำนวณมูลค่าเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัย เพื่อวัตถุประสงค์ในการกำกับความมั่นคงทางการเงินของบริษัทประกันชีวิต และเพื่อให้มั่นใจว่าบริษัทประกันชีวิตจะมีความสามารถในการจ่ายผลประโยชน์ตามสัญญาประกันชีวิตได้อย่างครบถ้วนแก่ผู้เอาประกันภัย ซึ่งจะต้องประเมินโดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ได้รับใบอนุญาตจากสำนักงาน คปภ. ตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัย

ความแตกต่างของวิธีการคำนวณเงินสำรองตามประมวลรัษฎากรและวิธีการคำนวณเงินสำรองโดยใช้หลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัย ส่งผลให้ในกรณีที่มูลค่าเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันชีวิตที่คำนวณตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมีมูลค่าเกินกว่าร้อยละ 65 หรือ

มูลค่าเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยหรือเพื่อสมทบทุนประกันภัยอื่นที่คำนวณตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมีมูลค่าเกินกว่าร้อยละ 40 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ บริษัทประกันชีวิตจะสามารถนำเงินสำรองประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายได้ไม่เกินร้อยละ 65 หรือร้อยละ 40 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ แล้วแต่กรณี เท่านั้น โดยบริษัทประกันชีวิตจะต้องนำเงินสำรองประกันภัยส่วนที่เกินกว่าอัตราที่ประมวลรัษฎากรอนุญาตให้หักเป็นรายจ่ายได้ดังกล่าวไปบวกกลับเป็นรายได้ของกิจการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิต และทำให้บริษัทประกันชีวิตต้องรับภาระภาษีสูงขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

ทั้งนี้ ภาระภาษีจากเงินสำรองประกันภัยส่วนที่เกินกว่าอัตราที่ประมวลรัษฎากรอนุญาตให้หักเป็นรายจ่ายได้ถือเป็นสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Deferred Tax Assets) ซึ่งเป็นจำนวนภาษีเงินได้ที่บริษัทประกันชีวิตสามารถขอคืนได้ในอนาคต กล่าวคือ บริษัทประกันชีวิตสามารถนำสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีจากเงินสำรองประกันภัยส่วนที่เกินดังกล่าวไปหักเป็นค่าใช้จ่ายทางภาษีได้สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีงวดอนาคต เมื่อบริษัทประกันชีวิตได้จ่ายผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ หรือเมื่อมีการเลิกสัญญาตามกรมธรรม์ เช่น กรมธรรม์ขาดอายุ หรือการเวนคืนกรมธรรม์ประกัน เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้บริษัทประกันชีวิตสามารถนำเงินสำรองประกันภัยส่วนเกินที่เคยถูกบวกกลับเป็นรายได้ของกิจการในรอบระยะเวลาบัญชีในอดีต มาหักเป็นค่าใช้จ่ายของกิจการได้ในรอบระยะเวลาบัญชีในอนาคตที่บริษัทประกันชีวิตได้จ่ายผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ หรือได้มีการเวนคืนกรมธรรม์ไปแล้วได้ หมายความว่าภาระภาษีที่บริษัทประกันชีวิตเคยเสียไปในอดีต ไม่ใช่ภาระภาษีที่เสียไปเลย แต่เป็นภาระภาษีบริษัทประกันชีวิตสามารถทยอยขอคืนหรือเครดิตภาษีได้ในอนาคต

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากงบการเงินประจำปี 2563 ของบริษัทประกันชีวิตต่างๆ เช่น บริษัท เมืองไทยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) และบริษัท กรุงเทพประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) พบว่ามูลค่าเงินสำรองประกันภัยที่เป็นสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีของกิจการของบริษัท เมืองไทยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) มีจำนวน 3,318,403,000 บาท[1] และของบริษัท กรุงเทพประกันชีวิต จำกัด (มหาชน)

[1] บริษัท เมืองไทยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน), งบการเงินสำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม 2563 และรายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาต. [ออนไลน์], 2564. แหล่งที่มา https://www.muangthai.co.th/-/media/Pdf/FS-MTL-Q42020_TH.pdf

มีจำนวน 2,123,450,000 บาท[2] เป็นต้น โดยเงินสำรองประกันภัยที่เป็นสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีของบริษัทดังกล่าวเป็นจำนวนที่สูงมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริษัทประกันชีวิตมีภาระภาษีที่ชำระไปแล้วล่วงหน้าที่ต้องมาทยอยขอคืนหรือเครดิตภาษีในภายหลังเป็นจำนวนมาก ซึ่งไม่เป็นธรรมต่อบริษัทประกันชีวิต เนื่องจากหากบริษัทประกันชีวิตสามารถนำเงินสำรองที่คำนวณตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยมาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ทั้งจำนวน โดยไม่ต้องนำเงินสำรองส่วนที่เกินกว่าอัตราที่ประมวลรัษฎากรอนุญาตให้หักเป็นรายจ่ายได้ไปบวกกลับเป็นรายได้ของกิจการซึ่งถือเป็นสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี จะทำให้บริษัทประกันชีวิตสามารถนำภาระภาษีที่ชำระเกินไปล่วงหน้าจำนวนดังกล่าวไปใช้หมุนเวียนในการประกอบกิจการและสร้างรายได้ให้แก่กิจการได้มากขึ้น

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงควรที่จะศึกษาเพื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยศึกษาว่าการกำหนดให้บริษัทประกันชีวิตต้องเสียภาษีล่วงหน้าไปก่อน แล้วมาทยอยขอคืนหรือเครดิตภาษีในอนาคตเป็นหลักเกณฑ์ที่สมเหตุสมผล เหมาะสมและเป็นธรรมแก่บริษัทประกันชีวิตแล้วหรือไม่ อย่างไร หรือควรแก้ไขหลักเกณฑ์ดังกล่าว เพื่อให้บริษัทประกันชีวิตสามารถนำเงินภาษีที่ชำระเอาไว้เกินดังกล่าวไปใช้จ่ายหมุนเวียนในกิจการเพื่อสร้างรายได้ของบริษัท

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1) เพื่อศึกษาหลักการทั่วไปของประกันชีวิต เงินสำรองประกันภัย และสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี

2) เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากรและหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัย

3) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบต่อบริษัทประกันชีวิตที่เกิดขึ้นจากหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยเพื่อหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิต

4) เพื่อให้สามารถวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม

---

[2] บริษัท กรุงเทพประกันชีวิต จำกัด (มหาชน), รายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาต. [ออนไลน์], 2564. แหล่งที่มา https://www.bangkoklife.com/Upload/InvestorFile/6a040deb2e0a42cabea8728f41f6df64.pdf

1.3 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

หลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันชีวิตเพื่อหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิตตามประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ตรี (1) ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันชีวิตตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัย ส่งผลให้บริษัทประกันชีวิตมีภาระภาษีสูงขึ้น เนื่องจากไม่สามารถนำเงินสำรองประกันภัยที่เกินกว่าอัตราที่ระบุไว้ในมาตรา 65 ตรี (1) มาหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ตามจำนวนเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณได้จริงตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัย และต้องรับรู้มูลค่าเงินสำรองประกันภัยส่วนที่เกินกว่าอัตราที่ระบุไว้ในมาตรา 65 ตรี (1) เป็นสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Deferred Tax Assets)

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ศึกษาหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยเพื่อหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิตตามประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ตรี (1) หลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัย หลักเกณฑ์ของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Deferred Tax Assets) ที่เกี่ยวข้องกับเงินสำรองประกันภัย รวมถึงศึกษาข้อมูลจากงบการเงินของบริษัทประกันชีวิตเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบต่อบริษัทประกันชีวิตที่เกิดขึ้นจากหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยเพื่อหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิต และเพื่อให้สามารถวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม

ทั้งนี้ ขอบเขตของการศึกษาวิจัยจะเน้นศึกษาข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริษัทประกันชีวิตเป็นหลัก เนื่องจากเงินสำรองประกันภัยที่ก่อให้เกิดภาระภาษีเป็นจำนวนมากและส่งผลกระทบในระยะยาว คือ เงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาระยะยาวหรือสัญญาประกันชีวิต ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตที่จำหน่ายโดยบริษัทประกันชีวิต ดังนั้น การศึกษาผลกระทบจากประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ตรี (1) โดยนำเสนอข้อมูลของบริษัทประกันชีวิตเป็นหลักจึงช่วยให้สามารถเข้าใจผลกระทบของของประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ตรี (1) ได้ง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น

1.5 วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำราทางวิชาการ เอกสารทางกฎหมาย บทความวิชาการ วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ คำพิพากษาฎีกา คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากร งบการเงินของบริษัทประกันชีวิต ข้อมูลจากอินเตอร์เน็ต และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1) เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงหลักการทั่วไปของประกันชีวิต เงินสำรองประกันภัย และสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี

2) เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยเพื่อหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิตตามประมวลรัษฎากรและตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัย

3) เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงผลกระทบต่อบริษัทประกันชีวิตที่เกิดขึ้นจากหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยเพื่อหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิต

4) เพื่อให้สามารถวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม

บทที่ 2
หลักการทั่วไปของประกันชีวิต เงินสำรองประกันภัย และสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี

ธุรกิจประกันชีวิตถือเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่งซึ่งทำหน้าที่รับโอนความเสี่ยงจากประชาชนและองค์กรธุรกิจต่างๆ รวมถึงทำหน้าที่ระดมเงินออมจากประชาชน ความมั่นคงทางการเงินของบริษัทประกันชีวิตจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นอย่างมาก เพราะฉะนั้น บริษัทประกันชีวิตจึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้บริษัทประกันชีวิตมีความมั่นคงทางการเงินและสามารถชำระภาระผูกพันที่มีต่อผู้เอาประกันภัยได้

วิธีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่สำคัญประการหนึ่งของบริษัทประกันชีวิต คือ การดำรงเงินสำรองประกันภัยให้เพียงพอต่อภาระหนี้สินหรือภาระผูกพันตามกรมธรรม์ของบริษัทประกันชีวิตที่ยังคงมีความผูกพันอยู่ ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยในบทนี้ จึงเป็นการอธิบายเกี่ยวกับหลักการทั่วไปของประกันชีวิตและเงินสำรองประกันภัย นอกจากนี้ เนื่องด้วยเนื้อหาในบทต่อๆ ไปจะเกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี เพื่อให้สามารถเข้าใจเนื้อหาในบทต่อไปได้ดียิ่งขึ้น จึงได้อธิบายเกี่ยวกับหลักการของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีในบทนี้ด้วย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 หลักการทั่วไปของประกันชีวิต

2.1.1 ความหมายของการประกันชีวิต

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้ให้ความหมายของคำว่า “ประกันชีวิต” ไว้โดยตรง แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตราที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรา 889 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ในสัญญาประกันชีวิตนั้น การใช้เงินย่อมอาศัยความทรงชีพ หรือมรณะของบุคคลคนหนึ่ง” ประกอบกับความหมายของสัญญาประกันภัยซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 861 ว่า “อันว่าสัญญาประกันภัยนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้น หรือในเหตุอย่างอื่นในอนาคตดังได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงิน ซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกันภัย” แล้วจะทำให้สามารถนิยามความหมายของคำว่า “ประกันชีวิต” ได้ว่า

การประกันชีวิต คือ สัญญาซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะจ่ายเงินหรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่ผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับผลประโยชน์ หรือทายาทโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อผู้เอาประกันภัยหรือ

ผู้ที่ถูกเอาประกันชีวิตไว้ได้เสียชีวิตลงภายในระยะเวลาของสัญญา หรือเมื่อผู้นั้นยังคงมีชีวิตอยู่จนถึงเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา และในกรณีดังกล่าวผู้เอาประกันภัยตกลงที่จะชำระค่าเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้รับประกันภัยตามจำนวนเงินที่ได้ตกลงกันไว้

จากความหมายข้างต้น ทำให้ทราบได้ว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการประกันชีวิตมีอยู่ด้วยกัน 3 ฝ่าย ได้แก่ ผู้รับประกันภัย ผู้เอาประกันภัย และผู้รับประโยชน์[3]

“ผู้รับประกันภัย (Insurer)” หมายถึง คู่สัญญาฝ่ายที่ตกลงจะใช้จำนวนเงินที่แน่นอนตามที่กำหนดไว้ในสัญญาประกันชีวิตให้แก่ผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประโยชน์ ทั้งนี้ เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 862

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 มาตรา 7 ได้ระบุไว้ว่า การประกอบธุรกิจประกันชีวิตกระทำได้เมื่อได้จัดตั้งขึ้นในรูปบริษัทมหาชนจำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด และโดยได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตจากรัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี รวมทั้งต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ต่างๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกันชีวิต เช่น ต้องดำรงไว้ซึ่งเงินกองทุน ต้องวางหลักทรัพย์ประกันไว้กับนายทะเบียน เป็นต้น

“ผู้เอาประกันภัย (Insured)” หมายถึง คู่สัญญาฝ่ายที่ตกลงจะส่งเบี้ยประกันภัย เป็นการตอบแทนที่ผู้รับประกันภัยตกลงเข้ารับเสี่ยงภัยให้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 862 และเนื่องด้วยการทำสัญญาประกันภัยเป็นการทำนิติกรรมอย่างหนึ่ง ผู้ที่จะเป็นผู้เอาประกันภัยได้ จึงต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถตามกฎหมายด้วย กล่าวคือ ต้องเป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมาย ถ้าเป็นผู้เยาว์ก็ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน นอกจากนี้ ข้อสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ผู้เอาประกันภัยจะต้องเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเหตุที่เอาประกันภัยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย

“ผู้รับประโยชน์ (Beneficiary)” หมายถึง บุคคลผู้จะพึงได้รับเงินผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันชีวิต ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 862 ซึ่งผู้รับประโยชน์ไม่ใช่คู่สัญญาโดยตรงในสัญญาประกันชีวิต เพียงแต่เข้ามาเกี่ยวข้องในสัญญาประกันชีวิต เนื่องจากผู้เอาประกันภัยได้กำหนดบุคคลดังกล่าวให้เป็นผู้รับเงินผลประโยชน์ตามสัญญาประกันชีวิตในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตตามที่

---

[3] รุ่งอรุณ จันทร์พูล, กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับนายหน้าประกันชีวิต. [ออนไลน์], 20 กันยายน 2559. แหล่งที่มา https://www.oic.or.th/sites/default/files/content/85937/bth2.pdf

ระบุไว้ในสัญญาประกันชีวิต ซึ่งกฎหมายไม่ได้บังคับว่าผู้รับประโยชน์จะต้องเป็นบุคคลผู้มีความเกี่ยวข้องกับผู้เอาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยจึงมีสิทธิจะระบุให้บุคคลใดเป็นผู้รับประโยชน์ตามสัญญาประกันชีวิตก็ได้ แต่หากผู้เอาประกันภัยไม่ได้ระบุผู้รับประโยชน์ไว้ เมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต ผู้รับประกันภัยจะจ่ายเงินผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันชีวิตให้แก่ทายาทโดยธรรมของผู้เอาประกันภัย

2.1.2 ประโยชน์ของการประกันชีวิต

การประกันชีวิตไม่ได้เป็นประโยชน์ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องในสัญญาประกันชีวิต ซึ่งได้แก่ ผู้รับประกันภัย ผู้เอาประกันภัย และผู้รับประโยชน์ เท่านั้น แต่ยังมีประโยชน์ในด้านต่างๆ อีกหลายประการ ดังนี้

(1) <u>ประโยชน์ด้านการให้ความคุ้มครอง</u> ความคุ้มครองจากการเอาประกันชีวิตเป็นการป้องกันภัยของบุคคลประเภทหนึ่ง เนื่องจากบุคคลมีสัญชาตญาณกลัวภัย เมื่อเกิดความกลัว ย่อมแสวงหาวิธีป้องกันหรือต่อสู้กับภัยนั้น เพื่อไม่ให้ภัยเกิดขึ้นหรือเพื่อให้ภัยเบาบางลง ซึ่งการประกันชีวิตมีประโยชน์ด้านการให้ความคุ้มครอง ดังต่อไปนี้

(ก) ความคุ้มครองในการชำระภาระทางการเงิน เมื่อบุคคลถึงแก่ความตาย ย่อมมีภาระค่าใช้จ่ายบางประเภทที่เกิดขึ้นทันที ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะไม่เกิดขึ้นหากบุคคลนั้นยังคงมีชีวิตอยู่ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการปลงศพ ค่าพิธีกรรม หนี้สินของผู้เสียชีวิตที่ถึงกำหนดต้องชำระ และค่าใช้จ่ายในการจัดการทรัพย์มรดก เป็นต้น ภาระค่าใช้จ่ายเหล่านี้เป็นความต้องการที่รีบด่วนและเกิดขึ้นทันทีหรือภายในเวลาไม่นานหลังจากบุคคลถึงแก่ความตาย โดยการเร่งหาเงินมาเพื่อชำระภาระค่าใช้จ่ายดังกล่าวสำหรับบุคคลส่วนมาก ย่อมกระทำได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้เสียชีวิตเป็นหัวหน้าครอบครัวผู้ทำหน้าที่หารายได้ให้แก่ครอบครัว สมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว ย่อมประสบกับปัญหาความเดือดร้อนทางการเงิน ดังนั้น การทำประกันชีวิตที่มีความคุ้มครองในจำนวนที่เพียงพอ ย่อมช่วยให้บรรเทาภาระทางการเงินที่เกิดอย่างเร่งด่วนดังกล่าวให้แก่สมาชิกในครอบครัวได้

(ข) ความคุ้มครองในค่าใช้จ่ายในอนาคต ผลประโยชน์ที่ได้จากการทำประกันชีวิต นอกจากจะช่วยบรรเทาความต้องการทางการเงินที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วนแล้ว ยังช่วยบรรเทาความต้องการทางการเงินเพื่อใช้จ่ายต่อไปในอนาคตได้อีกด้วย เนื่องจากเมื่อหัวหน้าครอบครัวเสียชีวิต รายได้ของครอบครัวย่อมลดลง สมาชิกในครอบครัวที่เหลืออยู่จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ของครอบครัวที่มีรายได้ที่

ต่ำลง อาจต้องมีตัดทอนค่าใช้จ่ายต่างๆ ต้องหางานทำ หรือทำงานให้มากขึ้นเพื่อหารายได้ให้ครอบครัว ซึ่งการปรับตัวเหล่านี้ย่อมไม่สามารถจัดการได้ในระยะเวลาอันสั้น เงินที่ได้รับจากการประกันชีวิตจึงช่วยรักษาระดับรายได้ของครอบครัวไปได้ในชั่วระยะหนึ่ง และเป็นโอกาสที่สมาชิกในครอบครัวจะได้ปรับตัวและวางแผนในการหารายได้ในอนาคตให้ครอบครัวเพื่อชดเชยรายได้ที่ขาดไป โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาบุคคลอื่น

(ค) ความคุ้มครองเมื่อทุพพลภาพ ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยได้ทำประกันชีวิตและซื้อความคุ้มครองเพิ่มในกรณีทุพพลภาพไว้ด้วย ผู้เอาประกันย่อมได้รับเงินจากตามจำนวนที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ประกันชีวิต แม้จะไม่ได้ถึงแก่ความตายก็ตาม ซึ่งการทำประกันชีวิตในลักษณะดังกล่าว ถือเป็นการประกันการสูญเสียรายได้อย่างหนึ่ง เนื่องจากผู้ที่ทุพพลภาพจนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ย่อมทำให้ครอบครัวสูญเสียรายได้ และทำให้ค่าใช้จ่ายของครอบครัวสูงขึ้น เช่น ค่ารักษาพยาบาล เงินที่ได้รับจากการประกันชีวิตจึงช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้แก่สมาชิกในครอบครัวได้

(2) <u>ประโยชน์ด้านการออมและการลงทุน</u> การประกันชีวิตเป็นการออมทรัพย์รูปแบบหนึ่งซึ่งมีลักษณะแบบกึ่งบังคับให้ชำระเบี้ยประกันภัยอย่างสม่ำเสมอ เพราะผู้เอาประกันภัยต้องชำระเบี้ยประกันภัยตามกำหนด จึงทำให้เกิดการออมทรัพย์อย่างเป็นประจำและต่อเนื่อง โดยหากผู้เอาประกันภัยมีชีวิตอยู่จนครบตามระยะเวลาที่กรมธรรม์กำหนดไว้ ก็จะได้เงินคืนพร้อมผลประโยชน์ตามเงื่อนไขของสัญญา หรือหากเสียชีวิต ผู้รับผลประโยชน์ก็จะเป็นผู้ได้รับเงินผลประโยชน์ดังกล่าว การประกันชีวิตจึงเป็นเครื่องมือในการออมและการลงทุนอย่างหนึ่ง ซึ่งทำให้ผู้เอาประกันภัยมีเงินก้อนเพื่อใช้จ่ายสำหรับเลี้ยงชีพในยามชราหรือเพื่อเป็นมรดกของบุตรหลาน

(3) <u>ประโยชน์ด้านความมั่นคงของธุรกิจ</u> การประกอบธุรกิจใดๆ ก็ตาม ย่อมต้องมีบุคคลากรผู้มีส่วนสำคัญของธุรกิจนั้นๆ เช่น เจ้าของกิจการ ผู้บริหาร หรือลูกจ้างผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น หากบุคคลดังกล่าวถึงแก่ความตาย องค์กรย่อมสูญเสียบุคคลากรที่สำคัญไป ย่อมเกิดผลกระทบต่อรายได้และการดำเนินธุรกิจและอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อการประกอบธุรกิจ ธุรกิจอาจหยุดชะงัก ขาดทุน หรือต้องปิดกิจการลง การประกันชีวิตจึงมีส่วนช่วยส่งเสริมความมั่นคงของธุรกิจอย่างมาก กล่าวคือ การประกันชีวิตช่วยคุ้มครองธุรกิจไม่ให้ได้รับผลกระทบในด้านการเงินอันเนื่องมาจากความมรณะของบุคคลากรที่สำคัญขององค์กร ซึ่งอาจทำให้ธุรกิจหยุดชะงักหรือทำให้เจ้าหนี้ที่ขาดความเชื่อมั่นในธุรกิจจนไม่ยอมขยายระยะเวลาในการชำระหนี้ ดังนั้น การทำประกันชีวิตให้บุคคลสำคัญเหล่านี้โดยกำหนดให้องค์กรเป็นผู้รับประโยชน์ องค์กรก็จะได้รับผลประโยชน์ตามเงื่อนไขกรมธรรม์ประกันชีวิต เพื่อชดเชยการสูญเสียทางเศรษฐกิจที่คาดว่าจะเกิดขึ้นต่อธุรกิจ

เนื่องมาจากการสูญเสียบุคคลากรสำคัญดังกล่าว และสามารถนำเงินที่ได้รับไปจ้างหรือฝึกบุคคลกรใหม่ขึ้นมาทดแทนได้

นอกจากนี้ การทำประกันชีวิตยังช่วยคุ้มครองเจ้าหนี้ของกิจการได้อีกด้วย เช่น ในการให้กู้ยืมเงิน เจ้าหนี้ย่อมต้องคำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้เป็นสำคัญ การทำประกันชีวิตของลูกหนี้โดยกำหนดให้เจ้าหนี้เป็นผู้รับประโยชน์เมื่อลูกหนี้ถึงแก่ชีวิต จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่นิยมกระทำกันเพื่อเป็นหลักประกันอย่างหนึ่งให้แก่เจ้าหนี้ เพื่อให้เจ้าหนี้สามารถได้รับชำระหนี้อย่างครบถ้วนแม้ว่าลูกหนี้ถึงแก่กรรมไปแล้วก็ตาม ซึ่งการเอาประกันชีวิตในลักษณะนี้ จะทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวนทันที โดยไม่จำเป็นต้องฟ้องคดีต่อศาลอันเป็นการสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่าย และเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยทำให้ลูกหนี้สามารถหาแหล่งเงินกู้ได้ง่ายขึ้นอีกด้วย

(4) <u>ประโยชน์ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ</u> การประกันชีวิตช่วยสร้างความมั่นคงต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคม และช่วยเสริมสร้างความสงบสุขในสังคม เนื่องจากการประกันชีวิตเป็นการกระจายความเสี่ยงภัย เมื่อผู้เอาประกันภัยประสบภัยก็จะได้รับจำนวนเงินชดใช้หรือค่าสินไหมทดแทน เมื่อถึงวัยชราก็มีเงินจำนวนหนึ่งไว้เลี้ยงดูตนเอง หรือเมื่อเสียชีวิตก็มีเงินสำหรับครอบครัวไว้แก้ปัญหาต่างๆ ดังนั้น ภาระของสังคมและรัฐบาลในส่วนนี้จะถูกผลักไปสู่ระบบการประกันชีวิต ทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น และช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาล

นอกจากนี้ การประกันชีวิตเป็นการระดมเงินออมระยะยาวที่สามารถตอบสนองความต้องการด้านการลงทุนทั้งของภาครัฐและเอกชน กล่าวคือ ธุรกิจประกันชีวิตเป็นการระดมทุนภายในประเทศรูปแบบหนึ่ง เบี้ยประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยได้ชำระให้แก่บริษัทประกันชีวิตเป็นเงินฝากในระยะยาว นอกจากจะมีส่วนที่เป็นความเสี่ยงภัยแล้ว ยังมีส่วนของการออมทรัพย์รวมอยู่ด้วยซึ่งบริษัทประกันชีวิตจะนำส่วนดังกล่าวไปลงทุนในหลักทรัพย์และกิจการต่างๆ ของภาครัฐและเอกชน เช่น ซื้อพันธบัตรรัฐบาล หรือให้เอกชนกู้ยืมไปลงทุน เป็นต้น การประกันชีวิตจึงเป็นการช่วยสะสมเงินทุนเพื่อพัฒนาประเทศ และทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศมีเสถียรภาพมากยิ่งขึ้น

2.1.3 ประเภทของการประกันชีวิต

การประกันชีวิตมีวัตถุประสงค์แตกต่างกันขึ้นอยู่กับความจำเป็นและสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคล บางคนต้องการทำประกันชีวิตเพื่อจัดสรรไว้ใช้สำหรับครอบครัวหรือผู้ที่อยู่ในอุปการะเมื่อต้องเสียชีวิต ส่วนบางคนต้องการทำประกันชีวิตเพื่อสะสมหรือลงทุนเพื่อเก็บออมไว้ใช้ในยามชรา ดังนั้น ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตจึงมีความหลากหลายเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลได้ โดยการประกันชีวิตแบบพื้นฐานสามารถจำแนกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทสามัญ ประเภทอุตสาหกรรม และประเภทกลุ่ม โดยมีรายละเอียดดังนี้[4]

(1) ประเภทสามัญ (Ordinary Life Insurance) คือ การประกันชีวิตรายบุคคล เหมาะสำหรับผู้ทำประกันชีวิตที่มีรายได้ตั้งแต่ระดับปานกลางขึ้นไป โดยมีจำนวนเงินเอาประกันภัยปานกลางถึงสูง โดยมีวิธีการชำระเบี้ยประกันภัยเป็นรายปี รายหกเดือน รายสามเดือน รายเดือน หรือชำระครั้งเดียว และจะมีการตรวจสุขภาพหรือไม่ก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของบริษัทประกันชีวิต

ลักษณะที่สำคัญของการประกันชีวิตประเภทสามัญ คือ

1) เบี้ยประกันภัยสูงกว่าประเภทอื่น เนื่องจากมีจำนวนเงินเอาประกันภัยสูง และมีการเก็บเบี้ยประกันภัยพิเศษเพิ่ม หากผู้เอาประกันภัยมีอาชีพเสี่ยงหรือมีสุขภาพไม่ดี

2) มีทั้งการตรวจสุขภาพและไม่ตรวจสุขภาพ โดยขึ้นอยู่กับอายุของผู้เอาประกันภัย จำนวนเงินเอาประกัน และประวัติสุขภาพของผู้เอาประกันภัย

3) มีระยะเวลาผ่อนผันการชำระเบี้ยประกันภัย 30 หรือ 31 วัน

4) ผู้เอาประกันภัยสามารถส่งคืนกรมธรรม์ประกันภัยมายังบริษัทภายใน 15 วัน (Free Look Period) นับแต่วันที่ได้รับกรมธรรม์ประกันภัยจากบริษัทประกันชีวิต และบริษัทประกันชีวิตจะคืนเบี้ยประกันภัยที่เหลือจากการหักค่าตรวจสุขภาพตามที่จ่ายจริงและค่าใช้จ่ายของบริษัทประกันชีวิต ฉบับละ 500 บาท แต่ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยได้ใช้สิทธิเรียกร้องผลประโยชน์ตามกรมธรรม์แล้ว ผู้เอาประกันภัยไม่มีสิทธิยกเลิกกรมธรรม์ดังกล่าว

5) ซื้อสัญญาแนบท้ายกรมธรรม์ประกันภัยได้

6) กู้ชำระเบี้ยประกันภัยโดยอัตโนมัติได้

---

[4] อภิรักษ์ ไทพัฒนกล, วีณา อร่ามวัฒน์เศรษฐ และทัศนี ดวงรัตน์, ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิต. [ออนไลน์], 20 กันยายน 2559. แหล่งที่มา https://www.oic.or.th/sites/default/files/content/85937/bth3.pdf

(2) ประเภทอุตสาหกรรม (Industrial Life Insurance) คือ การประกันชีวิตรายบุคคลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้มีรายได้น้อยมีโอกาสทำประกันชีวิต โดยเป็นการประกันชีวิตที่มีจำนวนเงินเอาประกันชีวิตค่อนข้างต่ำประมาณ 10,000 – 30,000 บาท จึงเหมาะสำหรับผู้ที่มีรายได้ปานกลางถึงรายได้ต่ำ มีวิธีการชำระเบี้ยประกันภัยเป็นรายเดือน และไม่ต้องตรวจสุขภาพ โดยบริษัทประกันชีวิตจะออกกรมธรรม์ประกันภัย 1 ฉบับต่อ 1 คน ให้แก่ผู้เอาประกันภัย และมีระยะเวลารอคอย (Waiting Period) เป็นระยะเวลา 180 วัน เพื่อพิสูจน์สุขภาพของผู้เอาประกันภัย หากในระหว่างระยะเวลารอคอยผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตด้วยโรคภัยไข้เจ็บตามธรรมชาติ บริษัทประกันชีวิตไม่ต้องจ่ายเงินเอาประกันภัย แต่จะคืนเบี้ยประกันภัยที่ได้ชำระมาแล้วทั้งหมดให้กับผู้รับประโยชน์

การประกันชีวิตประเภทนี้คล้ายคลึงกับประเภทสามัญ แต่จำนวนเงินเอาประกันภัยจะไม่สูงมาก เนื่องจากเป็นการประกันชีวิตรายบุคคลสำหรับผู้มีรายได้น้อย เช่น เกษตรกร หรือผู้ที่ทำงานอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ เพื่อให้รายบุคคลเหล่านี้มีโอกาสได้ทำประกันชีวิต จึงไม่มีการตรวจสุขภาพ โดยจะพิจารณารับประกันชีวิตโดยอาศัยข้อมูลจากคำแถลงในใบคำขอเอาประกันชีวิต และมีการกำหนดการชำระเบี้ยประกันภัยเป็นการชำระเป็นรายเดือน

ลักษณะสำคัญของการประกันชีวิตประเภทอุตสาหกรรม คือ

1) จำนวนเงินเอาประกันชีวิตต่ำ
2) ชำระเบี้ยประกันภัยเป็นรายเดือน
3) เหมาะกับผู้มีรายได้น้อย
4) ไม่มีการตรวจสุขภาพ ไม่มีเบี้ยประกันภัยพิเศษเพิ่ม
5) มีระยะเวลารอคอย 180 วันแรกที่กรมธรรม์ยังไม่คุ้มครอง
6) มีระยะเวลาผ่อนผันการชำระเบี้ยประกันภัย 60 วัน

(3) ประเภทกลุ่ม (Group Life Insurance) คือ การประกันชีวิตที่กรมธรรม์ฉบับหนึ่งจะมีผู้เอาประกันภัยร่วมกันตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป โดยส่วนมากจะเป็นกลุ่มของพนักงานบริษัท ในการพิจารณารับประกันอาจจะมีการตรวจสุขภาพหรือไม่ตรวจก็ได้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของบริษัทประกันชีวิต โดยพิจารณาถึงความเสี่ยงภัยของบุคคลในกลุ่มทั้งหมดด้วยอัตราเฉลี่ย ไม่ว่าจะเป็นอายุ เพศ หน้าที่การงาน เงินเดือน ลักษณะงาน หรือจำนวนเงินเอาประกันภัย ซึ่งคำนวณเป็นอัราเบี้ยประกันภัยเพียงอัตราเดียว

เพื่อใช้กับบุคคลทุกคนในกลุ่มนั้นๆ ด้วยหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้อัตราเบี้ยประกันภัยชีวิตจะถูกกว่าการประกันชีวิตรายบุคคล โดยทั่วไปการประกันชีวิตกลุ่มจะเป็นการคุ้มครองระยะเวลา 1 ปี ซึ่งผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัยสามารถต่ออายุสัญญาปีต่อปีได้ โดยผู้ชำระเบี้ยประกันภัยจะเป็นนายจ้าง หรือผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัย หรือสมาชิกผู้เอาประกันภัยก็ได้

ยกตัวอย่างเช่น การประกันชีวิตกลุ่มลูกจ้าง พนักงานบริษัท หรือสมาชิกองค์กรต่างๆ ที่อยู่ภายใต้ความคุ้มครองของกรมธรรม์ฉบับเดียวกัน โดยนายจ้างเป็นผู้ขอทำประกันชีวิตและถือกรมธรรม์หลักไว้ และบริษัทรับประกันชีวิตจะส่งมอบใบสำคัญในการเอาประกันชีวิตกลุ่มหรือใบรับรองการเอาประกันชีวิตซึ่งระบุสิทธิและเงื่อนไขต่างๆ ของกรมธรรม์ให้แก่ลูกจ้างหรือพนักงานแต่ละคน

ลักษณะสำคัญของการประกันชีวิตประเภทอุตสาหกรรม คือ

1) ให้ความคุ้มครอง 3 คนขึ้นไป ภายใต้กรมธรรม์ฉบับเดียว
2) เหมาะกับการให้เป็นสวัสดิการพนักงาน
3) ทุนประกันขึ้นอยู่กับตำแหน่งและเงินเดือน
4) ไม่ตรวจสุขภาพ เนื่องจากบริษัทส่วนใหญ่มักตรวจสุขภาพพนักงานก่อนเริ่มงานอยู่แล้ว
5) เน้นคุ้มครองมรณกรรม (ตาย ทุพพลภาพ สุขภาพ) ไม่มีการออม
6) อัตราเบี้ยประกันภัยต่ำกว่าการประกันชีวิตประเภทอื่นและปรับใหม่ได้ในปีต่อไป โดยอาศัยประสบการณ์การรับประกันในปีที่ผ่านมา อาจมีการคืนเบี้ยประกันภัยตามประสบการณ์ เพื่อให้อัตราเบี้ยประกันภัยมีความเหมาะสมกับสภาพความเสี่ยงภัยของผู้เอาประกันภัยแต่ละกลุ่ม

นอกจากนี้ ยังสามารถจำแนกการประกันชีวิตตามแบบพื้นฐานของการประกันชีวิตได้ 4 แบบ ได้แก่ แบบชั่วระยะเวลา แบบสะสมทรัพย์ แบบตลอดชีพ และแบบบำนาญหรือแบบเงินได้ประจำ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) <u>แบบชั่วระยะเวลา (Term Life Insurance)</u> คือ การประกันชีวิตที่มีการกำหนดระยะเวลากรมธรรม์ที่แน่นอน โดยผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะจ่ายจำนวนเงินเอาประกันให้กับผู้รับประโยชน์ หากผู้เอาประกันภัยถึงแก่ความตายภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์ แต่หากผู้เอาประกันภัยยังคงมีชีวิตอยู่เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามกรมธรรม์แล้ว ถือว่ากรมธรรม์นั้นสิ้นสุดลง และผู้เอาประกันภัยจะ

ไม่ได้รับเงินจำนวนใดๆ ทั้งสิ้น การประกันชีวิตแบบนี้ เน้นให้ประโยชน์ในด้านการคุ้มครองความตายเพียงอย่างเดียว โดยไม่มีการออมทรัพย์ เบี้ยประกันภัยจึงถูกกว่าการประกันชีวิตแบบอื่นๆ

ข้อดีของการประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา ได้แก่

(ก) ให้ความคุ้มครองการเสียชีวิตสูงแต่จ่ายเบี้ยประกันภัยต่ำ จึงเหมาะกับบุคคลที่ต้องการความคุ้มครองสูงในระยะเวลาไม่นาน เช่น คนงานที่ต้องเดินทางไปทำงานต่างประเทศ คนที่มีภาระหนี้สินทางการเงิน เป็นต้น

(ข) เหมาะกับผู้มีอายุน้อยหรือหัวหน้าครอบครัวที่มีภาระในการเลี้ยงดูครอบครัว เนื่องจากเบี้ยประกันภัยต่ำ จึงไม่เป็นภาระทางการเงินมากนัก และไม่มีผลกระทบกับการออมเงินในระยะเริ่มต้นของการสร้างฐานะ

(ค) ใช้เป็นหลักประกันในการชำระหนี้ เช่น หนี้เงินกู้ ทำให้ครอบครัวของลูกหนี้ไม่ต้องกังวลหากถูกเจ้าหนี้หรือสถาบันการเงินยึดทรัพย์สินเมื่อลูกหนี้เสียชีวิต และเจ้าหนี้หรือสถาบันการเงินก็ไม่ต้องกังวลว่าจะไม่ได้รับชำระหนี้เมื่อลูกหนี้เสียชีวิต

(ง) ช่วยให้ธุรกิจสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ หากเจ้าของธุรกิจ หุ้นส่วน หรือบุคคลสำคัญของกิจการเสียชีวิต

(2) <u>แบบสะสมทรัพย์ (Endowment Insurance)</u> คือ การประกันชีวิตที่ผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะจ่ายเงินเอาประกันให้ผู้เอาประกันภัย หากผู้เอาประกันภัยยังคงมีชีวิตอยู่จนครบกำหนดสัญญา หรือจะจ่ายเงินเอาประกันให้ผู้รับประโยชน์ หากผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา โดยมีระยะเวลาประกันภัยแน่นอน เช่น 10 ปี 20 ปี เหมาะกับผู้มีรายได้ปานกลาง ถึงรายได้สูง

การประกันชีวิตแบบนี้ ประกอบด้วยความคุ้มครอง 2 แบบผสมกัน คือ การประกันชีวิตแบบกำหนดระยะเวลา (Term Life Insurance) และการประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์แท้จริง (Pure Endowment) โดยให้ประโยชน์ในด้านความคุ้มครองการเสียชีวิตและเป็นการสะสมทรัพย์ด้วย

ข้อดีของการประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ ได้แก่

(ก) การประกันชีวิตแบบนี้มีทั้งความคุ้มครองและสะสมทรัพย์รวมอยู่ด้วยกัน จึงทำให้ผู้เอาประกันภัยรู้จักประหยัดค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันเพื่อนำมาส่งเบี้ยประกันภัยจนครบกำหนดสัญญา เพื่อมีโอกาสได้ใช้เงินเมื่อครบกำหนดสัญญาหากมีชีวิตอยู่

(ข) เมื่อชำระเบี้ยประกันภัยมาแล้ว 2 ถึง 3 ปี ผู้เอาประกันภัยมีสิทธิกู้เงินจากบริษัทประกันชีวิต โดยชำระอัตราดอกเบี้ยตามที่กำหนด

(ค) เป็นประโยชน์กับผู้อยู่ในอุปการะหรือผู้รับประโยชน์ เมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต

(3) <u>แบบตลอดชีพ (Whole Life Insurance)</u> คือ การประกันชีวิตที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้เอาประกันภัยตลอดชีวิต โดยผู้รับประกันภัยจะจ่ายเงินเอาประกันให้ผู้รับประโยชน์เมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต หรือในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยมีชีวิตอยู่จนถึงอายุที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์ประกันชีวิต ผู้รับประกันภัยจะจ่ายเงินเอาประกันให้ผู้เอาประกันภัย ซึ่งการประกันชีวิตแบบนี้เน้นให้ความคุ้มครองแก่ผู้เอาประกันภัยตลอดชีวิตและให้ประโยชน์ด้านความคุ้มครองมากกว่าด้านการออมทรัพย์

โดยทั่วไป การประกันชีวิตแบบนี้ จะมีกำหนดอายุรับประกันภัยตั้งแต่อายุ 20 ปี จนถึงอายุ 70 ปี และเบี้ยประกันภัยมักจะมีอัตราคงที่เท่ากันทุกงวด แต่บางกรณีบริษัทประกันชีวิตอาจกำหนดอายุรับประกันหรือเบี้ยประกันภัยที่ไม่เท่ากันก็ได้ โดยมีรูปแบบการชำระเบี้ยประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยสามารถเลือกชำระได้ 3 แบบ ได้แก่

(ก) ชำระเบี้ยประกันภัยครั้งเดียว หมายถึง การประกันชีวิตที่มีการกำหนดให้ผู้เอาประกันภัยจ่ายเบี้ยประกันภัยเป็นเงินก้อนเพียงครั้งเดียว

(ข) ชำระเบี้ยประกันภัยตลอดชีพ หมายถึง ผู้เอาประกันภัยจะจ่ายเบี้ยประกันภัยเป็นจำนวนเงินที่เท่ากันทุกปีจนกว่ากรมธรรม์จะสิ้นผลบังคับ

(ค) ชำระเบี้ยประกันภัยแบบชั่วระยะเวลา หมายถึง การประกันชีวิตที่ให้ความคุ้มครองตลอดชีพ แต่มีกำหนดระยะเวลาชำระเบี้ยประกันภัยไว้แน่นอน และภายหลังที่ได้ชำระเบี้ยประกันภัยครบถ้วนตามสัญญาแล้ว ผู้เอาประกันภัยก็ไม่ต้องชำระเบี้ยประกันภัยอีกต่อไป แต่ยังคงได้รับความคุ้มครองตลอดชีพอยู่

ข้อดีของการประกันชีวิตแบบตลอดชีพ ได้แก่

(ก) เบี้ยประกันภัยจะต่ำกว่าเบี้ยประกันภัยของการประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ ในจำนวนเงินเอาประกันภัยที่เท่า แต่เบี้ยประกันภัยจะสูงกว่าเบี้ยประกันภัยของการประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา

(ข) เมื่อชำระเบี้ยประกันภัยมาแล้ว 2 ถึง 3 ปี ผู้เอาประกันภัยมีสิทธิกู้เงินจากบริษัทประกันชีวิต โดยชำระอัตราดอกเบี้ยตามที่กำหนด

(ค) เป็นประโยชน์กับผู้อยู่ในอุปการะหรือผู้รับประโยชน์ เมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต

(4) แบบบำนาญหรือแบบเงินได้ประจำ (Annuity Insurance) คือ การประกันชีวิตที่ผู้รับประกันภัยตกลงจ่ายเงินเป็นงวดๆ งวดละเท่าๆ กัน ให้แก่ผู้เอาประกันภัยอย่างสม่ำเสมอ เป็นรายเดือนหรือรายปี จนกว่าผู้เอาประกันภัยจะเสียชีวิตหรือจนกว่าจะครบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา เช่น ครบอายุ 85 ปี 90 ปี เป็นต้น โดยจะเริ่มจ่ายตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์ประกันชีวิต เช่น เริ่มจ่ายเมื่อครบอายุ 55 ปี หรือ 60 ปี เป็นต้นไป การประกันชีวิตแบบนี้เน้นให้ประโยชน์ในด้านการออมทรัพย์มากกว่าการคุ้มครองความตาย โดยจะคุ้มครองรายได้ที่สม่ำเสมอให้แก่ผู้เอาประกันภัย การประกันชีวิตแบบบำนาญจึงเหมาะสมกับผู้ที่ต้องการออมเงินไว้ใช้จ่ายยามชราหรือยามที่ไม่มีรายได้ประจำ

การประกันชีวิตแบบบำนาญ สามารถแบ่งย่อยได้อีก 2 ประเภท ได้แก่

1) ประเภทกำหนดระยะเวลาการจ่ายเงินรายปีแน่นอน (Annuity Certain) หมายถึง การประกันชีวิตที่บริษัทประกันชีวิตจะจ่ายเงินรายปีในจำนวนเงินที่เท่ากันทุกๆ ปี จนกว่าจะถึงระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา หากผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตก่อนระยะเวลาที่กำหนด บริษัทประกันชีวิตก็จะจ่ายเงินรายปีนี้ให้แก่ทายาทที่ระบุชื่อในสัญญาเป็นผู้รับเงินแทน

2) ประเภทจ่ายเงินรายปีให้ตลอดชีพหรือตามระยะเวลาที่กำหนด หมายถึง การประกันชีวิตที่บริษัทประกันชีวิตจะจ่ายเงินรายปีเป็นจำนวนเงินที่เท่ากันทุกปีๆ ตราบเท่าที่ผู้เอาประกันภัยยังคงมีชีวิตอยู่ และจะหยุดจ่ายเงินเมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต การจ่ายเงินสำหรับการประกันชีวิตแบบบำนาญประเภทนี้ สามารถจ่ายได้ 2 แบบ ได้แก่

ก. แบบจ่ายเงินทันทีนับตั้งแต่วันที่สัญญามีผลบังคับ (Immediate Annuity Payment) โดยบริษัทประกันชีวิตจะจ่ายเงินรายปีงวดแรกให้ทันที นับตั้งแต่วันที่สัญญาเริ่มมีผลบังคับ และผู้เอาประกันภัยชำระเบี้ยประกันภัยครั้งเดียว (Single Premium) ครบถ้วนแล้ว ซึ่งเหมาะสำหรับผู้ที่เกษียณอายุแล้ว หรือผู้ที่ได้รับเงินก้อนจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ โดยการจ่ายแบบทันทีนี้ ยังสามารถแบ่งได้เป็น 3 แบบย่อยๆ ได้แก่

แบบที่ 1 จ่ายเป็นงวดๆ ไปตลอดชีวิต และหยุดจ่ายทันทีที่ผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต

แบบที่ 2 จ่ายเป็นงวดๆ ไปตลอดชีวิตของผู้เอาประกันภัย และหากผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตก่อนที่จะจ่ายเงินตามที่ระบุในสัญญาจนครบถ้วน บริษัทประกันชีวิตจะจ่ายเงินให้แก่ทายาทเป็นงวดๆ ไปจนกว่าจะจ่ายเงินครบจำนวน หรือจะจ่ายเงินคืนให้แก่ทายาทเป็นเงินก้อนทันที

แบบที่ 3 จ่ายเป็นงวดๆ ไปตลอดชีวิตของผู้เอาประกันภัย และหากผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตก่อนระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา บริษัทประกันชีวิตจะจ่ายเงินให้แก่ทายาทจนกว่าจะสิ้นสุดระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา

ข. แบบไม่ต้องจ่ายเงินทันที (Deferred Annuity Payment) โดยผู้เอาประกันภัยจะซื้อกรมธรรม์ประกันภัยแบบบำนาญไว้ล่วงหน้า และจะกำหนดให้บริษัทประกันชีวิตเริ่มจ่ายเงินบำนาญในอนาคต เช่น ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบนี้เมื่ออายุ 25 ปี บริษัทประกันชีวิตจะเริ่มจ่ายเงินบำนาญเมื่อผู้เอาประกันภัยมีอายุ 60 ปี และจะจ่ายไปเรื่อยๆ อย่างสม่ำเสมอตลอดชีวิตของผู้เอาประกันภัย เป็นต้น

ข้อดีของการประกันชีวิตแบบบำนาญหรือแบบเงินได้ประจำ ได้แก่

(ก) ช่วยลดปัญหาการขาดรายได้ของผู้สูงอายุ

(ข) ช่วยส่งเสริมให้บุคคลรู้จักวางแผนเตรียมความพร้อมด้านการเงินของตนเองในยามชรา

(ค) ช่วยแบ่งเบาภาระเกี่ยวกับปัญหาผู้สูงอายุมีอายุยืนยาวสูงขึ้นในสังคมไทยที่กำลังเข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุ (Aging Society)

ทั้งนี้ นอกจากกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบพื้นฐานแล้ว ในปัจจุบันบริษัทประกันชีวิตยังออกแบบและจำหน่ายกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบพิเศษแบบอื่นเพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน เพื่อเพิ่มทางเลือกให้ผู้เอาประกันภัยที่ต้องการการลงทุนนอกเหนือจากการออมเงินได้มากขึ้น เป็นการขยายตลาดไปสู่ผู้เอาประกันภัยในกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างไปจากลุ่มเป้าหมายเดิม เช่น กรมธรรม์ประกันชีวิตแบบยูนิเวอร์แซล ไลฟ์ อินชัวร์รันซ์ (Universal Life Insurance) และกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบยูนิต ลิงค์ ไลฟ์ อินชัวร์รันซ์ (Unit Linked Life Insurance) โดยมีรายละเอียดแต่ละแบบ ดังนี้

(1) <u>กรมธรรม์ประกันชีวิตแบบยูนิเวอร์แซล ไลฟ์ อินชัวร์รันซ์ (Universal Life Insurance)</u> คือ เป็นการประกันชีวิตในลักษณะควบคุมการลงทุน (Investment-linked life insurance) รูปแบบหนึ่ง โดยกรมธรรม์ประกันชีวิตจะแยกส่วนความคุ้มครองชีวิต และส่วนการลงทุนอย่างชัดเจน โดยจะมีการให้

ผลตอบแทนจากการลงทุน ซึ่งขึ้นอยู่กับผลการลงทุนของบริษัทประกันชีวิต แต่จะไม่ต่ำกว่าผลตอบแทนขั้นต่ำที่ได้รับรองไว้

กรมธรรม์ประกันชีวิตแบบยูนิเวอร์แซล ไลฟ์ อินชัวร์รันซ์ เป็นกรมธรรม์ประกันชีวิตที่บริษัทประกันชีวิตออกให้แก่ผู้เอาประกันภัยเพื่อเป็นหลักฐานว่าผู้เอาประกันภัยและบริษัทประกันชีวิตได้ทำสัญญาประกันชีวิต โดยมีข้อตกลงว่าผู้เอาประกันภัยจะชำระเบี้ยประกันภัยตามที่ระบุในสัญญา (Regular Premium) รวมถึงเบี้ยประกันภัยส่วนที่เป็นเงินออมเพิ่มเติม (Top-ups) กล่าวคือ ผู้เอาประกันภัยมีสิทธิลงทุนเพิ่มหรือซื้อกรมธรรม์ฉบับใหม่ โดยบริษัทประกันชีวิตจะหักค่าธรรมเนียมต่างๆ และค่าความคุ้มครองการมรณกรรม หรือความคุ้มครองอื่นๆ และจะจ่ายผลตอบแทนเป็นคราวๆ (Crediting Interest) ตามที่ระบุในเอกสารประกอบการเสนอขาย โดยมีการรับประกันผลตอบแทนขั้นต่ำ

ลักษณะที่สำคัญของกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบยูนิเวอร์แซล ไลฟ์ อินชัวร์รันซ์ ได้แก่

1) คุ้มครองกรณีผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตด้วยจำนวนเงินไม่ต่ำกว่าจำนวนเงินเอาประกันภัย

2) เบี้ยประกันภัยที่บริษัทประกันชีวิตเก็บจากผู้เอาประกันภัย จะหักค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองชีวิตและค่าธรรมเนียมต่างๆ ในการบริหารกองทุน

3) บริษัทประกันชีวิตจะนำเงินเข้าสะสมในบัญชีกรมธรรม์ของผู้เอาประกันภัยแต่ละราย

4) ผู้เอาประกันภัยสามารถกู้ เวนคืน หรือปิดบัญชีกรมธรรม์ได้ หลังจากกรมธรรม์มีมูลค่าเงินสด

5) เหมาะกับผู้ที่ต้องการเงินไว้ใช้ยามชรา

(2) <u>กรมธรรม์ประกันชีวิตแบบยูนิต ลิงค์ ไลฟ์ อินชัวร์รันซ์ (Unit Linked Life Insurance)</u> คือ เป็นการประกันชีวิตในลักษณะควบคุมการลงทุน (Investment-linked life insurance) อีกรูปแบบหนึ่งที่ให้ทั้งความคุ้มครองชีวิตและการลงทุนในกองทุนรวม แต่ไม่มีการรับประกันมูลค่ากรมธรรม์ เนื่องจากมูลค่ากรมธรรม์ขึ้นอยู่กับมูลค่าหน่วยลงทุน โดยอาจสูงขึ้นหรือต่ำลงตามผลประกอบการของกองทุนรวม

กรมธรรม์ที่บริษัทประกันชีวิตออกให้ผู้เอาประกันภัยเพื่อเป็นหลักฐานว่าผู้เอาประกันภัยและบริษัทประกันชีวิตได้มีการทำสัญญาประกันชีวิตและสัญญาการลงทุนในหน่วยลงทุน โดยมีการตกลงว่าผู้เอาประกันภัยจะชำระค่าเบี้ยประกันชีวิตให้แก่บริษัทประกันชีวิตสำหรับการให้ความคุ้มครองต่อการมรณะหรือการจ่ายเงินเมื่อมีการทรงชีพ และผู้เอาประกันภัยจะชำระเงินค่าหน่วยลงทุนเพื่อการลงทุนในกองทุนรวมโดยผ่านบริษัทประกันชีวิต

ลักษณะที่สำคัญของกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบยูนิต ลิงค์ ไลฟ์ อินชัวร์รันซ์ ได้แก่

1) คุ้มครองกรณีผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตด้วยจำนวนเงินไม่ต่ำกว่าจานวนเงินเอาประกันภัย ซึ่งอาจไม่สูงมาก

2) เบี้ยประกันภัยที่บริษัทประกันชีวิตเก็บจากผู้เอาประกันภัย บริษัทประกันชีวิตจะหักออกด้วยค่าใช้จ่ายและค่าการประกันภัยหรือค่าความคุ้มครอง ซึ่งจะได้รับการคุ้มครองมากน้อยหรือจะถูกเรียกเก็บเพิ่มขึ้นอยู่กับอายุ ความเสี่ยง และเงื่อนไขในการรับประกันภัย

3) เบี้ยประกันภัยส่วนที่เหลือจะนำไปซื้อหน่วยลงทุนในบัญชีของผู้เอาประกันภัยตามที่ผู้เอาประกันภัยกำหนดโดยจะดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน 3 วัน โดยบริษัทประกันชีวิตจะต้องแจ้งให้ผู้เอาประกันภัยทราบว่าเบี้ยประกันภัยที่ส่งมานั้น ในแต่ละปีจะถูกจัดสรรไปซื้อหน่วยลงทุนจานวนเงินเท่าใด

4) ประเมินมูลค่าบัญชีกรมธรรม์ด้วยมูลค่าสินทรัพย์สุทธิของหน่วยลงทุน

5) ผู้เอาประกันภัยจะต้องแบกภาระความเสี่ยงเองโดยตรง โดยบริษัทประกันชีวิตไม่การันตีผลตอบแทนให้

6) ผู้เอาประกันภัยมีสิทธิเปลี่ยนกองทุนได้ เนื่องจากโดยทั่วไปบริษัทประกันชีวิตจะเสนอกองทุนรวมให้ผู้เอาประกันภัยเลือกซื้อหน่วยลงทุนมากกว่าหนึ่งกองทุน ผู้เอาประกันภัยจึงอาจต้องการเปลี่ยนกองทุนในภายหลัง เงื่อนไขในกรมธรรม์จะให้สิทธิผู้เอาประกันภัยเปลี่ยนกองทุนได้ แต่ถ้าเปลี่ยนบ่อยครั้งกว่าที่สัญญากำหนด ผู้เอาประกันภัยจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมเปลี่ยนกองทุน

7) สิทธิการซื้อเพิ่มหรือลงทุนเพิ่ม (Top Ups) หลังจากผู้เอาประกันภัยถือครองกรมธรรม์ได้ระยะหนึ่ง ผู้เอาประกันภัยมีสิทธิซื้อเพิ่มหรือลงทุนเพิ่มในกรมธรรม์ที่มีอยู่ได้

2.2 หลักการทั่วไปของเงินสำรองประกันภัย

2.2.1 การบริหารจัดการความเสี่ยงของบริษัทประกันชีวิต

ธุรกิจประกันชีวิตมีข้อแตกต่างจากธุรกิจอื่นๆ คือ เป็นการประกอบธุรกิจโดยการรับความเสี่ยงจากผู้เอาประกันภัยมาบริหารจัดการและเป็นการให้บริการต่อประชาชนในระยะยาว เมื่อบริษัทประกันชีวิตรับเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัยแล้ว ถือว่าบริษัทประกันชีวิตมีหนี้สินและภาระผูกพันต่อผู้เอาประกันภัยในการที่บริษัทประกันชีวิตจะต้องจ่ายเงินผลประโยชน์ให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับผลประโยชน์หรือทายาทโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อผู้เอาประกันภัยได้ถึงแก่มรณกรรมภายในระยะเวลาของสัญญาหรือเมื่อ

ผู้เอาประกันภัยยังคงมีชีวิตอยู่จนถึงเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาตามจำนวนเงินผลประโยชน์ที่ได้ตกลงกันไว้ในกรมธรรม์ประกันชีวิต ดังนั้น ความมั่นคงของบริษัทประกันชีวิตจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากต่อประชาชน หากบริษัทประกันชีวิตต้องเลิกกิจการลงกลางคันหรือขาดสภาพคล่องจนไม่สามารถชำระเงินผลประโยชน์ให้แก่ผู้เอาประกันภัยได้ตามกรมธรรม์ประกันชีวิต ผู้เอาประกันภัยจำนวนมากจะต้องได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากไม่ได้รับความคุ้มครองตามที่คาดหวังไว้ ทั้งๆ ที่ได้ชำระเบี้ยประกันภัยไปแล้ว บริษัทประกันชีวิตจึงจำเป็นต้องมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีและต้องมีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ เพื่อคุ้มครองเจ้าหนี้หรือผู้เอาประกันภัยซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ที่เกิดจากการเอาประกันภัย และเพื่อให้บริษัทประกันชีวิตมีความมั่นคงทางการเงินและสามารถชำระภาระผูกพันที่มีต่อผู้เอาประกันภัยและผู้รับผลประโยชน์ได้ตามจำนวนเงินและตามระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้[5]

2.2.2 หลักการของเงินสำรองประกันภัย

“เงินสำรองประกันภัย” หมายถึง เงินที่บริษัทประกันชีวิตจัดสรรไว้เพื่อชำระเงินผลประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ รวมทั้งการจ่ายคืนเบี้ยประกันภัยเมื่อผู้เอาประกันภัยบอกเลิกสัญญา เงินสำรองประกันภัยจึงเป็นภาระผูกพันที่บริษัทประกันชีวิตจะต้องชำระให้แก่ผู้เอาประกันชีวิตหรือผู้รับประโยชน์ในอนาคตตามสัญญาที่ได้ทำไว้กับผู้เอาประกันภัย เช่น เมื่อครบกำหนดสัญญา เมื่อเสียชีวิต หรือเมื่อเวนคืนกรมธรรม์ ถ้าบริษัทประกันชีวิตไม่สามารถดำรงเงินสำรองประกันภัยตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดไว้ได้ อาจส่งผลกระทบทำให้บริษัทประกันชีวิตไม่สามารถจ่ายเงินเอาประกันภัยตามกรมธรรม์ประกันชีวิตให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ได้ เงินสำรองประกันภัยจึงถือเป็นหนี้สิน (Liability) และภาระผูกพันที่สำคัญอย่างมากของบริษัทประกันชีวิต เนื่องจากเป็นภาระหนี้สินที่มีสัดส่วนมากที่สุดในงบการเงินของบริษัทประกันชีวิตเมื่อเปรียบเทียบกับหนี้สินประเภทอื่นๆ ของบริษัทประกันชีวิต

---

[5] อภิรักษ์ ไทพัฒนกล, วีณา อร่ามวัฒน์เศรษฐ และทัศนี ดวงรัตน์, ภาพรวมของธุรกิจประกันชีวิตและสรุปสาระสำคัญของการประกันชีวิต. [ออนไลน์], 20 กันยายน 2559. แหล่งที่มา https://www.oic.or.th/sites/default/files/content/85937/bth1.pdf

ด้วยเหตุนี้ พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 มาตรา 23[6] และประกาศ คปภ. เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัย สำหรับกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีความผูกพันอยู่และเงินสำรองอื่นของบริษัทประกันชีวิต พ.ศ. 2554 จึงกำหนดให้บริษัทประกันชีวิตต้องจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัยสำหรับกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีภาระผูกพันอยู่ โดยจัดสรรจากเบี้ยประกันภัยที่ได้รับจากการรับประกันภัยโดยตรง และเบี้ยประกันภัยที่ได้รับจากการรับประกันภัยต่อตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนดในประกาศดังกล่าว อันเป็นหลักการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ได้รับการยอมรับและน่าเชื่อถือได้ทางสถิติ เพื่อให้บริษัทประกันชีวิตมีหน้าที่ต้องจัดสรรและดำรงสินทรัพย์ไว้อย่างน้อยที่สุดเท่ากับเงินสำรองประกันภัยเพื่อให้เพียงพอต่อกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีความผูกพันอยู่ เพื่อวัตถุประสงค์ในการกำกับความมั่นคงทางการเงินของบริษัทประกันชีวิต และเพื่อให้มั่นใจว่าบริษัทประกันชีวิตจะมีความสามารถในการจ่ายเงินเอาประกันภัยตามกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยได้อย่างครบถ้วน นอกจากนี้ สำนักงาน คปภ. ก็ได้ออกประกาศ คปภ. เรื่อง การประเมินราคาทรัพย์สินและหนี้สินของบริษัทประกันชีวิต พ.ศ. 2554 เพื่อกำหนดรายละเอียดวิธีการคำนวณมูลค่าเงินสำรองประกันภัย โดยให้บริษัทประกันชีวิตใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยในการคำนวณมูลค่าเงินสำรองประกันภัย ซึ่งจะต้องประเมินโดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ได้รับใบอนุญาตจากสำนักงาน คปภ.

ธุรกิจประกันภัยเป็นธุรกิจการเงินที่ทำหน้าที่เป็นผู้รับความเสี่ยงที่ถ่ายโอนมาจากประชาชนหรือผู้เอาประกันภัย ส่งผลให้จำเป็นต้องมีการบริหารความเสี่ยงภายในองค์กรเพื่อให้บริษัทประกันชีวิตมีความมั่นคงทางการเงินและมีความสามารถในการรองรับและชดใช้ความเสียหายทั้งหมด และเพื่อให้บริษัทประกันชีวิตสามารถปฏิบัติตามภาระผูกพันที่มีต่อผู้เอาประกันภัยได้ การดำรงเงินสำรองประกันภัยจึงช่วยให้ผู้เอาประกันภัยมีความมั่นใจได้ว่าบริษัทประกันชีวิตจะสามารถชำระเงินผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันชีวิตที่ทำไว้กับผู้เอาประกันภัยได้ หากไม่มีกฎหมายบังคับให้บริษัทประกันชีวิตต้องจัดสรรเงินสำรองประกันภัยไว้ อาจทำให้บริษัทประกันชีวิตจำหน่ายกรมธรรม์ประกันชีวิตจำนวนมากและสัญญาว่าจะจ่ายเงินเอาประกันภัยที่เกินกว่าเบี้ยประกันภัยและความสามารถในการชำระเงินของบริษัทประกันชีวิตที่จะทำได้จริง

---

[6] พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 มาตรา 23 บัญญัติไว้ว่า

"ให้บริษัทจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัยสำหรับกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีความผูกพันอยู่ และเงินสำรองอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด"

นอกจากนี้ การดำรงเงินสำรองประกันภัยยังเป็นการบังคับให้บริษัทประกันชีวิตคอยตรวจสอบและเปรียบเทียบระหว่างผลประโยชน์และหนี้สินที่ต้องชำระในอนาคตกับเบี้ยประกันภัยและผลตอบแทนจากการลงทุนที่จะได้รับในอนาคต ซึ่งเรียกว่า “การประเมินมูลค่าภาระผูกพันของบริษัท (Valuation of Liabilities)” หากนักคณิตศาสตร์ประกันภัยพบว่าบริษัทประกันชีวิตไม่สามารถจะทำตามภาระผูกพันของกรมธรรม์ประกันชีวิตได้ นักคณิตศาสตร์ประกันภัยก็จะต้องแจ้งปัญหาดังกล่าวให้คณะกรรมการบริษัททราบก่อนที่จะลุกลามไปเป็นปัญหาทางด้านการเงินของบริษัทประกันชีวิตในอนาคต ซึ่งอาจส่งผลกระทบถึงขั้นทำให้บริษัทประกันชีวิตต้องเลิกกิจการได้

การดำรงเงินสำรองประกันภัยยังมีส่วนช่วยทางอ้อมในการสร้างความมั่นใจให้แก่สาธารณชนเพื่อให้มีความเชื่อมั่นต่อบริษัทประกันชีวิตว่าจะสามารถชำระเงินเอาประกันภัยตามกรมประกันชีวิตที่ได้จำหน่ายไว้ได้ เนื่องจากหากผู้เอาประกันภัยไม่เชื่อมั่นในความสามารถในการชำระเงินของบริษัทประกันชีวิตแล้ว จะส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิต และส่งผลกระทบถึงยอดขายและทำให้กำไรของกิจการลดลงหรืออาจทำให้กิจการขาดทุนได้[7]

2.2.3 ประเภทของเงินสำรองประกันภัย

เงินสำรองประกันภัยสามารถจำแนกประเภทตามวัตถุประสงค์ได้ 3 ประเภท โดยมีรายละเอียด ดังนี้[8]

(1) <u>เงินสำรองประกันภัยตามกฎหมาย (Statutory Reserves)</u> คือ เงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามวิธีที่กฎหมายกำหนด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความสามารถทางการเงินของบริษัทประกันชีวิตว่าจะสามารถชำระเงินผลประโยชน์ที่ผูกพันตามกรมธรรม์ประกันชีวิตที่บริษัทประกันชีวิตได้จำหน่ายให้แก่ผู้เอาประกันภัยได้หรือไม่ โดยใช้วิธีการและสมมติฐานแบบอนุรักษ์นิยม (Conservative) ซึ่งเป็นวิธีการคำนวณที่ทำให้เงินสำรองประกันภัยมีมูลค่าสูงกว่าเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณด้วยวิธีอื่นๆ เนื่องจากเป็นการประเมินเงินสำรองประกันภัยในแง่ความมั่นคงทางการเงินของบริษัทประกันชีวิต ณ วันสิ้นงวดบัญชี กล่าวคือ หากมีการปิดกิจการ ณ วันนั้น บริษัทประกันชีวิตจะสามารถชำระเงินผลประโยชน์ที่

---

[7] สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, <u>คู่มือการคำนวณเงินสำรองประกันภัยโดยวิธี Gross Premium Valuation</u>. (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, 2553), หน้า 8

[8] เรื่องเดียวกัน, หน้า 10-13.

กำหนดไว้ในกรมธรรม์ประกันชีวิตคืนให้แก่ผู้เอาประกันภัยได้มากน้อยเพียงใด (Terminating basic) ดังนั้น การตั้งเงินสำรองประกันภัยตามกฎหมายมักทำให้บริษัทประกันชีวิตขาดทุนทางบัญชีสำหรับกรมธรรม์ประกันชีวิตที่จำหน่ายในปีแรก

(2) เงินสำรองประกันภัยทางบัญชี (General Acceptance Accounting Principle Reserves) คือ เงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามมาตรฐานบัญชีที่ได้รับการยอมรับ ทำให้การรับรู้รายได้ของบริษัทประกันชีวิตสอดคล้องกับการรับรู้รายจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละปี วิธีการคำนวณและสมมติฐานที่ใช้จะมีระดับความอนุรักษ์นิยมน้อยกว่าวิธีการคำนวณที่ใช้สำหรับเงินสำรองประกันภัยตามกฎหมาย และจะใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากกว่า (Realistic estimate) นอกจากนี้ ยังช่วยลดผลขาดทุนที่เกิดจากกรมธรรม์ประกันชีวิตที่จำหน่ายในปีแรก

(3) เงินสำรองประกันภัยเพื่อภาษี (Tax Reserves) คือ เงินสำรองประกันภัยที่ใช้ในการคำนวณเพื่อหารายได้ของบริษัทประกันชีวิตเพื่อใช้ในการคำนวณภาษีที่ต้องชำระแก่กรมสรรพากร ซึ่งโดยทั่วไป จะกำหนดให้ใช้วิธีการคำนวณเช่นเดียวกับเงินสำรองประกันภัยตามกฎหมาย ในบางประเทศกำหนดให้เงินสำรองประกันภัยที่นำไปคำนวณภาษีต้องน้อยกว่าเงินสำรองประกันภัยตามกฎหมาย เพื่อเพิ่มจำนวนภาษีที่รัฐบาลจะสามารถจัดเก็บจากบริษัทประกันชีวิต โดยห้ามไม่ให้นำจำนวนเงินสำรองประกันภัยเพื่อภาษี ส่วนที่สูงกว่าเงินสำรองประกันภัยตามกฎหมาย ไปหักเป็นรายจ่ายของกิจการ มิฉะนั้น รายได้ของบริษัทประกันชีวิตที่จะนำไปใช้ในการคำนวณภาษีจะลดน้อยลง และทำให้กรมสรรพากรจัดเก็บภาษีจากบริษัทประกันชีวิตได้ลดน้อยลงตามไปด้วย

2.2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อเงินสำรองประกันภัย

การกำหนดจำนวนเงินสำรองประกันภัยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ ประการ ดังต่อไปนี้[9]

(1) อัตรามรณะ (Mortality Rate) คือ ตารางที่ทำขึ้นโดยการรวบรวมข้อมูลสถิติการมรณะของผู้เอาประกันภัยตามช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 100 ปี จัดทำเป็นอัตรามรณะของบุคคลในช่วงอายุต่างๆ ว่าอัตรามรณะในแต่ละช่วงอายุเป็นเท่าไร เพื่อใช้ในการคำนวณอัตราเบี้ยประกันชีวิต ถ้าบริษัทประกันชีวิตใช้ตารางมรณะที่มีอัตราการตายสูง จะทำให้จำนวนเงินสำรองประกันภัยสูงขึ้นด้วย

[9] ฐิติวดี ชัยวัฒน์, การบริหารความเสี่ยงภัยและการประกันภัยในศตวรรษที่ 21. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560), หน้า 153-156.

(2) อัตราดอกเบี้ย (Interate Rate) คือ หากบริษัทประกันชีวิตใช้สมมติฐานอัตราดอกเบี้ยสูงในการคำนวณเงินสำรองประกันภัย จะทำให้จำนวนเงินสำรองประกันภัยต่ำ ในทางกลับกันหากบริษัทประกันชีวิตใช้สมมติฐานอัตราดอกเบี้ยต่ำในการคำนวณเงินสำรองประกันภัย จะทำให้จำนวนเงินสำรองประกันภัยสูง

(3) จำนวนเงินเอาประกันภัย (Sum Insured) คือ จำนวนเงินที่ระบุไว้ในกรมธรรม์แบบกำหนดผลประโยชน์ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่จะต้องจ่ายเมื่อมีเหตุการณ์ที่เอาประกันภัยไว้เกิดขึ้น หรือถ้าเป็นการประกันภัยแบบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ก็คือจำนวนเงินสูงสุดที่ผู้รับประกันภัยจะต้องรับผิด โดยกรมธรรม์ประกันชีวิตที่มีจำนวนเงินเอาประกันภัยสูงจะมีจำนวนเงินสำรองประกันภัยสูงกว่ากรมธรรม์ประกันชีวิตที่มีจำนวนเงินเอาประกันภัยต่ำ

(4) อายุของผู้เอาประกันภัยเมื่อเริ่มทำกรมธรรม์ประกันภัย (Insured's Age of Issue) ในการประกันชีวิตโดยทั่วไป การคำนวณเบี้ยประกันภัยจะใช้อายุที่จะถึงในวันครบรอบวันเกิดปีต่อไป แต่ในการประกันชีวิตแบบเงินรายปีจะใช้อายุที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยจำนวนเงินสำรองประกันภัยจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอายุของผู้เอาประกันภัยในขณะที่เริ่มทำสัญญาประกันภัย ในกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบเดียวกัน ผู้เอาประกันภัยที่มีอายุมากจะต้องชำระเบี้ยประกันภัยมากกว่าผู้เอาประกันภัยที่มีอายุน้อย เนื่องจากผู้เอาประกันภัยที่มีอายุมากจะมีอัตรามรณะสูงกว่า และระยะเวลาที่บริษัทประกันชีวิตจะนำเงินไปลงทุนย่อมสั้นกว่า เช่น กรมธรรม์ประกันชีวิตแบบตลอดชีพ ถ้าเข้าทำสัญญาเมื่ออายุ 30 ปี ระยะเวลาที่บริษัทประกันชีวิตจะนำเงินไปลงทุนจะยาวถึง 70 ปี เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่เข้าทำสัญญาเมื่ออายุ 80 ปี ระยะเวลาที่บริษัทประกันชีวิตจะนำเงินไปลงทุนมีเพียง 20 ปี ดังนั้น บริษัทประกันชีวิตจึงต้องกันเงินสำรองประกันภัยไว้สูงขึ้นตามอายุของผู้เอาประกันภัย

(5) ระยะเวลาของกรมธรรม์ประกันภัย (Polocy Duration) กรมธรรม์ประกันชีวิตที่มีระยะเวลาความคุ้มครองนานกว่าจะมีจำนวนเงินสำรองประกันภัยสูงกว่ากรมธรรม์ประกันชีวิตที่มีระยะเวลาความคุ้มครองสั้นกว่า

(6) เบี้ยประกันภัย (Premuim) คือ จำนวนเงินที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องชำระให้แก่ผู้รับประกันภัยเพื่อที่จะได้รับเงินผลประโยชน์หรือค่าสินไหมทดแทนเมื่อตนเสียชีวิตหรือได้รับความเสียหายตามชนิดของภัยที่ได้เอาประกันภัยไว้ ซึ่งกรมธรรม์ประกันชีวิตที่มีเบี้ยประกันภัยในอัตราสูงจะมีจำนวนเงินสำรอง

ประกันภัยสูงตามไปด้วย นอกจากนี้ วิธีการจ่ายเบี้ยประกันภัยและระยะเวลาชำระเบี้ยประกันภัยก็ส่งผลต่อจำนวนเงินสำรองประกันภัยด้วยเช่นเดียวกัน โดยเบี้ยประกันภัยแบบชำระครั้งเดียว (Single Premuim)[10] จะมีจำนวนเงินสำรองประกันภัยสูงกว่าเบี้ยประกันภัยแบบผ่อนชำระ (Installation Premuim)[11]

(7) <u>แบบประกันชีวิต (Types of Life Insurance)</u> กรมธรรม์ประกันชีวิตแบบตลอดชีพ จะมีเงินสำรองประกันภัยไม่มากเนื่องจากมีการชำระเบี้ยประกันภัยในระยะยาว ส่วนกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์จะต้องกันเงินสำรองประกันภัยไว้มาก เพราะไม่ว่าผู้เอาประกันภัยถึงแก่ความตายหรือไม่ก็ตาม บริษัทประกันชีวิตจะต้องจ่ายเงินเอาประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยทั้งสองกรณี โดยกรมธรรม์ประกันชีวิตที่ให้ผลประโยชน์ด้านการออมทรัพย์สูงจะมีเงินสำรองประกันภัยมากกว่ากรมธรรม์แบบที่ให้ผลประโยชน์ต่ำ

(8) <u>ระยะเวลาการชำระเบี้ยประกันภัย (Premuim Payment Duration)</u> กรมธรรม์ประกันชีวิตที่ให้ผลประโยชน์เท่ากัน กรมธรรม์ประกันภัยที่มีระยะเวลาการชำระเบี้ยประกันนานกว่าจะมีเงินสำรองประกันภัยน้อยกว่ากรมธรรม์ประกันภัยที่มีระยะเวลาการชำระเบี้ยประกันภัยสั้น เนื่องจากกรมธรรม์ประกันภัยที่มีระยะเวลาการชำระเบี้ยประกันนาน ทำให้เบี้ยประกันภัยต่องวดมีจำนวนน้อยกว่า

2.2.5 ประวัติและความเป็นมาของหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัย

นับตั้งแต่ที่การประกันภัยเกิดขึ้นในประเทศไทยในรัชสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา กิจการประกันภัยก็ได้เจริญเติบโตมากขึ้นเรื่อยๆ จนภาครัฐต้องเข้ามากำกับดูแลโดยตรงในช่วงทศวรรษ 2470 อันแสดงถึงการเติบโตของธุรกิจประกันภัยซึ่งส่วนมากดำเนินการโดยชาวต่างชาติ ก่อนจะชะงักไปในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวเริ่มมีผู้ประกอบการชาวไทยเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินธุรกิจและมีมากขึ้นในช่วงทศวรรษ 2490 เป็นต้นมา การที่มีบริษัทประกันภัยของคนไทยที่ตั้งขึ้นใหม่รวมไปถึงบริษัทต่างชาติที่กลับเข้ามาดำเนินกิจการอีกครั้ง แสดงถึงความเติบโตทางเศรษฐกิจที่เริ่มฟื้นตัวอย่างต่อเนื่องจากสงครามโลกครั้งที่ 2 และทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างบริษัทประกันภัยต่างๆ และมียอดขาย

---

[10] เบี้ยประกันภัยที่ชำระทั้งหมดในคราวเดียวเมื่อเริ่มทำสัญญาประกันชีวิตและมีผลให้ความคุ้มครองจนตลอดอายุสัญญา

[11] ในการประกันชีวิตจะกำหนดการชำระเบี้ยประกันเป็นรายปี แต่ผู้เอาประกันชีวิตสามารถผ่อนชำระเป็นงวดๆ เช่น งวดละ 3 เดือนได้ ดังนั้น ถ้าหากผู้เอาประกันภัยถึงแก่กรรมระหว่างปี ผู้รับประกันภัยจะเรียกเก็บเบี้ยประกันภัยให้ครบปี โดยหักจากเงินเอาประกันชีวิตที่จ่ายให้แก่ผู้รับประโยชน์

กรมธรรม์ประกันภัยเพิ่มขึ้นจำนวนมาก อย่างไรก็ดี กรมธรรม์ประกันภัยที่จำหน่ายไปส่วนใหญ่กลับขาดอายุการส่งเบี้ยประกันภัยสูงในปีที่ 1 และปีที่ 2 เป็นจำนวนมาก เนื่องจากผู้เอาประกันภัยส่วนใหญ่ขาดความเข้าในในประโยชน์ที่แท้จริงของการประกันชีวิต และตัวแทนประกันชีวิตก็ใช้คำชักชวนในทางที่ผิด โดยมีทั้งการขายแบบกึ่งบังคับกึ่งของร้อง หรือกล่าวล่อลวงโดยอ้างคุณสมบัติของกรมธรรม์ประกันชีวิตเกินกว่าผลประโยชน์ที่ระบุไว้จริงในกรมธรรม์ นอกจากนี้ แม้แต่ผู้บริหารของบริษัทประกันชีวิตก็ยังมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับลักษณะของกิจการประกันชีวิต โดยเข้าใจเพียงว่าเบี้ยประกันชีวิตที่ได้รับ จำนวนมากในแต่ละปีถือเป็นรายได้ของกิจการที่สามารถนำไปใช้จ่ายหมุนเวียนได้ เพราะเห็นว่ากว่าจะครบกำหนดอายุของกรมธรรม์ประกันชีวิตและต้องจ่ายเงินผลประโยชน์มีระยะเวลานาน จึงไม่คำนึงว่าเงินเบี้ยประกันชีวิตดังกล่าวเป็นเงินฝากของผู้เอาประกันชีวิต และไม่ได้จัดสรรเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยไว้รองรับกรณีที่ต้องจ่ายเงินฉุกเฉินหรือจ่ายเงินผลประโยชน์เมื่อครบกำหนดอายุสัญญาในอนาคตให้แก่ผู้เอาประกันชีวิตหรือผู้รับผลประโยชน์[12]

ในขณะนั้น ยังไม่มีกฎหมายหรือกฎระเบียบใดๆ ที่ควบคุมดูแลการบริหารเบี้ยประกันภัยและไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดเงินสำรองประกันภัย โดยมีเพียงการแก้ไขประมวลรัษฎากรตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2502 เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) เพื่อกำหนดให้บริษัทประกันภัยสามารถนำเงินสำรองประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ไม่เกินร้อยละ 65 หรือร้อยละ 40 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ แล้วแต่กรณี เท่านั้น ซึ่งเป็นบทบัญญัติกฎหมายที่มีความมุ่งหมายในการเก็บภาษีเท่านั้น เนื่องจากต้องการให้บริษัทประกันภัยตั้งเงินสำรองประกันภัยไว้ต่ำๆ กิจการจะได้มีกำไรสูงขึ้น เพื่อให้กรมสรรพากรสามารถเก็บภาษีเข้ารัฐได้มากขึ้น โดยไม่ได้คำนึงถึงหลักการของเงินสำรองประกันภัยที่ต้องมีการคำนวณและจัดสรรตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยเลย ซึ่งการตั้งเงินสำรองประกันภัยต่ำ จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของบริษัทประกันภัยและไม่ถูกต้องตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย[13]

---

[12] สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, บันทึกประวัติศาสตร์การประกันภัยไทย. (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, 2552), หน้า 50.

[13] เรื่องเดียวกัน, หน้า 60.

หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลธุรกิจประกันภัยในขณะนั้น คือ กองประกันภัย ซึ่งเป็นกองงานขนาดเล็กในสังกัดกรมทะเบียนการค้า กระทรวงเศรษฐการ โดยเมื่อแรกในช่วงที่ยังไม่ได้มีกฎหมายกำหนดขอบเขตการควบคุมดูแลที่ชัดเจน กองประกันภัยได้ศึกษารายงานงบดุลประจำปีของบริษัทประกันภัยที่ต้องนำส่งเป็นประจำทุกปี พบว่าเนื้อหาของรายงานงบดุลที่นำส่งมาไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงฐานะทางการเงินหรือความมั่นคงของบริษัทประกันภัยแต่อย่างใด และที่สำคัญยังพบรายการค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจประกันภัย รวมทั้งไม่มีการกันเงินสำรองประกันภัยเพื่อรองรับการจ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือเงินผลประโยชน์แต่อย่างใด กองประกันภัยจึงเห็นความจำเป็นในการตรากฎหมายประกันภัยขึ้นมาเพื่อกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยอย่างจริงจัง[14]

นอกจากนี้ ในปี พ.ศ 2507 ยังเกิดเหตุการณ์สำคัญในวงการประกันภัยที่ส่งผลต่อการเร่งตรากฎหมายเพื่อกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยขึ้น กล่าวคือ ในปี พ.ศ 2507 มีการสั่งเพิกถอนใบอนุญาตและสั่งปิดกิจการของบริษัท นครหลวงประกันชีวิตแห่งประเทศไทย จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทประกันชีวิตขนาดใหญ่ที่มีผู้เอาประกันชีวิตมากเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ เนื่องจากบริษัทดังกล่าวมีปัญหาด้านฐานะการเงินที่ไม่มั่นคงและประสบกับภาวะขาดทุน จึงทำให้เกิดคดีความจากการที่เจ้าหนี้ขอยื่นรับชำระหนี้เป็นจำนวนมาก ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในกิจการประกันชีวิต และส่งผลกระทบต่อจำนวนผู้เอาประกันภัยตลอดจนเงินเอาประกันภัย รัฐบาลจึงจำเป็นต้องหามาตรการเพื่อควบคุมธุรกิจประกันชีวิตให้อยู่ในภาวะที่มีความสมดุลด้านการเงินและเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น ซึ่งได้มีการตราพระราชบัญญัติประกันชีวิตและพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2510 พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนี้ ถือเป็นกฎหมายกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยตามหลักสากลฉบับแรกของประเทศไทย โดยมีจุดมุ่งหมายในการควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจประกันภัยอย่างเคร่งครัดมากขึ้น เพื่อให้บริษัทประกันภัยมีความมั่นคงทางการเงิน สามารถจ่ายเงินแก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับผลประโยชน์ตามจำนวนที่ตกลงกันไว้ได้ และเพื่อให้บริษัทประกันภัยปฏิบัติต่อผู้เอาประกันภัยด้วยความเป็นธรรม

พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 กำหนดให้บริษัทประกันชีวิตจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัยในจำนวนที่เพียงพอต่อภาระหนี้สินหรือภาระผูกพันตามกรมธรรม์ที่ยังมีความผูกพันอยู่ โดยในปี พ.ศ. 2519 มีการออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัย พ.ศ. 2519 ซึ่งกำหนดให้บริษัทประกันชีวิตต้องดำรง

[14] เรื่องเดียวกัน, หน้า 63-64.

เงินสำรองประกันภัยไว้ในประเทศไทยไม่ต่ำกว่าจำนวนเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณโดยหลักการถัวเฉลี่ย (Mean Reserve) ซึ่งเป็นวิธีการคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย[15] และต่อมา ในปี พ.ศ. 2531 กระทรวงพาณิชย์ได้ยกเลิกประกาศฉบับดังกล่าว และให้ใช้ประกาศกระทรวงพาณิชย์เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัยสำหรับกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีความผูกพันอยู่ พ.ศ 2531 แทน โดยได้เปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณเงินสำรองประกันภัยให้สอดคล้องกับตารางมรณะไทย 2529 และได้เพิ่มวิธีการคำนวณเงินสำรองประกันภัยแบบสัดส่วน (Fractional Reserve) ขึ้นอีกหนึ่งวิธี เพิ่มเติมจากวิธีการคำนวณเงินสำรองประกันภัยแบบถัวเฉลี่ย (Mean Reserve)[16]

ต่อมา ในปี พ.ศ. 2535 เนื่องด้วยบทบัญญัติหลายประการพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2510 ซึ่งบังคับใช้มาเป็นเวลา 25 ปีแล้ว ไม่เหมาะสมกับกาลสมัยและไม่สอดคล้องกับสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังขยายตัว จึงมีการยกเลิกพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวและประกาศใช้กฎหมายฉบับใหม่ คือ พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 แทน โดยในส่วนของพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 นั้นได้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติดังกล่าวเรื่อยมาโดยการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกันชีวิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติประกันชีวิต (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 เพื่อปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมและกำกับดูแลการประกอบธุรกิจประกันชีวิตให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปและเพื่อเป็นการคุ้มครองประชาชนและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ธุรกิจประกันภัย

นับตั้งแต่ที่มีการใช้บังคับพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 เรื่อยมาจนถึงพระราชบัญญัติประกันชีวิต (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ก็ได้มีการออกประกาศเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณเงินสำรองประกันภัยโดยให้คำนวณโดยใช้วิธีการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยมาโดยตลอด ซึ่งได้มีการออกประกาศเพื่อแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณเงินสำรองประกันภัยมาโดยตลอดเช่นเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น

---

[15] เรื่องเดียวกัน, หน้า 72-73.

[16] เรื่องเดียวกัน, หน้า 77.

(1) ประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัย พ.ศ. 2519

(2) ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัยสำหรับกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีความผูกพันอยู่ พ.ศ 2531

(3) ประกาศ คปภ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัย สำหรับกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีความผูกพันอยู่ พ.ศ. 2552 และ

(4) ประกาศ คปภ. เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัย สำหรับกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีความผูกพันอยู่และเงินสำรองอื่นของบริษัทประกันชีวิต พ.ศ. 2554 ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

2.3 หลักการทั่วไปของภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้ กำหนดแนวปฏิบัติทางบัญชีสำหรับภาษีเงินได้อันเนื่องมาจากความแตกต่างระหว่างหลักการทางบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีและหลักการทางภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรของเกณฑ์การรับรู้รายการสินทรัพย์และหนี้สินเป็นรายได้และค่าใช้จ่ายของกิจการในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้ ทำให้เกิดผลกระทบทางภาษี คือ ความไม่เท่ากันระหว่างภาษีเงินได้ที่มาจากกำไรสุทธิทางบัญชีและภาษีเงินได้ที่มาจากกำไรสุทธิทางภาษี กล่าวคือทำให้กิจการต้องจ่ายภาษีต่างไปจากตัวเลขกำไรสุทธิทางบัญชีที่กิจการรับรู้ ส่งผลให้กิจการต้องพิจารณาผลแตกต่างที่เกิดขึ้นและทำความเข้าใจถึงผลกระทบต่องบการเงิน เพื่อให้ข้อมูลในงบการเงินสะท้อนฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่แท้จริงของกิจการ ทั้งนี้ มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 นี้ จะใช้บังคับกับกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ เช่น สถาบันการเงิน บริษัทประกันภัย บริษัทในตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น[17]

[17] สุธี คทวณิช, ผลกระทบและการเตรียมพร้อมรับภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Implication of and Preparation for Deferred Tax). [ออนไลน์], 2555. แหล่งที่มา https://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/jan_mar_12/pdf/aw011.pdf

ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่กิจการจะต้องชำระให้แก่กรมสรรพากรนั้น คำนวณมาจากกำไรสุทธิของกิจการซึ่งคำนวณได้จากรายได้จากกิจการหรือเนื่องจากกิจการที่กระทำในรอบระยะเวลาบัญชีหักด้วยรายจ่ายตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตรี ซึ่งการคำนวณรายได้และรายจ่ายดังกล่าว มาตรา 65 วรรคสอง กำหนดให้ใช้เกณฑ์สิทธิ โดยให้นำรายได้ที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีใด แม้ว่าจะยังไม่ได้รับชำระในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น มารวมคำนวณเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น และให้นำรายจ่ายทั้งสิ้นที่เกี่ยวกับรายได้นั้น แม้จะยังมิได้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นมารวมคำนวณเป็นรายจ่ายของรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์การคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีข้างต้น มีความแตกต่างจากหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการบันทึกบัญชีรายได้และค่าใช้จ่ายสำหรับคำนวณกำไรสุทธิ ส่งผลให้ในการคำนวณหากำไรสุทธิทางภาษี ต้องนำกำไรสุทธิทางบัญชีมาปรับปรุงด้วยรายการที่เป็นเงื่อนไขในการคำนวณกำไรและขาดทุนสุทธิทางภาษี ตามมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตรี เสียก่อน โดยผลแตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างหลักการทางบัญชีและหลักการทางภาษีอากร สามารถจำแนกตามหลักการทางบัญชีได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ผลแตกต่างถาวร (Permanent Difference) และผลแตกต่างชั่วคราว (Temporary Difference)[18]

(1) ผลแตกต่างถาวร (Permanent Difference) หมายถึง ผลแตกต่างระหว่างกำไร (ขาดทุน) ทางบัญชีกับกำไร (ขาดทุน) ทางภาษีที่เกิดขึ้นและคงอยู่ตลอดไป ไม่สามารถรับรู้เป็นภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีได้ เนื่องจากกิจการไม่มีภาระผูกพันที่ต้องเสียภาษีเงินได้ในอนาคตและไม่สามารถนำผลแตกต่างมาใช้หักภาษีได้ในอนาคต กล่าวคือ ผลแตกต่างประเภทนี้ จะไม่มีการกลับรายการในรอบระยะเวลาบัญชีในอนาคต จึงไม่ก่อให้เกิดภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี โดยตัวอย่างของผลแตกต่างถาวร ได้แก่

(ก) เงินได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล เช่น เงินปันผลสำหรับบริษัทจำกัดที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่ได้รับจากบริษัทที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ส่วนแบ่งของกำไรที่ได้รับจากกิจการร่วมค้า เป็นต้น

(ข) รายได้ที่ถูกประเมินเพิ่มเติมจากเจ้าพนักงานสรรพากร เช่น การโอนทรัพย์สิน ให้บริการหรือให้กู้ยืมเงินโดยไม่มีค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือดอกเบี้ย หรือมีค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือดอกเบี้ยต่ำกว่าราคาตลาดโดยไม่มีเหตุอันสมควร โดยเจ้าพนักงานสรรพากรมีอำนาจประเมินรายได้เพิ่มเติมเพื่อคำนวณภาษีได้

---

[18] นัฐวุฒิ สุวรรณยั่งยืน, บทความทางวิชาการ – การบัญชีภาษีเงินได้. [ออนไลน์], 20 กันยายน 2556. แหล่งที่มา https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CBSReview/article/view/11878/10709

(ค) รายจ่ายต้องห้ามตามประมวลรัษฎากรที่จะไม่มีการกลับรายการในอนาคต เช่น เบี้ยปรับ เงินเพิ่มภาษีอากร ค่ารับรองในส่วนที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับธุรกิจ (เช่น รายจ่ายส่วนตัว รายจ่ายที่ไม่มีภาระผูกพันที่ต้องจ่าย) รายจ่ายที่ไม่มีเอกสารหลักฐาน เป็นต้น

ยกตัวอย่างเช่น บริษัท ก มีกำไรสุทธิทางบัญชี 100 บาท โดยได้บันทึกรายการเบี้ยปรับจากสรรพากรจำนวน 10 บาท เป็นค่าใช้จ่ายทางบัญชี แต่ในทางภาษีอากร มาตรา 65 ตรี (6) ไม่ให้รับรู้เบี้ยปรับดังกล่าวเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิ ดังนั้น ในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล บริษัท ก จะต้องบวกกลับผลกระทบจากเบี้ยปรับดังกล่าว ส่งผลให้กำไรสุทธิทางภาษีมีจำนวน 110 บาท

(2) <u>ผลแตกต่างชั่วคราว (Temporary Difference)</u> หมายถึง ผลแตกต่างระหว่างมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์และหนี้สินที่แสดงในงบแสดงฐานะการเงินกับฐานภาษีของสินทรัพย์และหนี้สินนั้น โดยผลแตกต่างชั่วคราวจะเกิดขึ้นและจะถูกกลับรายการในรอบระยะเวลาบัญชีในอนาคต เนื่องจากผลแตกต่างชั่วคราวเกิดจากความแตกต่างระหว่างระยะเวลาในการรับรู้รายได้หรือค่าใช้จ่ายที่ไม่ตรงกันของข้อกำหนดทางบัญชีและทางภาษีอากร โดยผลแตกต่างชั่วคราว แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

(ก) <u>ผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษี (Deductible Temporary Differences)</u> หมายถึง ผลแตกต่างชั่วคราวที่กิจการสามารถนำไปหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไร (ขาดทุน) ทางภาษีได้สำหรับงวดอนาคต เมื่อกิจการได้รับประโยชน์จากมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์หรือจ่ายชำระมูลค่าตามบัญชีของหนี้สิน กล่าวคือ ในปีปัจจุบัน กิจการเสียภาษีให้กับกรมสรรพากร แต่ในรอบระยะเวลาบัญชีในอนาคต กิจการสามารถขอคืนหรือเครดิตภาษีจากกรมสรรพากรได้

(ข) <u>ผลแตกต่างชั่วคราวที่ต้องเสียภาษี (Taxable Temporary Differences)</u> หมายถึง ผลแตกต่างชั่วคราวที่กิจการต้องนำไปรวมเป็นรายได้ในการคำนวณกำไร (ขาดทุน) ทางภาษีสำหรับงวดอนาคต เมื่อกิจการได้รับประโยชน์จากมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์หรือจ่ายชำระมูลค่าตามบัญชีของหนี้สิน กล่าวคือ ในปีปัจจุบัน กิจการได้หักค่าใช้จ่ายหรือไม่ต้องรับรู้รายได้ใดในการคำนวณภาษี แต่ในรอบระยะเวลาบัญชีในอนาคต กิจการจะต้องบวกกลับค่าใช้จ่ายหรือต้องรับรู้รายได้รายการนั้นๆ ในการคำนวณภาษี

ทั้งนี้ การรับรู้ผลแตกต่างชั่วคราวในงบแสดงฐานะการเงินตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้ จะใช้รายการสินทรัพย์และหนี้สินในงบแสดงฐานะการเงินเปรียบเทียบกับฐานภาษีที่

เกี่ยวข้องกับรายการสินทรัพย์หรือหนี้สินนั้นๆ โดย “ฐานภาษี” ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 มีรายละเอียด ดังนี้

(1) ฐานภาษีของสินทรัพย์ หมายถึง มูลค่าของสินทรัพย์ที่กฎหมายภาษีอากรยอมให้นำไปหักเป็นรายจ่ายทางภาษีจากมูลค่าประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่ต้องเสียภาษีเมื่อกิจการได้รับประโยชน์จากมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์นั้น แต่หากประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่ได้รับไม่ต้องเสียภาษี ถือว่าฐานภาษีของสินทรัพย์จะเท่ากับมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์นั้น

(2) ฐานภาษีของหนี้สิน หมายถึง มูลค่าตามบัญชีของหนี้สินหักด้วยมูลค่าของหนี้สินที่กฎหมายภาษีอากรยอมให้นำไปหักเป็นรายจ่ายในอนาคต ในกรณีรายได้รับล่วงหน้า ฐานภาษีของหนี้สิน คือ มูลค่าตามบัญชีหักด้วยจำนวนรายได้ที่ไม่ต้องนำไปเสียภาษีในงวดอนาคต

เมื่อกิจการทำการเปรียบเทียบมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์และหนี้สินกับฐานภาษีของสินทรัพย์และหนี้สินนั้นๆ แล้ว พบว่ามูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์และหนี้สินสูงหรือต่ำกว่าฐานภาษี และผลแตกต่างที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นผลแตกต่างชั่วคราวที่จะมีการกลับรายการในอนาคตไม่ใช่ผลแตกต่างถาวร ก็จะมีผลทำให้เกิดผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีหรือผลแตกต่างชั่วคราวที่ต้องเสียภาษี และเมื่อคูณผลทำให้เกิดผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีกับอัตราภาษีเงินได้ มีผลทำให้เกิด “สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Deferred Tax Assets)” หรือเมื่อคูณผลทำให้เกิดผลแตกต่างชั่วคราวที่ต้องเสียภาษีกับอัตราภาษีเงินได้ มีผลทำให้เกิด “หนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Deferred Tax Liabilities)”

ทั้งนี้ สามารถสรุปการเกิดขึ้นของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีและหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีได้ ดังนี้[19]

สินทรัพย์/หนี้สิน	เปรียบเทียบมูลค่าตามบัญชีกับฐานภาษี	ประเภทของผลแตกต่างชั่วคราว	นำไปสู่การรับรู้
สินทรัพย์	มูลค่าตามบัญชี > ฐานภาษี	ผลแตกต่างชั่วคราวที่ต้องเสียภาษี	หนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี
	มูลค่าตามบัญชี < ฐานภาษี	ผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษี	สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี
หนี้สิน	มูลค่าตามบัญชี > ฐานภาษี	ผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษี	สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี
	มูลค่าตามบัญชี < ฐานภาษี	ผลแตกต่างชั่วคราวที่ต้องเสียภาษี	หนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี

2.3.1 หลักการของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี

“สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Deferred Tax Assets)” หมายถึง จำนวนภาษีเงินได้ที่กิจการสามารถขอคืนได้ในอนาคตซึ่งเกิดจากใดรายการหนึ่งต่อไปนี้

(ก) ผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษี

(ข) ขาดทุนทางภาษีที่ยังไม่ได้ใช้ยกไป

(ค) เครดิตภาษีที่ยังไม่ได้ใช้ยกไป

โดยสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีคำนวณมาจากผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีคูณด้วยอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล

ยกตัวอย่างเช่น บริษัท ก มีสินค้าคงเหลือมูลค่า 100 บาท ซึ่งบริษัท ก ได้ตั้งค่าเผื่อการลดมูลค่าของสินค้าคงเหลือจำนวน 20 บาท คิดเป็นมูลค่าสินค้าคงเหลือตามบัญชีจำนวน 120 บาท แต่ตามหลักภาษีอากร

[19] วรศักดิ์ ทุมมานนท์, ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี Deferred Tax. (กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์ 50, 2555), หน้า 19.

ค่าเผื่อการลดมูลค่าของสินค้าคงเหลือไม่ถือเป็นค่าใช้จ่ายตามหลักเกณฑ์ทางภาษี แต่จะเป็นค่าใช้จ่ายเมื่อผลขาดทุนนั้นเกิดขึ้นจริง ดังนั้น บริษัท ก จึงสามารถนำมูลค่าสินค้าคงเหลือตามบัญชีมาหักเป็นรายจ่ายของกิจการเพื่อคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีได้เพียง 100 บาท เท่านั้น ผลแตกต่างนี้จึงเป็นผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษี โดยสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีในกรณีนี้ คำนวณได้จากการนำผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีคูณด้วยอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล (ร้อยละ 20) คิดเป็น (120 - 100) x 20% = 4 บาท และในอนาคตเมื่อกิจการได้จำหน่ายสินค้าคงเหลือดังกล่าว สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีจากค่าเผื่อการลดมูลค่าของสินค้าคงเหลือจำนวน 4 บาท ก็จะถูกกลับรายการโดยนำไปหักเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีในรอบระยะเวลาบัญชีในอนาคตที่มีการจำหน่ายสินค้าคงเหลือ[20]

ตัวอย่างรายการรายได้และค่าใช้จ่ายที่มีหลักเกณฑ์การรับรู้รายการสินทรัพย์หนี้สินเป็นรายได้และค่าใช้จ่ายของกิจการแตกต่างกันระหว่างหลักการทางบัญชีและหลักการทางภาษีอากร มีดังต่อไปนี้

(1) ลูกหนี้การค้า

<u>หลักการทางบัญชี</u> กิจการควรจะมีการประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี และตั้งเป็นบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและนำไปหักลดมูลค่าของลูกหนี้ เพื่อให้แสดงมูลค่าสุทธิของลูกหนี้ตามจำนวนที่คาดว่าจะเรียกเก็บได้

หากมีการทวงถามจนถึงที่สุดแล้ว และคาดว่าจะไม่สามารถเก็บชำระหนี้ได้ ให้ตัดหนี้สูญออกจากบัญชี และปรับลดค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่เกี่ยวข้อง โดยถ้าได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ที่ตัดจำหน่ายเป็นหนี้สูญไปแล้วในภายหลัง ให้ถือว่าเงินที่ได้รับมาเป็นรายได้อื่น

<u>หลักการทางภาษีอากร</u> จำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญถือเป็นเงินสำรองอย่างหนึ่ง จึงไม่สามารถนำมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ตามมาตรา 65 ตรี (1) เว้นแต่ เงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญสำหรับหนี้จากการให้สินเชื่อที่ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ได้กันไว้ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์หรือกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ตามมาตรา 65 ตรี (1) (ค)

---

[20] สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, <u>คู่มืออธิบายมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้</u>. [ออนไลน], 26 มิถุนายน 2563 แหล่งที่มา: https://acpro-std.tfac.or.th/uploads/files/TAS12-Manual.pdf

อย่างไรก็ตาม จำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญจะสามารถนำมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีตามมาตรา 65 ทวิ (9) ได้ ต่อเมื่อได้ปฏิบัติตามวิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการจำหน่ายหนี้สูญที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534)

ทั้งนี้ ถ้าได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ที่ตัดจำหน่ายเป็นหนี้สูญไปแล้วในภายหลัง ให้ถือว่าเงินที่ได้รับมาเป็นรายได้ในการคำนวณกำไรสุทธิทางภาษี

ผลกระทบที่เกิดขึ้น หากมีการประมาณการหนี้สงสัยจะสูญ จะส่งผลให้มูลค่าตามบัญชีของลูกหนี้ต่ำกว่าฐานภาษี และทำให้เกิดผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีและสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี

ยกตัวอย่างเช่น ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 บริษัท ก มีลูกหนี้การค้าบางรายที่มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่นอนว่าจะไม่สามารถเรียกชำระหนี้ได้เป็นจำนวนรวม 900,000 บาท บริษัท ก จึงตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามจำนวนเงินดังกล่าว แต่บริษัท ก ยังไม่ได้ติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญดังกล่าวจึงไม่สามารถถือเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรสำหรับปี 2563 ได้ ดังนั้น ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่บริษัท ก ได้บันทึกบัญชีเป็นหนี้สงสัยจะสูญในงบกำไรขาดทุนจึงถือเป็นรายจ่ายต้องห้ามตามมาตรา 65 ตรี (1) ดังนั้น มูลค่าตามบัญชีของลูกหนี้การค้า (0 บาท) จึงต่ำกว่าฐานภาษี (900,000 บาท) และก่อให้เกิดสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีจำนวน 180,000 บาท โดยมีรายละเอียด ดังนี้[21]

	มูลค่าตามบัญชี	**ฐานภาษี**	**ผลแตกต่างชั่วคราว**
ลูกหนี้การค้า	900,000	900,000	
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	(900,000)	0	
ลูกหนี้การค้า (สุทธิ)	0	900,000	900,000
อัตราภาษีเงินได้			20%
สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี			180,000

[21] เรื่องเดียวกัน, หน้า 70-72.

(2) สินค้าคงเหลือ

<u>หลักการทางบัญชี</u> ทุกวันสิ้นรอบระยะเวลาทางบัญชี กิจการต้องวัดมูลค่าสินค้าคงเหลือด้วยราคาทุนหรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับ แล้วแต่มูลค่าใดจะต่ำกว่า ในกรณีที่กิจการมีสินค้าคงเหลือเสื่อมสภาพ มีตำหนิ หมดสมัยนิยม หรือหมดอายุ และไม่สามารถขายได้ในอนาคต กิจการต้องบันทึกผลขาดทุนทั้งหมดเกี่ยวกับสินค้าคงเหลือเป็นค่าเผื่อการลดมูลค่าของสินค้าคงเหลือซึ่งถือเป็นค่าใช้จ่ายในงวดที่มีผลขาดทุนเกิดขึ้น

<u>หลักการทางภาษีอากร</u> ราคาสินค้าคงเหลือในวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี ให้คำนวณตามราคาทุนหรือราคาตลาด แล้วแต่อย่างใดจะน้อยกว่า และให้ถือราคานี้เป็นราคาสินค้าคงเหลือยกมาสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีใหม่ด้วย ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา 65 ทวิ (6)

ค่าเผื่อการลดมูลค่าของสินค้าคงเหลือมีลักษณะเป็นเงินสำรองตามมาตรา 65 ตรี (1) จึงไม่สามารถนำมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ จนกว่าจะถึงรอบระยะเวลาบัญชีที่กิจการได้จำหน่ายสินค้าดังกล่าวแล้ว หรือได้ดำเนินการทำลายสินค้าคงเหลือตามหลักเกณฑ์ในคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.79/2541 แล้ว จึงจะสามารถนำไปเป็นรายจ่ายทางภาษีได้

<u>ผลกระทบที่เกิดขึ้น</u> ค่าเผื่อการลดมูลค่าของสินค้าไม่ให้ถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิทางภาษี ส่งผลให้มูลค่าตามบัญชีของสินค้าคงเหลือต่ำกว่าฐานภาษี และทำให้เกิดผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีและสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี

ยกตัวอย่างเช่น ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 บริษัท ก มีสินค้าล้าสมัยราคาทุน 100,000 บาท ซึ่งคาดว่าจะขายได้เพียง 20,000 บาท บริษัท ก ตั้งค่าเผื่อการลดมูลค่าของสินค้าไว้จำนวน 80,000 บาท ค่าเผื่อการลดมูลค่าของสินค้าดังกล่าวเป็นรายจ่ายต้องห้ามตามมาตรา 65 ตรี (1) บริษัท ก จึงต้องนำค่าเผื่อการลดมูลค่าของสินค้าดังกล่าวไปบวกกลับในการคำนวนกำไรหรือขาดทุนสุทธิทางภาษี ดังนั้น มูลค่าตามบัญชีของสินค้าคงเหลือ (20,000 บาท) จึงต่ำกว่าฐานภาษี (100,000 บาท) และก่อให้เกิดสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีจำนวน 16,000 บาท โดยมีรายละเอียด ดังนี้[22]

[22] เรื่องเดียวกัน, หน้า 88-89.

	มูลค่าตามบัญชี	ฐานภาษี	ผลแตกต่างชั่วคราว
สินค้าคงเหลือ	100,000	100,000	
หัก ค่าเผื่อการลดมูลค่าของสินค้า	(80,000)	0	
สินค้าคงเหลือ (สุทธิ)	20,000	100,000	80,000
อัตราภาษีเงินได้			20%
สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี			16,000

(3) ประมาณการหนี้สิน

หลักการทางบัญชี ประมาณการหนี้สิน เป็นหนี้สินที่มีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับจังหวะเวลาหรือจำนวนเงินที่ต้องจ่ายชำระ โดยจะวัดมูลค่าได้จากการประมาณการเท่านั้น เช่น ประมาณการหนี้สินจากการรับประกันคุณภาพสินค้าหลังการขาย ประมาณการหนี้สินสำหรับคูปองหรือการแลกของรางวัลสำหรับลูกค้า เป็นต้น หากกิจการมีภาระผูกพันในปัจจุบันซึ่งเป็นผลจากเหตุการณ์ในอดีตไม่ว่าภาระผูกพันนั้นจะเป็นภาระผูกพันตามกฎหมายหรือภาระผูกพันจากการอนุมาน โดยมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการจะสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจต่อกิจการเพื่อจ่ายชำระภาระผูกพันดังกล่าว และสามารถประมาณจำนวนของภาระผูกพันได้อย่างน่าเชื่อถือ กิจการจะต้องตั้งประมาณการหนี้สินและรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายจากการตั้งประมาณการหนี้สินนั้นในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ

หลักการทางภาษีอากร รายจ่ายที่กำหนดขึ้นเองโดยไม่มีการจ่ายจริงหรือรายจ่ายซึ่งควรจะได้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีอื่น ถือเป็นรายจ่ายต้องห้ามในการคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีตามมาตรา 65 ตรี (1) ดังนั้น เงินสำรองที่กันไว้เป็นประมาณการหนี้สิน จึงไม่สามารถนำไปหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีได้ จนกว่าจะมีการชำระหนี้สินตามที่ประมาณการไว้จริง

ผลกระทบที่เกิดขึ้น การประมาณการหนี้สิน ไม่สามารถนำมาหักรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีได้ ส่งผลให้มูลค่าตามบัญชีของประมาณการหนี้สินสูงกว่าฐานภาษี และทำให้เกิดผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีและสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี

ยกตัวอย่างเช่น ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 บริษัท ก ได้ตั้งประมาณการค่าใช้จ่ายในการรับประกันคุณภาพสินค้าจำนวน 200,000 บาท มูลค่าตามบัญชีของประมาณการหนี้สินในการรับประกันคุณภาพสินค้าจึงมีจำนวน 200,000 บาท แต่ฐานภาษีมีจำนวน 0 บาท เนื่องจากกิจการไม่สามารถนำต้นทุนการรับประกันคุณภาพสินค้าไปหักเป็นรายจ่ายทางภาษีได้จนกว่าจะมีการจ่ายจริง ดังนั้น มูลค่าตามบัญชีของของประมาณการหนี้สินในการรับประกันคุณภาพสินค้าจึงสูงกว่าฐานภาษี และก่อให้เกิดสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีจำนวน 40,000 บาท โดยมีรายละเอียด ดังนี้[23]

	มูลค่าตามบัญชี	**ฐานภาษี**	**ผลแตกต่างชั่วคราว**
ประมาณการหนี้สิน	200,000	0	200,000
อัตราภาษีเงินได้			20%
สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี			40,000

[23] เรื่องเดียวกัน, หน้า 276-277.

บทที่ 3
หลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยและตามประมวลรัษฎากร และผลกระทบต่อบริษัทประกันชีวิต

บริษัทประกันชีวิตมีหน้าที่ต้องดำรงเงินสำรองประกันภัยตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยให้เพียงพอเหมาะสมกับระดับความเสี่ยงของบริษัทและเพียงพอต่อการชำระเงินเอาประกันภัยตามกรมธรรม์ให้ผู้เอาประกันภัย อย่างไรก็ดี หลักเกณฑ์ในการคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยมีความแตกต่างกับหลักเกณฑ์การคำนวณมูลค่าเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากร ซึ่งส่งผลกระทบในด้านต่างๆ ต่อบริษัทประกันชีวิต ในบทนี้ จึงจะอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยและตามประมวลรัษฎากร รวมถึงผลกระทบต่อบริษัทประกันชีวิต โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย

คณิตศาสตร์ประกันภัย (Actuarial Science) เป็นศาสตร์ในการคาดคะเนความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยประยุกต์ใช้หลักการสถิติศาสตร์และคณิตศาสตร์เพื่อประเมิน วิเคราะห์ และคาดการณ์ผลกระทบทางด้านการเงินของความเสี่ยงและความไม่แน่นอนต่างๆ ในธุรกิจประกันภัย เช่น การเกิด การเจ็บป่วย การเกิดอุบัติเหตุ การทุพพลภาพ การเกษียณอายุ การว่างงาน เป็นต้น เพื่อช่วยให้ประมาณเหตุการณ์ซึ่งน่าจะเกิดขึ้นได้ในอนาคตได้ใกล้เคียงความเป็นจริง โดยทำให้เหตุการณ์ในอนาคตเป็นเหตุเป็นผลในรูปของการเงิน โดยการพัฒนาตัวแบบทางคณิตศาสตร์มาประเมินสถานการณ์ทางธุรกิจ โดยคิดถึงความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ และสามารถที่จะวิเคราะห์เหตุการณ์ในอดีต ประเมินความเสี่ยงในปัจจุบัน และสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ประกันภัยเพื่อคาดการณ์เหตุการณ์ที่น่าจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต เช่น ตารางมรณะและตารางสุขภาพ (Mortality and Morbidity Experience Tables) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประกอบกับความรู้ด้านการบริหารและการเงินเพื่อคำนวณอัตราเบี้ยประกันภัย เงินสำรองประกันภัย และตัวเลขข้อเท็จจริงอื่นๆ ทางการเงิน เพื่อให้บริษัทประกันชีวิตสามารถบริการและดำเนินกิจการได้อย่างราบรื่น มั่นคง และให้ความยุติธรรมแก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับผลประโยชน์ได้[24]

[24] คนึงนิจ เสรีวงษ์, อาชีพ "นักคณิตศาสตร์ประกันภัย". [ออนไลน์], 2532. แหล่งที่มา http://www.rmutphysics.com/charud/oldnews/84/chemistry/insurnce.htm

ปัจจุบัน งานด้านคณิตศาสตร์ประกันภัยมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับอุตสาหกรรมประกันภัย นักคณิตศาสตร์ประกันภัยจะเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการคิดรูปแบบกรมธรรม์ต่างๆ กำหนดอัตราเบี้ยประกันภัย และคอยติดตามผลการดำเนินงานของบริษัทอย่างสม่ำเสมอ พร้อมกับให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อความสามารถในการทำกำไรของบริษัท นอกจากนี้ นักคณิตศาสตร์ประกันภัยยังคอยกำกับดูแลการบริหารความเสี่ยงของบริษัท โดยพิจารณาความเสี่ยงด้านการประกันภัยและกำหนดมูลค่าเงินสำรองประกันภัยที่บริษัทควรต้องดำรงให้เพียงพอเหมาะสมกับระดับความเสี่ยงของบริษัทและเพื่อให้เพียงพอสำหรับการจ่ายเงินค่าสินไหมทดแทนและเงินผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ ตลอดจนให้คำแนะนำในด้านการลงทุนในสินทรัพย์ต่างๆ การแก้ไขปรับปรุงระบบการทำงาน การจัดเก็บข้อมูลให้มีคุณภาพประสิทธิผลมากขึ้น

ประกาศ คปภ. เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัย สำหรับกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีความผูกพันอยู่และเงินสำรองอื่นของบริษัทประกันชีวิต พ.ศ. 2554 กำหนดให้บริษัทประกันชีวิตต้องจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัย โดยใช้วิธีการคำนวณตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย โดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ได้รับใบอนุญาตจากสำนักงาน คปภ.

นอกจากนี้ บริษัทประกันชีวิตมีหน้าที่ต้องนำส่งรายงานประจำปีการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยที่รับรองโดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัยต่อสำนักงาน คปภ.[25] ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศ คปภ. ว่าด้วยเรื่อง กำหนดแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาการส่งรายงานประจำปีการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยของบริษัทประกันชีวิต พ.ศ. 2554 เพื่อรายงานรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปโดยสรุปเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของบริษัทที่มีผลต่อการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัย ข้อมูลประกอบการคำนวณเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาว และข้อมูลประกอบการคำนวณเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะสั้น ต่อสำนักงาน คปภ. โดยต้องอภิปรายและนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์และความคิดเห็นของนักคณิตศาสตร์

---

[25] พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 มาตรา 47 บัญญัติว่า

"ให้บริษัทชีวิตส่งรายงานประจำปีการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยที่รับรองโดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัยต่อคณะกรรมการตามแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาที่คณะกรรมการประกาศกำหนด"

ประกันภัยอย่างละเอียดชัดเจนสมเหตุสมผลไว้ในรายงานการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยดังกล่าวด้วย

ในการคำนวณเงินสำรองประกันภัยนี้ นักคณิตศาสตร์ประกันภัยจะเป็นผู้คำนวณโดยพิจารณาจากข้อมูลในอดีตประกอบกับการพิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวโน้มของภาระผูกพันที่บริษัทประกันภัยจะต้องจ่ายให้กับผู้เอาประกันภัยในอนาคต เพื่อให้บริษัทประกันภัยสามารถจัดสรรเงินสำรองประกันภัยได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากหากจัดสรรเงินสำรองประกันภัยไว้ไม่เพียงพอแล้ว จะส่งผลกระทบต่อผู้เอาประกันภัย ทำให้ผู้เอาประกันภัยไม่ได้รับเงินค่าสินไหมทดแทนหรือเงินผลประโยชน์ตามภาระผูกพันในสัญญาประกันภัย[26]

โดยปกติ กรมธรรม์ประกันภัยที่ออกโดยบริษัทประกันชีวิต คือ สัญญาประกันชีวิตหรือสัญญาประกันภัยระยะยาว ซึ่งเป็นสัญญาประกันภัยที่มีระยะเวลาของสัญญาเกินกว่า 1 ปี หรือสัญญาที่มีการต่ออายุโดยอัตโนมัติที่บริษัทประกันภัยไม่สามารถบอกเลิกสัญญา ไม่สามารถปรับเพิ่มหรือลดเบี้ยประกันภัย หรือเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์ใดๆ ในกรมธรรม์ประกันภัยตลอดอายุสัญญาได้ แต่ในขณะเดียวกัน บริษัทประกันชีวิตก็สามารถจำหน่ายกรมธรรม์ประกันภัยหรือสัญญาแนบท้ายซึ่งมีลักษณะของการประกันวินาศภัยได้ จึงทำให้กรมธรรม์ประกันภัยดังกล่าวมีคุณลักษณะบางประการของสัญญาประกันวินาศภัยหรือสัญญาประกันภัยระยะสั้น ซึ่งเป็นสัญญาประกันภัยใดๆ ที่ไม่มีเงื่อนไขตรงกับสัญญาประกันภัยระยะยาว กล่าวคือ เป็นสัญญาประกันภัยที่มีระยะเวลาของสัญญาไม่เกิน 1 ปี และไม่รับรองการต่ออายุอัตโนมัติรวมอยู่ด้วย เพราะฉะนั้น เงินสำรองประกันภัยที่บริษัทประกันชีวิตต้องจัดสรรและดำรงไว้ จึงประกอบไปด้วย เงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวหรือสัญญาประกันชีวิต และเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะสั้นหรือสัญญาประกันภัยอื่น ซึ่งต้องคำนวณโดยใช้วิธีการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย โดยเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวและเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะสั้น มีรายละเอียด ดังนี้

---

[26] สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, แนวทางปฏิบัติทางคณิตศาสตร์ประกันภัยเกี่ยวกับการประเมินมูลค่าภาระผูกพันตามกรมธรรม์ประกันภัยสำหรับการดำรงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยง. [ออนไลน์], 4 มกราคม 2555. แหล่งที่มา https://www.oic.or.th/en/consumer/news/announcements/5536

(1) <u>เงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาว</u> สามารถแบ่งแยกตามวิธีการคำนวณได้ 2 แบบ ได้แก่[27]

(ก) <u>วิธีสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวม (Gross Premium Valuation: GPV)</u> เป็นวิธีคำนวนเงินสำรองโดยใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์ประกันภัย โดยใช้สมมติฐานที่เป็นปัจจุบันซึ่งเกิดจากประสบการณ์จริงของบริษัทที่เป็นค่าประมาณการที่ดีที่สุด (Best-estimate Assumption) ของภาระผูกพันตามสัญญาประกันภัย ณ ขณะนั้น โดยประสบการณ์จริงของบริษัทจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้ในแต่ละครั้งที่คำนวณ จะต้องมีการปรับเปลี่ยนสมมติฐานใหม่ทุกครั้ง เพื่อให้สามารถรับรู้ภาระผูกพันที่แท้จริงอยู่สม่ำเสมอ

(ข) <u>วิธีสำรองเบี้ยประกันภัยสุทธิชำระคงที่ (Net Premium Valuation: NPV)</u> เป็นวิธีคำนวนเงินสำรองโดยใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ใช้สมมติฐานที่กำหนดตายตัว (Fixed Prescribed Assumption) ไว้ล่วงหน้า และเป็นสมมติฐานคงที่ที่ไม่เปลี่ยนแปลงตลอดอายุกรมธรรม์ (Lock-in Assumption) ซึ่งคำนวณด้วยผลต่างระหว่างมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์จ่ายตามกรมธรรม์ประกันภัยที่คาดว่าจะจ่ายในอนาคตและมูลค่าปัจจุบันของเบี้ยประกันภัยสุทธิที่คาดว่าจะได้รับจากผู้เอาประกันภัยในอนาคต โดยสมมติฐานในการคำนวณเป็นไปตามข้อกำหนดของสำนักงาน คปภ. ซึ่งจะถูกกำหนด ณ วันเริ่มต้นกรมธรรม์ และจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงสมมติฐานจนจบอายุสัญญาของกรมธรรม์ ดังนั้น จึงต้องมีการทดสอบภาวะความเพียงพอของหนี้สิน (Liability Adequacy Test - LAT) เพื่อเปรียบเทียบว่าส่วนต่างระหว่างสมมติฐานกับประสบการณ์เกิดขึ้นจริง โดยเมื่อทดสอบความเพียงพอของหนี้สินแล้ว พบว่าไม่เพียงพอ จำนวนส่วนต่างจะต้องถูกรับรู้ในกำไรหรือขาดทุน

ทั้งนี้ ในกรณีที่บริษัทประกันภัยเลือกใช้วิธีสำรองเบี้ยประกันภัยสุทธิชำระคงที่ ในทุกวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี บริษัทประกันภัยจะต้องทดสอบความพอเพียงของหนี้สินด้วยวิธีสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวม (Gross Premium Valuation: GPV) โดยใช้วิธีเปรียบเทียบเงินสำรองเบี้ยประกันภัยสุทธิชำระคงที่กับเงินสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมซึ่งคำนวณโดยใช้ข้อสมมติฐานที่เป็นปัจจุบัน หากผลปรากฏว่า เงินสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมมีจำนวนต่ำกว่าเงินสำรองเบี้ยประกันภัยสุทธิชำระคงที่ บริษัทประกันภัยก็ไม่ต้องรับรู้ส่วนต่างเป็นค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในงบกำไรขาดทุน

---

[27] พิเชฐ เจียรมณีทวีสิน, “NetPremium Valuation (NPV) และ Gross Premium Valuation (GPV),” <u>วารสารสวัสดีแอคชัวรี</u> 41 (ไตรมาสที่ 3, 2559): 18-25.

แต่หากเปรียบเทียบแล้ว ปรากฏว่าเงินสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมมีจำนวนสูงเกินกว่าเงินสำรองเบี้ยประกันภัยสุทธิชำระคงที่ แสดงว่าเงินสำรองเบี้ยประกันภัยสุทธิชำระคงที่ที่ได้จัดสรรไว้มีจำนวนไม่เพียงพอต่อภาระหนี้สินตามสัญญาประกันภัย บริษัทประกันภัยจึงต้องตั้งเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวเพิ่มขึ้นตามจำนวนส่วนต่างที่คำนวณได้จากการทดสอบความพอเพียงของหนี้สินดังกล่าว

(2) <u>เงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะสั้น</u> ประกอบไปด้วย เงินสำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถือเป็นรายได้ และเงินสำรองความเสี่ยงภัยที่ยังไม่สิ้นสุด โดยมีรายละเอียด ดังนี้[28]

(ก) <u>เงินสำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถือเป็นรายได้ (Unearned Premium Reserve: UPR)</u> เป็นเงินสำรองที่บริษัทประกันภัยจัดสรรไว้เพื่อจ่ายคืนให้ผู้เอาประกันภัยหากมีการยกเลิกสัญญาประกันภัย โดยหลักการจัดสรรจะพิจารณาจากสัดส่วนระยะเวลาคุ้มครองที่ยังเหลืออยู่ต่อระยะเวลาทั้งหมด โดยประกาศ คปภ. เรื่อง การจัดสรรเงินสำรองสำหรับเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถือเป็นรายได้และเงินสำรองค่าสินไหมทดแทนของบริษัทประกันวินาศภัย พ.ศ. 2554 กำหนดให้บริษัทประกันภัยจัดสรรเงินสำรองสำหรับเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถือเป็นรายได้ โดยใช้วิธีเฉลี่ยรายเดือน (วิธีเศษหนึ่งส่วนยี่สิบสี่) หรือวิธีเฉลี่ยรายวัน (วิธีเศษหนึ่งส่วนสามร้อยหกสิบห้า) เป็นต้น ซึ่งวิธีการคำนวณดังกล่าว เป็นการแบ่งเบี้ยประกันภัยออกเป็นส่วนๆ และให้บริษัทประกันภัยทยอยรับรู้เบี้ยประกันภัยเป็นรายได้เมื่อเวลาผ่านไป เช่น สัญญาประกันภัยเริ่มต้นให้ความคุ้มครองตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2564 และสัญญาสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564 โดยมีเบี้ยประกันภัยจำนวน 2,400 บาท ดังนั้น เมื่อเวลาผ่านไป 15 วัน (1/24 ของปี) บริษัทประกันภัยจะมีเบี้ยประกันภัยที่ถือเป็นรายได้ 100 บาท (1/24 ของ 2,400) และมีเงินสำรองสำหรับเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถือเป็นรายได้จำนวน 2,300 บาท และหากเกิดกรณีที่ผู้เอาประกันภัยต้องการยกเลิกสัญญาประกันภัย บริษัทประกันภัยจะต้องคืนเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยตามสัดส่วนระยะเวลาความคุ้มครองที่ยังคงเหลืออยู่

[28] สมาคมประกันวินาศภัยไทย, <u>คู่มือบัญชีสำหรับธุรกิจประกันวินาศภัย Non-Life Insurance Accounting Manual</u>. [ออนไลน์], 27 พฤศจิกายน 2556. แหล่งที่มา https://www.tgia.org/upload/file_group/14/download_182.pdf

(ข) <u>เงินสำรองสำหรับความเสี่ยงภัยที่ยังไม่สิ้นสุด (Unexpired Risk Reserve: URR)</u> เป็นเงินสำรองเพื่อชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตสำหรับการประกันภัยที่ยังมีผลบังคับอยู่ ซึ่งคำนวณโดยวิธีการทางคณิตศาสตร์ประกันภัย โดยใช้การประมาณการที่ดีที่สุดของค่าสินไหมทดแทนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในระยะเวลาเอาประกันที่เหลืออยู่ โดยอ้างอิงจากข้อมูลในอดีต ทั้งนี้ ในทุกวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี บริษัทประกันภัยจะต้องเปรียบเทียบมูลค่าของเงินสำรองความเสี่ยงภัยที่ยังไม่สิ้นสุดกับเงินสำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถือเป็นรายได้ หากมูลค่าของเงินสำรองความเสี่ยงภัยที่ยังไม่สิ้นสุดสูงกว่าเงินสำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถือเป็นรายได้ แสดงให้เห็นว่าเบี้ยประกันภัยที่บริษัทประกันภัยได้รับไม่เพียงพอที่จะรับผิดชอบต่อความเสี่ยงที่บริษัทรับประกันภัยไว้ตามภาระผูกพันที่มีในสัญญาประกันภัยได้ บริษัทประกันภัยจึงจำเป็นต้องจัดสรรเงินสำรองเพิ่มเติม โดยจะต้องรับรู้ส่วนต่างและแสดงรายการสำรองความเสี่ยงภัยที่ยังไม่สิ้นสุดในงบการเงิน

3.2 การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากร

ประมวลรัษฎากร มาตรา 65 (ตรี) เป็นบทบัญญัติที่กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับรายจ่ายต้องห้ามซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่กฎหมายไม่ให้ถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล วัตถุประสงค์ที่กฎหมายต้องกำหนดขอบเขตเพื่อจำกัดรายจ่ายของนิติบุคคลไว้ ก็เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการหลีกเลี่ยงภาษี โดยการแสดงรายจ่ายที่ผิดจากความเป็นจริงหรือเกินสมควร หรือนำรายจ่ายที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจการมาถือเป็นรายจ่ายของกิจการ เพื่อลดมูลค่ากำไรสุทธิของนิติบุคคลให้ต่ำลงหรือเพื่อให้นิติบุคคลมีผลขาดทุนแทนกำไร จนเป็นเหตุให้นิติบุคคลเสียภาษีน้อยลงกว่าความเป็นจริงหรือไม่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลเลย

มาตรา 65 (ตรี) กำหนดเงื่อนไขต่างๆ เกี่ยวกับรายจ่ายต้องห้ามที่กฎหมายไม่ให้ถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิอยู่ในมาตรา 65 (ตรี) (1) ถึงมาตรา 65 (ตรี) (20) โดยอนุมาตราที่เกี่ยวข้องกับการคำนวณเงินสำรองประกันภัยเพื่อหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิต ได้แก่ มาตรา 65 (ตรี) (1) (ก) ที่ใช้สำหรับเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันชีวิต และมาตรา 65 (ตรี) (1) (ข) ที่ใช้สำหรับเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันภัยอื่น

เงื่อนไขโดยทั่วไปของมาตรา 65 (ตรี) (1) คือ ห้ามไม่ให้บริษัทนำเงินสำรองต่างๆ มาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษี โดยเงินสำรองในกรณีทั่วไปดังกล่าว หมายถึง เงินที่บริษัท

ได้กันไว้ใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของกิจการซึ่งไม่ใช่รายจ่ายที่เกิดขึ้นแล้วในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น เพียงแต่เป็นรายจ่ายที่จะต้องจ่ายในอนาคตเท่านั้น เช่น เงินสำรองสำหรับการขยายกิจการ เงินสำรองสำหรับซื้อเครื่องจักรใหม่ เงินสำรองกรณีพนักงานได้รับสิทธิซื้อหุ้นของบริษัทแล้วแต่ยังไม่ได้ใช้สิทธิ เงินสำรองค่าบำเหน็จทดแทนของพนักงานและคนงานที่โจทก์กันเงินไว้เป็นรายจ่ายที่จะต้องจ่ายในอนาคต เป็นต้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2761/2524 รายจ่ายเกี่ยวกับเงินค่าทดแทนของพนักงานที่คำนวณว่าจะจ่ายให้พนักงานที่ต้องออกจากงานหรือตาม ไม่ใช่รายจ่ายค้างจ่ายที่เกิดขึ้นแล้วในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น เพียงแต่เป็นรายจ่ายที่จะต้องจ่ายในอนาคตเท่านั้น เงินประเภทนี้จึงเป็นเงินสำรองตามประมวลรัษฎากรมาตรา 65 ตรี (1) ซึ่งโจทก์ไม่มีสิทธินำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1462/2530 เงินบำเหน็จพิเศษที่โจทก์จ่ายเข้าบัญชีของพนักงานโดยให้พนักงานโอนเงินดังกล่าวมาเป็นเงินประกันตัว แล้วฝากเข้าบัญชีเงินฝากประจำของพนักงานแต่ละคนนั้น โจทก์มีระเบียบว่า พนักงานจะเบิกเงินในบัญชีเงินฝากประจำไม่ได้จนกว่าจะออกจากการเป็นพนักงานของโจทก์ ถ้าทำความเสียหายโจทก์มีสิทธิหักเงินจำนวนดังกล่าวชดใช้ค่าเสียหายได้ เงินบำเหน็จพิเศษดังกล่าวจึงถือไม่ได้ว่าโจทก์จ่ายให้แก่พนักงานโดยเด็ดขาด เป็นเพียงรายจ่ายที่ต้องจ่ายในอนาคต จึงเป็นเงินสำรองตามประมวลรัษฎากรมาตรา 65 ตรี (1) โจทก์ไม่มีสิทธินำมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิ

เงินสำรองประกันภัยถือเงินสำรองอันเป็นรายจ่ายที่จะต้องจ่ายในอนาคตตามมาตรา 65 ตรี (1) เช่นเดียวกัน เนื่องจากเงินสำรองประกันภัยเป็นเงินที่บริษัทประกันชีวิตต้องจัดสรรไว้เพื่อชำระตามภาระผูกพันให้แก่ผู้เอาประกันภัยในอนาคต อย่างไรก็ดี มาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) ได้กำหนดข้อยกเว้นให้บริษัทประกันชีวิตสามารถนำเงินสำรองประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีได้ โดยไม่ถือเป็นรายจ่ายต้องห้ามของกิจการ ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

3.2.1 หลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันชีวิตตามมาตรา 65 (ตรี) (1) (ก)

มาตรา 65 ตรี (1) (ก) บัญญัติไว้ว่า *“รายการต่อไปนี้ ไม่ให้ถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิ*

(1) เงินสำรองต่างๆ นอกจาก

(ก) เงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันชีวิตที่กันไว้ก่อนคำนวณกำไร เฉพาะส่วนที่ไม่เกินร้อยละ 65 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับในรอบระยะเวลาบัญชีหลังจากหักเบี้ยประกันภัยซึ่งเอาประกันต่อออกแล้ว

ในกรณีต้องใช้เงินตามจำนวนซึ่งเอาประกันภัยสำหรับกรมธรรม์ประกันชีวิตรายใดไม่ว่าเต็มจำนวนหรือบางส่วน เงินที่ใช้ไปเฉพาะส่วนที่ไม่เกินเงินสำรองตามวรรคก่อนสำหรับกรมธรรม์ประกันชีวิตรายนั้นจะถือเป็นรายจ่ายไม่ได้

ในกรณีเลิกสัญญาตามกรมธรรม์ประกันชีวิตรายใด ให้นำเงินสำรองตามวรรคแรก จำนวนที่มีอยู่สำหรับกรมธรรม์ประกันชีวิตรายนั้น กลับมารวมคำนวณเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีที่เลิกสัญญา ”

มาตรา 65 ตรี (1) (ก) เป็นบทบัญญัติที่ใช้กับการประกันชีวิต (Life Insurance) ซึ่งอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตสามารถนำเงินสำรองประกันภัยที่เกิดขึ้นมาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ไม่เกินร้อยละ 65 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับในรอบระยะเวลาบัญชีหลังจากหักเบี้ยประกันภัยซึ่งเอาประกันต่อออกแล้ว กล่าวคือ หากเงินสำรองประกันภัยมีจำนวนต่ำกว่าร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ บริษัทประกันชีวิตก็สามารถนำเงินสำรองประกันภัยที่เกิดขึ้นไปหักเป็นรายจ่ายของกิจการได้ทั้งจำนวน แต่หากเงินสำรองประกันภัยมีจำนวนเกินกว่าร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ เงินสำรองประกันภัยส่วนที่เกินจะถือเป็นรายจ่ายต้องห้ามและไม่สามารถนำไปหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีของกิจการได้ ทั้งนี้ เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ หมายถึง จำนวนเบี้ยประกันภัยที่หักเบี้ยประกันภัยต่อออกแล้ว

ตัวอย่าง

บริษัทประกันชีวิตตกลงทำสัญญากรมธรรม์ประกันชีวิตกับลูกค้าได้รับเบี้ยประกันชีวิตในรอบระยะเวลาบัญชีจำนวนทั้งสิ้น 10,000,000 บาท และได้นำไปประกันต่อกับบริษัทประกันชีวิตอื่น โดยเสียเบี้ยประกันภัยต่อจำนวน 1,000,000 บาท เงินสำรองประกันภัยที่จะถือเป็นรายจ่ายได้ จะมีจำนวนดังนี้[29]

เบี้ยประกันชีวิตที่ได้รับทั้งสิ้น	10,000,000	บาท
หัก เบี้ยประกันต่อ	(1,000,000)	บาท
เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ	9,000,000	บาท
เงินสำรองประกันภัยที่จะหักเป็นรายจ่ายได้	9,000,000 x 65%	
	= 5,850,000	บาท

ถ้าในรอบระยะเวลาบัญชีใด บริษัทประกันชีวิตต้องจ่ายเงินค่าสินไหมทดแทนหรือเงินผลประโยชน์เพื่อชดใช้ตามจำนวนซึ่งเอาประกันภัยไว้สำหรับกรมธรรม์ประกันชีวิตรายใด ไม่ว่าเต็มจำนวนหรือบางส่วน เงินที่ใช้ไปเฉพาะส่วนที่ไม่เกินเงินสำรองประกันภัยที่ได้กันไว้สำหรับกรมธรรม์ประกันชีวิตรายนั้น จะนำมาเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีอีกไม่ได้ แต่ถ้าเงินค่าสินไหมทดแทนที่ชดใช้ไปสำหรับกรมธรรม์ประกันชีวิตรายนั้นมีจำนวนเกินกว่าเงินสำรองประกันภัยของกรมธรรม์รายนั้นที่ได้กันไว้ ก็สามารถนำเงินค่าสินไหมทดแทนส่วนที่เกินกว่าเงินสำรองประกันภัยนำมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีได้ กล่าวคือ ถ้าในปีใดบริษัทประกันชีวิตต้องชดใช้เงินตามเงื่อนไขในกรมธรรม์ประกันชีวิต บริษัทประกันชีวิตจะต้องนำเงินสำรองประกันภัยที่ตั้งไว้สำหรับกรมธรรม์รายนั้น มาเปรียบเทียบกับค่าสินไหมทดแทนที่ต้องจ่ายให้แก่ผู้เอาประกันภัยเสียก่อน ถ้าค่าสินไหมทดแทนที่ได้ชดใช้ตามกรมธรรม์สูงกว่าเงินสำรองประกันภัยที่กันไว้ ก็สามารถนำค่าสินไหมทดแทนส่วนที่เกินดังกล่าว มาถือเป็นรายจ่ายได้ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) วรรคสอง

[29] ไพจิตร โรจนวานิช ชุมพร เสนไสย และสาโรช ทองประคำ, ภาษีสรรพากร : คำอธิบายประมวลรัษฎากร ฉบับสมบูรณ์. (กรุงเทพมหานคร: ธรรมนิติเพรส, 2549). หน้า 2-110.

ตัวอย่าง

บริษัทประกันชีวิตทำสัญญาประกันชีวิตกับลูกค้ารายหนึ่ง โดยกรมธรรม์ประกันชีวิตมีอายุ 10 ปี และมีเบี้ยประกันภัยรับสุทธิหลังหักเบี้ยประกันภัยต่อในอัตราปีละ 100,000 บาท ลูกค้าถึงแก่กรรมในปีที่ 4 และบริษัทจะต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนจำนวน 2,000,000 บาท ค่าสินไหมทดแทนที่บริษัทมีสิทธินำมาลงบัญชีถือเป็นรายจ่าย จะเป็นดังนี้[30]

สำรองที่ตั้งไว้	ปีที่ 1 (65% ของเบี้ยประกันจำนวน 100,000)	=	65,000 บาท
	ปีที่ 2 (65% ของเบี้ยประกันจำนวน 100,000)	=	65,000 บาท
	ปีที่ 3 (65% ของเบี้ยประกันจำนวน 100,000)	=	65,000 บาท
	รวม	=	195,000 บาท
ค่าสินไหมทดแทนที่จ่าย			2,000,000 บาท
ผลต่าง ระหว่างค่าสินไหมทดแทนและเงินสำรอง		=	1,805,000 บาท

ในปีที่ 4 ซึ่งสัญญากรมธรรม์ประกันชีวิตสิ้นอายุ บริษัทประกันชีวิตต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนจำนวน 2,000,000 บาท แต่บริษัทประกันชีวิตจะนำค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวไปหักเป็นรายจ่ายได้เพียง 1,805,000 บาท เท่านั้น เนื่องจากเงินจำนวน 195,000 บาท ได้ถูกนำไปหักเป็นรายจ่ายของกิจการในปีที่ 1 ถึงปีที่ 3 ในฐานะเงินสำรองประกันภัยไปแล้ว

ในกรณีที่กรมธรรม์ประกันชีวิตสิ้นสุดลงโดยมีการยกเลิกกรมธรรม์ บริษัทประกันชีวิตจะต้องนำเงินสำรองประกันภัยที่ถูกหักเป็นรายจ่ายไปแล้วสำหรับกรมธรรม์ฉบับที่ถูกยกเลิก ไปบวกกลับเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีที่มีการยกเลิกกรมธรรม์ประกันชีวิตรายนั้น โดยหากมีการจ่ายเงินชดใช้ให้แก่ผู้เอาประกันภัยตามกรมธรรม์ที่ถูกยกเลิก ก็สามารถนำเงินที่ได้ชดใช้ไปดังกล่าวมาหักเป็นรายจ่ายได้ แต่ในกรณีมีการเลิกสัญญากรมธรรม์ประกันชีวิตโดยไม่ต้องจ่ายค่าสินไหมชดใช้ใดๆ บริษัทประกันชีวิตจะต้องนำเงินสำรองประกันภัยที่ถูกหักเป็นรายจ่ายในปีก่อนๆ กลับมาเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีที่มีการเลิกสัญญากรมธรรม์ประกันชีวิตรายนั้นทั้งจำนวน ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) วรรคสาม

[30] เรื่องเดียวกัน, หน้า 2-111.

3.2.2 หลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันภัยอื่นตามมาตรา 65 (ตรี) (1) (ข)

มาตรา 65 ตรี (1) (ข) บัญญัติไว้ว่า *"รายการต่อไปนี้ ไม่ให้ถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิ*

(1) เงินสำรองต่างๆ นอกจาก

(ข) เงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันภัยอื่นที่กันไว้ก่อนคำนวณกำไร เฉพาะส่วนที่ไม่เกินร้อยละ 40 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับในรอบระยะเวลาบัญชีหลังจากหักเบี้ยประกันภัยซึ่งเอาประกันต่อออกแล้ว และเงินสำรองที่กันไว้นี้จะต้องถือเป็นรายได้ในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีในรอบระยะเวลาบัญชีปีถัดไป"

มาตรา 65 ตรี (1) (ข) เป็นบทบัญญัติที่ใช้กับการประกันอย่างอื่นที่ไม่ใช่การประกันชีวิต (Non-life Insurance) ได้แก่ การประกันวินาศภัย เช่น ประกันอุบัติเหตุ ประกันสุขภาพ ประกันภัยรถยนต์ ประกันรถจักรยานยนต์ ประกันอัคคีภัย ประกันภัยทางทะเล และประกันภัยเบ็ดเตล็ด เป็นต้น โดยมาตรา 65 ตรี (1) (ข) อนุญาตให้บริษัทประกันสามารถนำเงินสำรองประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีไม่เกินร้อยละ 40 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับในรอบระยะเวลาบัญชีหลังจากหักเบี้ยประกันภัยซึ่งเอาประกันต่อออกแล้ว ซึ่งหากเงินสำรองประกันภัยมีจำนวนเกินกว่าร้อยละ 40 ของเบี้ยประกันภัยสุทธิที่ได้รับ เงินสำรองประกันภัยส่วนที่เกินจะถือเป็นรายจ่ายต้องห้ามและไม่สามารถนำไปหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีของกิจการได้

ตัวอย่าง

บริษัทประกันภัยตกลงได้รับเบี้ยประกันภัยในรอบระยะเวลาบัญชี เป็ยจำนวนทั้งสิ้น 5,000,000 บาท และได้จ่ายค่าเบี้ยประกันภัยต่อจำนวน 2,000,000 บาท เงินสำรองประกันภัยที่จะถือเป็นรายจ่ายได้ จะมีจำนวนดังนี้[31]

[31] สมใจ เอื้อความดี, เงื่อนไขการคำนวณกำไรสุทธิตามมาตรา 65 ทวิ และ 65 ตรี (หน่วยที่ 12). [ออนไลน์], 2555. แหล่งที่มา https://www.gotoknow.org/blog/accountancy12/300484

เบี้ยประกันชีวิตที่ได้รับทั้งสิ้น	5,000,000	บาท
หัก เบี้ยประกันต่อ	(2,000,000)	บาท
เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ	3,000,000	บาท
เงินสำรองประกันภัยที่จะหักเป็นรายจ่ายได้	3,000,000 x 40%	
	= 1,200,000	บาท

ทั้งนี้ ข้อแตกต่างจากเงินสำรองประกันภัยสำหรับการประกันชีวิต คือ มาตรา 65 ตรี (1) (ข) กำหนดให้บริษัทประกันภัยต้องนำเงินสำรองประกันภัยที่กันไว้นี้ในปีก่อน ไปเป็นรายได้ในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีในรอบระยะเวลาบัญชีปีถัดไป เนื่องจากเบี้ยประกันภัยที่ได้รับจากการประกันอย่างอื่นเป็นเบี้ยประกันภัยแบบเสร็จเด็ดขาดและโดยปกติกรมธรรม์ของการประกันอย่างอื่นจะมีอายุเพียง 1 ปี ซึ่งเมื่อกรมธรรม์หมดอายุโดยไม่มีภัยเกิดขึ้น บริษัทประกันภัยย่อมได้รับเบี้ยประกันภัยเป็นรายได้ทั้งหมด โดยไม่ต้องจ่ายเงินใดๆ ให้แก่ผู้เอาประกันภัย กล่าวคือ บริษัทประกันภัยจะต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนใดๆ ให้แก่ผู้เอาประกันภัยต่อเมื่อมีภัยเกิดขึ้นจริงเท่านั้น โดยหากค่าสินไหมทดแทนที่จ่ายไปมีจำนวนสูงกว่าเงินสำรองประกันภัยในรอบระยะเวลาบัญชีก่อน ก็สามารถนำส่วนต่างไปหักเป็นรายจ่ายได้ ดังนั้นบริษัทประกันภัยจึงต้องนำเงินสำรองประกันภัยในรอบระยะเวลาบัญชีก่อนที่ตั้งเป็นรายจ่ายไปเปรียบเทียบกับค่าสินไหมทดแทนที่จ่ายให้แก่ผู้เอาประกันภัย ผลต่างจะถือเป็นรายได้หรือรายจ่าย แล้วแต่กรณี

3.2.3 คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรได้เคยตอบข้อหารือภาษีอากรในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันชีวิตตามมาตรา 65 (ตรี) (1) (ก) ตามเลขที่หนังสือ กค.0702/6867 ฉบับลงวันที่ 3 กันยายน 2561 เรื่อง ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีเงินสำรองเบี้ยประกันภัย[32] โดยมีข้อหารือ ดังนี้

1. บริษัทฯ เป็นสาขาของบริษัท อ. ซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมายของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ประกอบธุรกิจประกันชีวิตในประเทศไทย

[32] กรมสรรพากร, ข้อหารือภาษีอากร เลขที่หนังสือ กค.0702/6867. [ออนไลน์], (2561) แหล่งที่มา: https://www.rd.go.th/27830.html

2. บริษัทฯ คำนวณเงินสำรองทางบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีของไทย (THGAAP) โดยใช้วิธีเบี้ยประกันภัยสุทธิ (Net Premium Valuation หรือ NPV) ซึ่งเป็นวิธีที่ยอมรับกันโดยทั่วไป วิธี NPV ได้ถูกกำหนดให้ใช้โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.)

3. บริษัทฯ เข้าใจว่า ในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล บริษัทฯ มีสิทธิหักรายจ่ายตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) แห่งประมวลรัษฎากร ในอัตราร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยสุทธิในแต่ละรอบบัญชี โดยไม่ต้องคำนึงถึงเงินสำรองทางบัญชี ส่งผลให้เงินสำรองทางภาษีในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชีอาจสูงกว่า ต่ำกว่า หรือเท่ากับจำนวนเงินสำรองทางบัญชีในรอบระยะเวลาบัญชีเดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ปี	1	2	3	4
เบี้ยประกันภัยสุทธิที่ได้รับ	10,000	10,000	10,000	10,000
เงินสำรองทางบัญชี	7,500	4,000	8,000	3,500
เงินสำรองทางภาษี	6,500	6,500	6,500	6,500

คณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรได้วินิจฉัยและตอบข้อหารือดังกล่าว ดังนี้

1. เงินสำรองตามมาตรา 65 ตรี (1) แห่งประมวลรัษฎากร หมายถึง เงินสำรองในทางบัญชีที่บริษัทได้กันไว้เผื่อใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของบริษัท ซึ่งเงินสำรองดังกล่าวต้องห้ามไม่ให้ลงเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล เว้นแต่ กรณีเงินสำรองจากเบี้ยประกันภัยและเงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา 65 ตรี (1) (ก) (ข) และ (ค) แห่งประมวลรัษฎากร

2. กรณีบริษัทฯ ได้กันเงินสำรองเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันชีวิตในทางบัญชีต่ำกว่าร้อยละ 65 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับในรอบระยะเวลาบัญชีหลังจากหักเบี้ยประกันภัย ซึ่งเอาประกันภัยต่อออกแล้ว บริษัทฯ มีสิทธินำเงินสำรองตามจำนวนที่กันไว้จริงทางบัญชี ไปรวมคำนวณ เป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ทั้งจำนวน แต่หากบริษัทฯ ได้กันเงินสำรองเบี้ยประกันภัยเพื่อสมทบทุนประกันชีวิตในทางบัญชีสูงกว่าร้อยละ 65 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับในรอบระยะเวลาบัญชีหลังจากหักเบี้ยประกันภัยซึ่งเอาประกันภัยต่อออกแล้ว บริษัทฯ มีสิทธินำเงินสำรองทางบัญชีตามจำนวนที่กันไว้จริงมาถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ไม่เกินร้อยละ 65 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับในรอบระยะเวลาบัญชีหลังจากหักเบี้ยประกันภัยซึ่งเอาประกันภัยต่อ

ออกแล้ว สำหรับเงินสำรองทางบัญชีในส่วนที่เกิน ถือเป็นรายจ่ายต้องห้ามในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) แห่งประมวลรัษฎากร

3.3 ผลกระทบต่อการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิต

จากคำอธิบายในหัวข้อ 3.1 และหัวข้อ 3.2 จะเห็นได้ว่า หลักเกณฑ์การคำนวณมูลค่าเงินสำรองประกันภัยตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยมีความแตกต่างกับหลักเกณฑ์การคำนวณมูลค่าเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากร กล่าวคือ บริษัทประกันชีวิตมีหน้าที่ต้องจัดสรรและดำรงเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณด้วยวิธีการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยตามประกาศ คปภ. เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัย สำหรับกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีความผูกพันอยู่และเงินสำรองอื่นของบริษัทประกันชีวิต พ.ศ. 2554 ซึ่งบริษัทประกันชีวิตจะรับรู้เงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยดังกล่าวเป็นหนี้สินหรือรายจ่ายที่ปรากฏอยู่ในงบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นของกิจการ อย่างไรก็ตาม บริษัทประกันชีวิตจะสามารถได้นำเงินสำรองประกันภัยดังกล่าวมาหักเป็นรายจ่ายที่ใช้ในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลได้เป็นจำนวนเท่าใดนั้น จะต้องพิจารณาตามเงื่อนไขการคำนวณมูลค่าเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ตรี (1) (ก) สำหรับกรณีเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาว และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) สำหรับกรณีเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวเสียก่อน ซึ่งจะอธิบายรายละเอียดตามตัวอย่างในหัวข้อต่อไปนี้

3.3.1 ตัวอย่างการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิต กรณีเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาว

เงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวอันเป็นหนี้สินของบริษัทประกันชีวิตที่ปรากฏอยู่ในงบแสดงฐานะทางการเงินของบริษัทประกันชีวิต เป็นเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณได้ตามวิธีการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยซึ่งอาจมีจำนวนสูงหรือต่ำกว่าอัตราร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิที่มาตรา 65 ตรี (1) (ก) อนุญาตให้หักเป็นรายจ่ายได้ ในกรณีที่เงินสำรองประกันภัยที่คำนวณได้ตามวิธีการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมีจำนวนไม่เกินกว่าอัตราร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ บริษัทประกันชีวิตก็สามารถนำเงินสำรองประกันภัยดังกล่าวมาหักเป็นรายจ่ายได้ทั้งจำนวน อย่างไรก็ตาม

หากเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณได้ตามวิธีการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมีจำนวนสูงเกินกว่าอัตราร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยสุทธิ จะต้องนำเงินสำรองประกันภัยส่วนที่เกินกว่าอัตราร้อยละ 65 มาบวกกลับเป็นค่าใช้จ่ายบวกกลับทางภาษีอากร เพื่อปรับปรุงกำไรสุทธิทางบัญชีให้เป็นกำไรสุทธิทางภาษีอากร ก่อนที่บริษัทประกันชีวิตจะนำกำไรสุทธิทางภาษีอากรดังกล่าวไปคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นได้ตามตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง

งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปีสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564		
รายได้		
เบี้ยประกันภัยรับ		1,500
หัก เบี้ยประกันภัยจ่ายจากการเอาประกันภัยต่อ		(200)
เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ	[ก]	1,300
หัก สำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถือเป็นรายได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อน		(100)
เบี้ยประกันภัยที่ถือเป็นรายได้สุทธิจากการประกันภัยต่อ		1,200
รายได้อื่นๆ		1,000
รวมรายได้		2,200
ค่าใช้จ่าย		
สำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวเพิ่มขึ้นจากปีก่อน		1,000
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		800
รวมค่าใช้จ่าย		1,800
กำไรก่อนภาษีเงินได้	[ข]	400
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	[ค]	(80)
กำไรสุทธิ	[ง]	320

เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ สำหรับปีสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564		
เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ - สัญญาระยะยาว	[จ]	1,100
เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ - สัญญาระยะสั้น		200
รวมเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ	[ก]	1,300

สำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาว สำหรับปีสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563		
ยอดคงเหลือต้นปี		15,000
สำรองเพิ่มขึ้นจากกรมธรรม์ประกันภัยใหม่และกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีผลบังคับ	[ฉ]	1,200
สำรองลดลงจากการจ่ายผลประโยชน์กรมธรรม์ประกันภัยขาดอายุ การยกเลิกกรมธรรม์ประกันภัย ฯลฯ		(200)
ยอดคงเหลือปลายปี		16,000

หารายการบวกกลับทางภาษี		
เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ - สัญญาระยะยาว	[จ]	1,100
ร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ - สัญญาระยะยาว [1,100 x 65%]	[ช]	715
สำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวเพิ่มขึ้นจากปีก่อน	[ฉ]	1,200
รายการบวกกลับทางภาษี (1,200-715)	[ซ]	485

การคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล		
กำไรก่อนภาษีเงินได้	[ค]	400
รายการบวกกลับทางภาษี	[ซ]	485
กำไรสุทธิทางภาษีอากร	[ฌ]	885
อัตราภาษีเงินได้		20%
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ (885x20%)	[ญ]	177

กำไรก่อนภาษีเงินได้จำนวน 400 บาท คือ กำไรจากการดำเนินงานของบริษัทประกันชีวิต ซึ่งเป็นกำไรสุทธิทางบัญชีเนื่องจากเป็นกำไรสุทธิที่คำนวณตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามหลักการทางบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปและมาตรฐานการบัญชี ซึ่งจะยังไม่สามารถนำมาใช้ในการคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ในทันที เนื่องจากจะต้องมีการปรับปรุงรายได้และค่าใช้จ่ายที่จัดทำตามหลักการบัญชีและมาตรฐานการบัญชีให้ถูกต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของมาตรา 65 (ทวิ) และมาตรา 65 (ตรี) เสียก่อน

เงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวที่นำมาใช้ในการคำนวนในกรณีนี้ คือ สำรองเพิ่มขึ้นจากกรมธรรม์ประกันภัยใหม่และกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีผลบังคับจำนวน 1,200 บาท[ฉ] โดยไม่รวมสำรองลดลงจากการจ่ายผลประโยชน์กรมธรรม์ประกันภัยขาดอายุ การยกเลิกกรมธรรม์ประกันภัย

ซึ่งรายการดังกล่าวจะปรากฏอยู่ในหมายเหตุประกอบเงินการเงิน โดยเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวจำนวน 1,200 บาท[ข] ดังกล่าวเป็นเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณได้ตามวิธีการทางคณิตศาสตร์ประกันภัย ซึ่งจะสามารถนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้จำนวนเท่าใด ต้องพิจารณาตามเงื่อนไขตามมาตรา 65 (ตรี) (1) (ก) ก่อน กล่าวคือ ต้องไม่เกินอัตราร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยสุทธิของสัญญาระยะยาวซึ่งเป็นเบี้ยประกันภัยหลังจากหักเบี้ยประกันภัยจากการเอาประกันภัยต่อออกแล้ว จำนวน 1,100 บาท[จ] คิดเป็น 1,100[จ] x 65% = 715 บาท[ช] เท่านั้น

ดังนั้น จึงสามารถหักเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวเป็นรายจ่ายของกิจการได้เพียง 715 บาท[ช] เท่านั้น และต้องนำส่วนต่างจำนวน 1,200[ฉ] – 715[ช] = 485 บาท[ช] ไปบวกกลับเป็นค่าใช้จ่ายบวกกลับทางภาษี เพื่อปรับปรุงกำไรสุทธิทางบัญชีให้เป็นกำไรสุทธิทางภาษีอากร โดยต้องนำไปรวมกับกำไรก่อนภาษีเงินได้จำนวน 400 บาท[ข] ซึ่งคิดเป็นกำไรสุทธิทางภาษีอากรจำนวนทั้งสิ้น 400[ข] + 485[ช] = 885 บาท[ฌ] และเมื่อนำกำไรสุทธิทางภาษีอากรดังกล่าวไปคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราภาษีเงินได้ร้อยละ 20 จะคิดเป็นภาษีเงินได้นิติบุคคลจำนวน 885[ฌ] x 20% = 177 บาท[ญ] ซึ่งส่งผลกำไรสุทธิของกิจการเปลี่ยนแปลงไป ปรากฏตามงบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นหลังบวกกลับเป็นค่าใช้จ่ายบวกกลับทางภาษี ดังนี้

งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปีสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564		
รายได้		
เบี้ยประกันภัยรับ		1,500
หัก เบี้ยประกันภัยจ่ายจากการเอาประกันภัยต่อ		(200)
เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ		1,300
หัก สำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถือเป็นรายได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อน		(100)
เบี้ยประกันภัยที่ถือเป็นรายได้สุทธิจากการประกันภัยต่อ		1,200
รายได้อื่นๆ		1,000
รวมรายได้		2,200
ค่าใช้จ่าย		
สำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวเพิ่มขึ้นจากปีก่อน		1,000
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		800
รวมค่าใช้จ่าย		1,800
กำไรก่อนภาษีเงินได้	[ข]	400
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	[ญ]	(177)
กำไรสุทธิ	[ฎ]	223

จะเห็นได้ว่า เมื่อปรับปรุงกำไรสุทธิทางบัญชีให้เป็นกำไรสุทธิทางภาษีอากร โดยนำเงินสำรองประกันภัยส่วนที่เกินกว่าอัตราร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยสุทธิ จำนวน 485 บาท[ช] มาบวกกลับเป็นค่าใช้จ่ายบวกกลับทางภาษีอากร ทำให้บริษัทประกันชีวิตต้องรับภาระภาษีสูงขึ้น โดยเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ก่อนและหลังการปรับปรุงกำไรสุทธิทางบัญชี จากเดิมมีค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้จำนวน 80 บาท[ค] เป็นค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้จำนวน 177 บาท[ฌ] และส่งผลกระทบทำให้กำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิตลดลงจาก 320 บาท[ง] เหลือเพียง 400[ข] – 177[ฌ] = 223 บาท[ฎ]

ดังนั้น จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผลกระทบจากการนำเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวส่วนที่เกินกว่าอัตราร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยสุทธิ มาบวกกลับเป็นรายได้ของกิจการตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) ทำให้บริษัทประกันชีวิตต้องรับภาระภาษีสูงขึ้นและมีกำไรสุทธิลดลงเป็นจำนวนทั้งสิ้น 320[ง] – 223[ฎ] = 97 บาท กล่าวคือ บริษัทประกันชีวิตมีกำไรสุทธิลดลงคิดเป็นอัตราร้อยละ 30.31 ของกำไรสุทธิก่อนปรับปรุงรายการ

3.3.2 ตัวอย่างการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิต กรณีเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะสั้น

เงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันระยะสั้นอันเป็นหนี้สินของบริษัทประกันชีวิตที่ปรากฏอยู่ในงบแสดงฐานะทางการเงินของบริษัทประกันชีวิต คือ สำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถือเป็นรายได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อนที่คำนวณได้ตามวิธีการทางคณิตศาสตร์ประกันภัย โดยมาตรา 65 ตรี (1) (ข) อนุญาตให้นำเงินสำรองประกันภัยดังกล่าว มาหักเป็นรายจ่ายได้ไม่เกินกว่าอัตราร้อยละ 40 ของเบี้ยประกันภัยสุทธิสำหรับสัญญาประกันระยะสั้น หากเกิน จะต้องนำเงินสำรองประกันภัยส่วนเกินดังกล่าวไปบวกกลับเป็นค่าใช้จ่ายบวกกลับทางภาษีอากร เพื่อปรับปรุงกำไรสุทธิทางบัญชีให้เป็นกำไรสุทธิทางภาษีอากร

นอกจากนี้ ต้องนำเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันระยะสั้นในรอบระยะเวลาบัญชีก่อนมาบวกกลับเป็นรายได้ในการคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิในรอบระยะเวลาบัญชีนี้ด้วยเช่นกันตามเงื่อนไขของมาตรา 65 ตรี (1) (ข) เนื่องจากเบี้ยประกันภัยสำหรับสัญญาประกันระยะสั้นเป็นเบี้ยประกันภัยแบบเสร็จเด็ดขาดซึ่งมีระยะเวลาของสัญญาเพียง 1 ปี เมื่อกรมธรรม์หมดอายุลงโดยไม่มีภัยเกิดขึ้น ย่อมต้องนำเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันระยะสั้นที่หักเป็นค่าใช้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีก่อนมา บวกกลับเป็นรายได้ในการคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิในรอบระยะเวลาบัญชีนี้

ตัวอย่าง

งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปีสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564			
		2564	2563
รายได้			
เบี้ยประกันภัยรับ		1,500	1,000
หัก เบี้ยประกันภัยจ่ายจากการเอาประกันภัยต่อ		(200)	(100)
เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ	[ก]	1,300	900
หัก สำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถือเป็นรายได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อน	[ข]	(100)	(70)
เบี้ยประกันภัยที่ถือเป็นรายได้สุทธิจากการประกันภัยต่อ		1,200	830
รายได้อื่นๆ		1,000	800
รวมรายได้		2,200	1,630
ค่าใช้จ่าย			
สำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวเพิ่มขึ้นจากปีก่อน		1,000	700
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		800	600
รวมค่าใช้จ่าย		1,800	1,300
กำไรก่อนภาษีเงินได้	[ค]	400	330
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	[ง]	80	66
กำไรสุทธิ	[จ]	320	264

เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ		**สำหรับปีสิ้นสุด ณ วันที่**		
		31 ธ.ค. 63		**31 ธ.ค. 62**
เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ - สัญญาระยะยาว		1,100		890
เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ - สัญญาระยะสั้น	[ฉ]	200		70
รวมเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ	[ก]	1,300		900
เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ - สัญญาระยะสั้น	[ฉ]	200		70
ร้อยละ 40 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ	[ช]	80	[ช]	28

การคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล		
กำไรก่อนภาษีเงินได้	[ค]	400
รายการบวกกลับทางภาษี		
สำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถือเป็นรายได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อน	[ข]	100
หัก ร้อยละ 40 ของปีนี้	[ช]	(80)
บวกกลับ ร้อยละ 40 ของปีก่อน	[ซ]	28
รวม รายการบวกกลับทางภาษี	[ฌ]	48
กำไรทางภาษี (400+48)	[ญ]	448
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ (448x20%)	[ฎ]	90

จากตัวอย่าง เงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะสั้น คือ สำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถือเป็นรายได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจำนวน 100 บาท[ข] ซึ่งเป็นเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณได้ตามวิธีการทางคณิตศาสตร์ประกันภัย โดยจะสามารถนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้จำนวนเท่าใด ต้องพิจารณาตามเงื่อนไขตามมาตรา 65 (ตรี) (1) (ข) ก่อน กล่าวคือ ต้องไม่เกินอัตราร้อยละ 40 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิของสัญญาระยะสั้นจำนวน 200 บาท[ฉ] คิดเป็น 200[ฉ] x 40% = 80 บาท[ช] เท่านั้น ดังนั้น จึงสามารถหักเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะสั้นเป็นรายจ่ายของกิจการได้เพียง 80 บาท[ช] เท่านั้น และต้องนำส่วนต่างจำนวน 100[ข] – 80[ช] = 20 บาท ไปบวกกลับเป็นค่าใช้จ่ายบวกกลับทางภาษี

นอกจากนี้ จะต้องเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันระยะสั้นในอัตราร้อยละ 40 ของเบี้ยประกันภัยสุทธิที่หักเป็นรายจ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีปี 2563 จำนวน 28 บาท[ซ] มาบวกกลับเป็นรายได้ของปี 2564 ตามเงื่อนไขของมาตรา 65 (ตรี) (1) (ข) ด้วยเช่นกัน จึงคิดเป็นรายการบวกกลับค่าใช้จ่ายทางภาษีอากรสำหรับเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะสั้นทั้งสิ้นจำนวน 100[ข] – 80[ช] + 28[ซ] = 48 บาท[ฌ]

เมื่อนำรายการบวกกลับค่าใช้จ่ายทางภาษีอากรจำนวน 48 บาท[ฌ] ไปรวมกับกำไรก่อนภาษีเงินได้จำนวน 400 บาท[ค] เพื่อปรับปรุงกำไรสุทธิทางบัญชีให้เป็นกำไรสุทธิทางภาษีอากร จึงคิดเป็นกำไรสุทธิทางภาษีอากรจำนวนทั้งสิ้น 400[ค] + 48[ฌ] = 448 บาท[ญ] และเมื่อนำกำไรสุทธิทางภาษีอากรดังกล่าวไปคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราภาษีเงินได้ร้อยละ 20 จะคิดเป็นภาษีเงินได้นิติบุคคลจำนวน 448[ญ] x 20% = 90 บาท[ฎ] ซึ่งส่งผลทำให้กำไรสุทธิของกิจการเปลี่ยนแปลงไป ปรากฏตามงบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นหลังบวกกลับเป็นค่าใช้จ่ายบวกกลับทางภาษี ดังนี้

งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปีสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564		
		2564
รายได้		
เบี้ยประกันภัยรับ		1,500
หัก เบี้ยประกันภัยจ่ายจากการเอาประกันภัยต่อ		(200)
เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ	[ก]	1,300
หัก สำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถือเป็นรายได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อน	[ข]	(100)
เบี้ยประกันภัยที่ถือเป็นรายได้สุทธิจากการประกันภัยต่อ		1,200
รายได้อื่นๆ		1,000
รวมรายได้		2,200
ค่าใช้จ่าย		
สำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวเพิ่มขึ้นจากปีก่อน		1,000
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		800
รวมค่าใช้จ่าย		1,800
กำไรก่อนภาษีเงินได้	[ค]	400
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	[ฎ]	(90)
กำไรสุทธิ	[ฎ]	310

จะเห็นได้ว่า เมื่อปรับปรุงกำไรสุทธิทางบัญชีให้เป็นกำไรสุทธิทางภาษีอากรเรียบร้อยแล้ว ทำให้บริษัทประกันชีวิตมีค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้เพิ่มขึ้นจากจำนวน 80 บาท[ง] เป็น 90 บาท[ฎ] ส่งผลให้กำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิตลดลงจาก 320 บาท[จ] เหลือเพียง 400[ค] – 90[ฎ] = 310 บาท[ฎ] และทำให้บริษัทประกันชีวิตต้องรับภาระภาษีสูงขึ้นและมีกำไรสุทธิลดลงเป็นจำนวนทั้งสิ้น 320[จ] – 310[ฎ] = 10 บาท ซึ่งคิดเป็นอัตราร้อยละ 3.13 ของกำไรสุทธิก่อนปรับปรุงรายการ

3.3.3 ผลกระทบต่อการคำนวณกำไรสุทธิในรอบระยะเวลาบัญชีที่เกิดเงินสำรองประกันภัย

จากตัวอย่างคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิต กรณีเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวในหัวข้อ 3.3.1 และตัวอย่างคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิต กรณีเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะสั้นในหัวข้อ 3.3.2 จะเห็นได้ว่า ในกรณีที่เงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยสูงกว่าอัตราที่ประมวลรัษฎากรอนุญาตให้หักเป็นรายจ่ายได้ คือ อัตรา

ร้อยละ 65 หรือร้อยละ 40 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ ตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) แล้วแต่กรณี บริษัทประกันชีวิตจะไม่สามารถนำเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายของกิจการได้ทั้งจำนวน โดยสามารถนำเงินสำรองประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายได้เพียงส่วนที่ไม่เกินอัตราร้อยละ 65 หรือร้อยละ 40 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ แล้วแต่กรณีเท่านั้น และจะต้องนำเงินสำรองประกันภัยส่วนที่เกินกว่าอัตราที่ประมวลรัษฎากรอนุญาตให้หักเป็นรายจ่ายได้ดังกล่าวไปบวกกลับเป็นรายได้ของกิจการ เพื่อปรับปรุงกำไรสุทธิทางบัญชีให้เป็นกำไรสุทธิทางภาษีอากร การนำเงินสำรองประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายในทางบัญชีและในทางภาษีอากรจึงมีหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การคำนวณเงินสำรองประกันภัยเพื่อนำมาหักเป็นรายจ่ายในทางภาษีตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) ไม่สอดคล้องกับแนวทางการคำนวณเงินสำรองประกันภัยที่สำนักงาน คปภ. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลธุรกิจประกันภัยกำหนดให้ใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยในการคำนวณมูลค่าเงินสำรองประกันภัย ตามประกาศ คปภ. เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัย สำหรับกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีความผูกพันอยู่และเงินสำรองอื่นของบริษัทประกันชีวิต พ.ศ. 2554

ความแตกต่างระหว่างหลักเกณฑ์การคำนวณมูลค่าเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากรและหลักเกณฑ์การคำนวณมูลค่าเงินสำรองประกันภัยตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย ส่งผลให้บริษัทประกันชีวิตไม่สามารถนำรายจ่ายที่เกิดจากจากเงินสำรองประกันภัยซึ่งเป็นมูลค่าหนี้สินตามความเสี่ยงในกรมธรรม์ประกันภัยซึ่งคำนวณโดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายของกิจการได้ตามมูลค่ารายจ่ายที่เกิดขึ้นจริง ส่งผลกระทบให้บริษัทประกันชีวิตต้องรับภาระภาษีสูงขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นและทำให้กำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิตลดลง

จากตัวอย่างในหัวข้อ 3.2.1 และหัวข้อ 3.2.2 เมื่อปรับปรุงกำไรสุทธิทางบัญชีให้เป็นกำไรสุทธิทางภาษีอากรสำหรับกรณีเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวและกรณีเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะสั้นเรียบร้อยแล้ว ส่งผลทำให้กำไรสุทธิของกิจการเปลี่ยนแปลงไปปรากฏตามงบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นหลังบวกกลับเป็นค่าใช้จ่ายบวกกลับทางภาษีดังนี้

งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปีสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564		
		2564
รายได้		
เบี้ยประกันภัยรับ		1,500
หัก เบี้ยประกันภัยจ่ายจากการเอาประกันภัยต่อ		(200)
เบี้ยประกันภัยรับสุทธิ		1,300
หัก สำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถือเป็นรายได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อน		(100)
เบี้ยประกันภัยที่ถือเป็นรายได้สุทธิจากการประกันภัยต่อ		1,200
รายได้อื่นๆ		1,000
รวมรายได้		2,200
ค่าใช้จ่าย		
สำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวเพิ่มขึ้นจากปีก่อน		1,000
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		800
รวมค่าใช้จ่าย		1,800
กำไรก่อนภาษีเงินได้	[ก]	400
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้เดิม (400 x 20%)	[ข]	(80)
หัก ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้เพิ่มขึ้นกรณีสัญญาประกันภัยระยะยาว	[ค]	(97)
หัก ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้เพิ่มขึ้นกรณีสัญญาประกันภัยระยะสั้น	[ง]	(10)
กำไรสุทธิ	[จ]	213

จะเห็นได้ว่า เดิมบริษัทประกันชีวิตมีค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้จำนวน 80 บาท[ข] แต่เมื่อปรุงกำไรสุทธิทางบัญชีให้เป็นกำไรสุทธิทางภาษีอากร โดยหักค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้เพิ่มขึ้นกรณีสัญญาประกันภัยระยะยาวจำนวน 97 บาท[ค] และหักค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้เพิ่มขึ้นกรณีสัญญาประกันภัยระยะสั้นจำนวน 10 บาท[ง] แล้ว ทำให้บริษัทประกันชีวิตมีกำไรสุทธิลดลงรวมทั้งสิ้น 107 บาท และทำให้ในรอบระยะเวลาบัญชี ปี 2564 บริษัทประกันชีวิตต้องรับภาระภาษีสูงขึ้นและมีกำไรสุทธิลดลงเป็นจำนวนทั้งสิ้น 213 บาท[จ] (400 [ก] - 80[ข] - 97 [ค] - 10 [ง]) ซึ่งคิดเป็นอัตราร้อยละ 33.44 ของกำไรสุทธิก่อนปรับปรุงรายการ

3.4 ผลกระทบต่อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตจากหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากร

เงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยจะแตกต่างกันตามแต่ละแบบกรมธรรม์ประกันชีวิต อาทิ กรมธรรม์ประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา แบบสะสมทรัพย์ แบบตลอดชีพ หรือแบบบำนาญ เป็นต้น ซึ่งกรมธรรม์ประกันชีวิตแต่ละแบบก็มีความจำเป็นในการตั้งเงินสำรองประกันภัยมากน้อยแตกต่างกันไป โดยกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบบำนาญ กรมธรรม์ประกันชีวิตที่เน้นผลประโยชน์การอยู่รอด และกรมธรรม์ประกันชีวิตที่มีระยะเวลาชำระเบี้ยประกันภัยน้อยกว่าระยะเวลาเอาประกันภัย เป็นกรมธรรม์ประกันชีวิตที่ต้องดำรงเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยในอัตราที่สูงมาก ประมาณร้อยละ 80 ถึงร้อยละ 90 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยสุทธิที่ได้รับในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี[33] ซึ่งสูงกว่าอัตราร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยสุทธิที่ประมวลรัษฎากรอนุญาตให้หักเป็นรายจ่ายได้ตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) ทำให้บริษัทประกันชีวิตต้องนำเงินสำรองประกันภัยส่วนที่เกินกว่าร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยสุทธิ ไปบวกกลับเป็นรายได้ของกิจการ ส่งผลให้บริษัทประกันชีวิตต้องรับภาระภาษีสูงขึ้นในกรณีที่มีการจำหน่ายกรมธรรม์ประกันชีวิตที่ต้องตั้งเงินสำรองประกันภัยในอัตราที่สูงกว่าร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยสุทธิ และอาจเป็นผลกระทบทำให้บริษัทประกันชีวิตเลือกจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบที่ต้องตั้งเงินสำรองประกันภัยในอัตราที่สูงลดน้อยลง และเน้นจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบที่มีเงินสำรองประกันภัยในอัตราที่ไม่เกินร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยสุทธิแทน อย่างไรก็ดี จากการศึกษาวิจัย พบว่ามาตรา 65 ตรี (1) (ก) ไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่บริษัทประกันชีวิตใช้ในการตัดสินใจว่าจะจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบใดหรือไม่

ปัจจัยสำคัญบริษัทประกันชีวิตใช้ในการตัดสินใจว่าจะจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตรูปแบบใด คือ “กำไร” ที่จะได้รับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตรูปแบบนั้นๆ โดยกำไรในธุรกิจประกันภัยมีลักษณะเฉพาะตัว เนื่องจากลักษณะของธุรกิจประกันภัยที่มีความแตกต่างกับธุรกิจอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการคำนวณกำไรขาดทุนของกิจการ กล่าวคือ ต้นทุนของบริษัทประกันภัยจะเกิดขึ้นในภายหลังจากที่ได้รายรับเข้ามาแล้ว แต่กว่าจะสามารถรับรู้ว่ากรมธรรม์ประกันชีวิตที่ขายไปจะทีกำไรหรือขาดทุนเป็นจำนวนเท่าใด จะต้องรอจนกรมธรรม์ครบกำหนดอายุสัญญาเสียก่อน ซึ่งแตกต่างจากธุรกิจอุปโภค

---

[33] สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, แผนพัฒนาการประกันภัย ฉบับที่ 2. [ออนไลน์], 20 กันยายน 2553. แหล่งที่มา https://www.oic.or.th/th/consumer/news/announcements/5416, หน้า 91.

บริโภคประเภทอื่นที่สามารถรับรู้ต้นทุนของสินค้าก่อนที่จำหน่ายได้อยู่แล้ว และเมื่อจำหน่ายสินค้าออกไปก็สามารถคำนวณผลกำไรขาดทุนได้ในทันที เพราะฉะนั้น การวัดผลประกอบการหรือกำไรของธุรกิจประกันภัยจึงค่อนข้างซับซ้อน ดังนั้น วิธีวัดผลประกอบการที่ผู้บริหารของบริษัทประกันภัยให้ความสำคัญเป็นพิเศษและใช้เป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจว่าจะจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตในรูปแบบใด ก็คือ “Value of New Business (VoNB)” นั้นเอง

“Value of New Business (VoNB)” หมายถึง มูลค่า (Value) ของบริษัทที่เพิ่มขึ้นจากการที่ได้ขายกรมธรรม์ใหม่ (New Business) หรือก็คือ ผลรวมของกำไรที่คาดว่าจะได้รับนับตั้งแต่วันแรกจนกระทั่งถึงวันสิ้นสุดสัญญาของกรมธรรม์ (Present Value of Distributable Earning of New Business) โดยคำนวณได้จากกรมธรรม์ใหม่ที่สามารถขายได้ในปีนั้น ซึ่งหากกรมธรรม์ใหม่ที่บริษัทจำหน่ายอยู่นั้นคาดว่าจะมีผลกำไร การที่สามารถจำหน่ายกรมธรรม์ใหม่ได้เป็นจำนวนมาก ก็จะทำให้มูลค่าของบริษัทมีค่าสูงขึ้น

กำไรที่จะนำมาคำนวณมูลค่า VoNB คือ กำไรสุทธิหลังจากชำระภาษีเรียบร้อยแล้ว ซึ่งสามารถนำไปแจกจ่ายคืนให้กับผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการได้ (Distributable Earning) โดย Distributable Earning ในแต่ละปี สามารถคำนวณได้โดยการนำรายรับที่เป็นเบี้ยประกัน (premium) และผลตอบแทนจากการลงทุน (net investment income) มาหักออกด้วยค่าใช้จ่าย เช่น คอมมิชชั่น (commission) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของบริษัท (operating expense) ค่าสินไหมทดแทน (claim) เงินสดคืน (coupon) และเงินปันผล (dividend) เป็นต้น หลังจากนั้นจะต้องหักด้วยเงินสำรอง (reserve) และเงินกองทุน (capital) ที่จะต้องตั้งเพิ่มขึ้นในปีนั้น และหักด้วยภาษี (tax) ที่เกิดจากการลงทุนและการดำเนินงานของบริษัท[34]

Distributable Earning ของกรมธรรม์ประกันภัยในแต่ละปีนั้น อาจจะมีจำนวนไม่สม่ำเสมอและโดยอาจเพิ่มขึ้นบ้างหรือลดลงบ้าง ทำให้บางปีบริษัทมีกำไรมากและบางปีบริษัทมีกำไรน้อย นอกจากนี้กรมธรรม์ประกันชีวิตแต่ละรูปแบบจะมีระยะเวลาคุ้มครองที่ไม่เท่ากัน บางกรมธรรม์เป็นแบบสะสมทรัพย์ 10 ปี บางกรมธรรม์เป็นแบบคุ้มครองตลอดชีวิต ดังนั้น หากบริษัทสามารถคำนวณผลกำไรรวมให้เป็นมูลค่า VoNB แล้ว ก็จะทำให้รู้ว่าควรจะขายผลิตภัณฑ์รูปแบบใดมากกว่ากัน เนื่องจากการคำนวณ VoNB

[34] พิเชฐ เจียรมณีทวีสิน, “บริหารธุรกิจด้วย VALUE OF NEW BUSINESS,” วารสารสวัสดีแอคชัวรี 51 (ไตรมาสที่ 1, 2562): 10-11.

จะนำระยะเวลามาเป็นปัจจัยในการพิจารณาวัดผลประกอบการด้วย เพราะยิ่งถ้าสามารถทำให้กรมธรรม์มีผลกำไรต่อเนื่องได้มากเท่าไร ก็จะยิ่งทำให้มูลค่า VoNB มีค่าสูงขึ้น ดังนั้น การวัดผลประกอบการด้วยมูลค่า VoNB จึงสอดคล้องกับการประเมินมูลค่าของบริษัทมากกว่าการพิจารณาจากผลกำไรเพียงแค่ปีเดียวเหมือนธุรกิจประเภทอื่นๆ

เพราะฉะนั้น จากเหตุผลที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ปัจจัยสำคัญบริษัทประกันชีวิตใช้ในการพิจารณาว่าจะจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตรูปแบบใด คือ กำไรตามมูลค่า VoNB ที่จะได้รับจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตรูปแบบนั้นๆ ทั้งนี้ แม้ว่าผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตรูปแบบนั้นจะมีเงินสำรองประกันภัยสูงจนทำให้ถูกบวกกลับเนื่องด้วยผลของมาตรา 65 ตรี (1) (ก) ก็ตาม โดยจะยกตัวอย่างและแสดงเหตุผลในหัวข้อถัดไป

3.4.1 ตัวอย่างการคำนวณกำไรสุทธิของผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตที่มีจำนวนเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยแตกต่างกัน

หัวข้อนี้ จะเป็นการนำเสนอตัวอย่างการคำนวณกำไรสุทธิของผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตที่มีจำนวนเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยแตกต่างกัน โดยเปรียบเทียบระหว่างผลิตภัณฑ์ A ที่มีจำนวนเงินสำรองประกันภัยตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยสูงเกินกว่าร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันรับสุทธิ และผลิตภัณฑ์ B ที่มีจำนวนเงินสำรองประกันภัยตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยต่ำเกินกว่าร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันรับสุทธิ ประกอบกับข้อมูล VoNB หรือผลรวมของกำไรที่คาดว่าจะได้รับนับตั้งแต่วันแรกถึงวันสิ้นสุดสัญญาของกรมธรรม์ของแต่ละผลิตภัณฑ์ เพื่อนำเสนอข้อมูลผลกระทบต่อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตจากหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากร

ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถเข้าใจข้อมูลได้โดยง่าย จึงยกตัวอย่างโดยสมมติว่าผลิตภัณฑ์ A และผลิตภัณฑ์ B มีระยะเวลาของสัญญาเพียง 2 ปี เพื่อให้เงินสำรองประกันภัยกลับเป็นศูนย์ในปีที่ 2 เลย เนื่องจากการตั้งเงินสำรองประกันภัยเป็นการสำรองเงินไว้เพื่อจ่ายเงินเอาประกันภัยในอนาคต ดังนั้น เมื่อกรมธรรม์ครบอายุสัญญา เงินสำรองประกันภัยก็จะกลับมาเป็นศูนย์ เนื่องจากไม่มีความจำเป็นต้องตั้งเงินสำรองประกันภัยอีกต่อไป เพราะบริษัทประกันภัยไม่มีภาระผูกพันต้องจ่ายเงินเอาประกันภัยตามกรมธรรม์นั้นอีกต่อไปแล้ว

ผลิตภัณฑ์ A	ปีที่ 1		ปีที่ 2		ผลิตภัณฑ์ B	ปีที่ 1		ปีที่ 2	
เบี้ยประกันภัยสุทธิ	[กA1]	100	[กA2]	0	เบี้ยประกันภัยสุทธิ	[กB1]	100	[กB2]	0
หัก เงินสำรองทางคณิตศาสตร์ประกันภัย	[ขA1]	(75)	[ขA2]	(-75)	หัก เงินสำรองทางคณิตศาสตร์ประกันภัย	[ขB1]	(55)	[ขB2]	(-55)
กำไรหลังหักเงินสำรองทางคณิตศาสตร์ประกันภัย	[คA1]	25	[คA2]	75	กำไรหลังหักเงินสำรองทางคณิตศาสตร์ประกันภัย	[คB1]	45	[คB2]	55
ภาษีจากกำไรหลังหักเงินสำรองทางคณิตศาสตร์ประกันภัย	[งA1]	5	[งA2]	15	ภาษีจากกำไรหลังหักเงินสำรองทางคณิตศาสตร์ประกันภัย	[งB1]	9	[งB2]	11

มูลค่า VoNB	[จA]	95			มูลค่า VoNB	[จB]	90		

การคำนวณภาษี					**การคำนวณภาษี**				
เบี้ยประกันภัยสุทธิ	[กA1]	100	[กA2]	0	เบี้ยประกันภัยสุทธิ	[กB1]	100	[กB2]	0
หัก เงินสำรองทางภาษี	[ฉA1]	(65)	[ฉA2]	(-65)	หัก เงินสำรองทางภาษี	[ฉB1]	(65)	[ฉB2]	(-65)
กำไรทางภาษี	[ชA1]	35	[ชA2]	65	กำไรทางภาษี	[ชB1]	35	[ชB2]	65
ภาษีจากกำไรทางภาษี	[ชA1]	7	[ชA1]	13	ภาษีจากกำไรทางภาษี	[ชB1]	7	[ชB2]	13

สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Deferred Tax Assets)	[ฌA1]	2	[ฌA2]	-2	สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Deferred Tax Assets)	[ฌB1]	-2	[ฌB2]	2
กระแสเงินสด (Cashflow)	[ญA1]	-2	[ญA2]	2	กระแสเงินสด (Cashflow)	[ญB1]	2	[ญB2]	-2

จากข้อมูลตามตาราง ในปีที่ 1 ผลิตภัณฑ์ A มีจำนวนเงินสำรองทางคณิตศาสตร์ประกันภัย จำนวน 75 บาท[ขA1] คิดเป็นกำไรหลังหักเงินสำรองทางคณิตศาสตร์ประกันภัยจำนวน 25 บาท[คA1] (100[กA1] - 75[ขA1]) และคิดเป็นภาษีจากกำไรหลังหักเงินสำรองทางคณิตศาสตร์ประกันภัยจำนวน 5 บาท[งA1] (25[คA1] x 20%) ส่วนผลิตภัณฑ์ B มีจำนวนเงินสำรองทางคณิตศาสตร์ประกันภัยจำนวน 55 บาท[ขB1] คิดเป็นกำไรหลังหักเงินสำรองทางคณิตศาสตร์ประกันภัยจำนวน 45 บาท[คB1] (100[กB1] - 55[ขB1]) และคิดเป็นภาษีจากกำไรหลังหักเงินสำรองทางคณิตศาสตร์ประกันภัยจำนวน 9 บาท[งB1] (45[คB1] x 20%)

อย่างไรก็ดี การคำนวณภาษีโดยหักค่าใช้จ่ายจากเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาระยะยาวนั้น จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา 65 ตรี (1) (ก) ที่ให้หักเงินสำรองประกันภัยได้ไม่เกินกว่าร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภัยสุทธิ ส่งผลให้เมื่อคำนวณภาษีจากผลิตภัณฑ์ A และผลิตภัณฑ์ B รวมกันแล้ว ทำให้ผลิตภัณฑ์ A ต้องรับภาระภาษีสูงขึ้นจาก 5 บาท เป็น 7 บาท เนื่องจากต้องนำเงินสำรองทางคณิตศาสตร์ประกันภัยส่วนที่เกินจำนวน 10 บาท ไปบวกกลับเป็นรายได้ของกิจการก่อนการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษี

จากข้อมูลข้างต้น หากพิจารณาจากปัจจัยเรื่องเงินสำรองประกันภัยที่สามารถหักเป็นรายจ่ายของกิจการได้ตามหลักเกณฑ์ของมาตรา 65 ตรี (1) (ก) เพียงประการเดียว จะเห็นได้ว่า บริษัทประกันชีวิตจะเลือกจำหน่ายผลิตภัณฑ์ B มากกว่าผลิตภัณฑ์ A เนื่องจากผลิตภัณฑ์ A มีเงินสำรองทางคณิตศาสตร์ประกันภัยสูงเกินกว่าอัตราที่ประมวลรัษฎากรอนุญาตให้หักเป็นรายจากได้ หากเลือกจำหน่ายผลิตภัณฑ์ A จะทำให้บริษัทประกันชีวิตต้องรับภาระภาษีสูงขึ้น แต่เมื่อพิจารณาผลรวมของกำไรที่คาดว่าจะได้รับนับตั้งแต่วันแรกถึงวันสิ้นสุดสัญญาของกรมธรรม์ของแต่ละผลิตภัณฑ์หรือมูลค่า VoNB ของทั้งสองผลิตภัณฑ์แล้ว จะพบว่าผลิตภัณฑ์ A มีมูลค่า VoNB จำนวน 95 บาท[๖A] ซึ่งสูงกว่ามูลค่า VoNB ของผลิตภัณฑ์ B จำนวน 90 บาท[๖B] ดังนั้น บริษัทประกันชีวิตจะเลือกจำหน่ายผลิตภัณฑ์ A มากกว่าผลิตภัณฑ์ B แม้ว่าผลิตภัณฑ์ A จะต้องตั้งเงินสำรองประกันภัยสูงกว่าผลิตภัณฑ์ B ก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากผลิตภัณฑ์ A สามารถสร้างผลกำไรให้แก่กิจการได้มากกว่าผลิตภัณฑ์ B นั้นเอง

นอกจากนี้ เหตุผลอีกประการหนึ่งที่บริษัทประกันชีวิตใช้มูลค่า VoNB เป็นปัจจัยในการเลือกจำหน่ายผลิตภัณฑ์ A มากกว่าการพิจารณาจากปัจจัยเรื่องเงินสำรองประกันภัยนั่นก็คือ ภาระภาษีที่สูงขึ้นจำนวน 2 บาท (5[๕A1] - 7[๗A1]) ในปีที่ 1 ของผลิตภัณฑ์ A ไม่ใช่ภาระภาษีที่เสียแล้วเสียไปเลย กล่าวคือ ผลต่างของภาระภาษีที่สูงขึ้นจำนวน 2 บาท[๘A1] ดังกล่าว ถือเป็น “สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Deferred Tax Assets)” เพราะเป็นผลแตกต่างชั่วคราวที่สามารถนำไปหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรขาดทุนทางภาษีสำหรับงวดอนาคตได้ ซึ่งหมายความว่า ในปีที่ 2 บริษัทประกันชีวิตสามารถนำสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีจำนวน 2 บาท ของผลิตภัณฑ์ A ไปหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรขาดทุนทางภาษีได้ เนื่องจากผลิตภัณฑ์ A ได้ครบอายุในปีที่ 2 ทำให้ไม่ต้องตั้งเงินสำรองประกันภัยอีกต่อไป เงินสำรองประกันภัยจึงกลับเป็นศูนย์ ในปีที่ 2 จึงมีการกลับรายการของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีจำนวน 2 บาท กล่าวโดยสรุปคือ ภาระภาษีที่สูงขึ้นจำนวน 2 บาท ในปีแรกไม่ได้เสียแล้วเสียเลย แต่สามารถนำไปหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรขาดทุนทางภาษีสำหรับปีที่ 2 ได้นั่นเอง

อนึ่ง สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีจำนวน 2 บาท ในปีแรก ทำให้ในปีที่ 1 บริษัทประกันชีวิตต้องรับภาระภาษีสูงขึ้นจำนวน 2 บาท ซึ่งส่งผลกระทบทำให้กระแสเงินสดหรือ Cashflow ของกิจการลดลง 2 บาท เนื่องจากต้องนำเงินสดไปชำระภาษีตามภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นจากการจำหน่าย

ผลิตภัณฑ์ A มีจำนวนเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยสูงเกินกว่าอัตราที่ประมวลรัษฎากรอนุญาตให้หักเป็นรายจ่ายได้

3.4.2 ผลกระทบของต่อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิต

จากผลการศึกษาที่อธิบายไปตามหัวข้อก่อนหน้านี้ สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่บริษัทประกันชีวิตใช้ในการตัดสินใจว่าจะจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตรูปแบบใด คือ มูลค่า Value of New Business (VoNB) หรือผลรวมของกำไรที่คาดว่าจะได้รับนับตั้งแต่วันแรกจนกระทั่งถึงวันสิ้นสุดสัญญาของกรมธรรม์ โดยหากผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบใดมีมูลค่า VoNB สูง ก็หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบนั้นจะสามารถสร้างกำไรให้แก่กิจการได้มาก บริษัทประกันชีวิตก็จะเลือกจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตรูปแบบดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตรูปแบบดังกล่าวจะมีเงินสำรองประกันภัยสูงเกินกว่าอัตราที่ประมวลรัษฎากรอนุญาตให้หักเป็นรายจ่ายได้หรือไม่ก็ตาม เนื่องจากภาระภาษีส่วนที่ต้องเสียไปจากเงินสำรองประกันภัยส่วนที่เกินกว่าอัตราที่ประมวลรัษฎากรอนุญาตให้หักเป็นรายจ่ายได้ถือเป็นสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Deferred Tax Assets) ซึ่งเป็นจำนวนภาษีเงินได้ที่บริษัทประกันชีวิตสามารถนำไปหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรขาดทุนทางภาษีสำหรับงวดอนาคตได้ ดังนั้น ท้ายที่สุดแล้ว เมื่อระยะเวลาผ่านไปจนกรมธรรม์สิ้นสุดลง มาตรา 65 ตรี (1) (ก) ก็จะไม่ได้ทำให้ภาระภาษีระหว่างผลิตภัณฑ์ A ที่มีเงินสำรองประกันภัยสูงเกินอัตราที่ประมวลรัษฎากรอนุญาตให้หักเป็นรายจ่ายได้ กับผลิตภัณฑ์ B ที่มีเงินสำรองประกันภัยไม่เกินอัตราที่ประมวลรัษฎากรอนุญาตให้หักเป็นรายจ่ายได้แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่แตกต่างกัน คือ กระแสเงินสด (Cashflow) ที่บริษัทประกันชีวิตสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบกิจการด้านอื่นๆ ได้ กล่าวคือ ผลิตภัณฑ์ B ที่มีจำนวนเงินสำรองประกันภัยต่ำทำให้บริษัทมีกระแสเงินสด เนื่องจากไม่มีเงินสำรองประกันภัยส่วนที่เกินอัตราที่ประมวลรัษฎากรอนุญาตให้หักเป็นรายจ่ายได้ แต่ผลิตภัณฑ์ A มีจำนวนเงินสำรองประกันภัยสูง ทำให้บริษัทประกันชีวิตต้องนำภาระภาษีจากเงินสำรองประกันภัยส่วนเกินไปตั้งเป็นสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี และจะนำสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่เกิดขึ้นจากเงินสำรองประกันภัยส่วนที่เกินไปหักเป็นค่าใช้จ่ายของกิจการในรอบระยะเวลาบัญชีในอนาคตได้ก็ต่อเมื่อมีการกลับรายการเท่านั้น กล่าวคือ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ A ส่งผลกระทบทำให้กระแสเงินสดในรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบันของบริษัทประกันชีวิตลดลง

โดยจะได้รับคืนต่อเมื่อสามารถนำสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีไปหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรขาดทุนทางภาษีสำหรับงวดอนาคตได้นั่นเอง

3.5 ผลกระทบจากการรับรู้เงินสำรองประกันภัยเป็นสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี

เงินสำรองประกันภัย ถือเป็นเงินสำรองตามมาตรา 65 ตรี (1) ซึ่งโดยหลักแล้ว เงินสำรองถือเป็นรายจ่ายต้องห้ามตามมาตรา 65 ตรี (1) อย่างไรก็ดี มาตรา 65 ตรี (1) (ก) อนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตนำเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันชีวิตมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีได้ไม่เกินร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภันรับสุทธิ และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) อนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตนำเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยอื่นมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีได้ไม่เกินร้อยละ 40 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ โดยในกรณีที่เงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักคณิตศาตร์ประกันภัยสูงเกินกว่าอัตราที่มาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) อนุญาตให้หักเบียรายจ่ายทางภาษีอากรได้ บริษัทประกันชีวิตต้องนำผลแตกต่างระหว่างไปบวกกลับเป็นรายได้ของกิจการ

จะเห็นได้ว่า มูลค่าเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักคณิตศาตร์ประกันภัยที่ระบุในงบการเงินของกิจการถือเป็นมูลค่าตามบัญชีของเงินสำรองประกันภัย และมูลค่าเงินสำรองประกันภัยที่ประมวลรัษฎากรอนุญาตให้หักเบียรายจ่ายทางภาษีอากรได้ถือเป็นฐานภาษี เพราะฉะนั้น การที่มูลค่าตามบัญชีของเงินสำรองประกันภัยซึ่งเป็นหนี้สินของกิจการสูงกว่าฐานภาษี จึงเป็นกรณีที่มีผลแตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างหลักการทางบัญชีและหลักการทางภาษีอากร ซึ่งเป็นผลแตกต่างที่จะถูกกลับรายการในรอบระยะเวลาบัญชีในอนาคต เนื่องจากบริษัทประกันชีวิตจะสามารถนำเงินสำรองประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ต่อเมื่อมีสัญญาประกันชีวิตสิ้นสุดลงหรือเมื่อมีการจ่ายเงินเอาประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยแล้ว ดังนั้น ผลแตกต่างดังกล่าวจึงถือเป็นผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีที่ไม่สามารถนำไปหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลในรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบันได้ แต่จะสามารถนำไปหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีได้ในรอบระยะเวลาบัญชีในอนาคต และเมื่อนำไปคูณกับอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลแล้ว ก็จะเกิดเป็นสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีซึ่งถือจำนวนภาระภาษีที่บริษัทประกันชีวิตต้องเสียมากขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบัน โดยจะสามารถขอคืนหรือเครดิตภาษีจากกรมสรรพากรได้ในรอบระยะเวลาบัญชีในอนาคตต่อเมื่อมีการกลับรายการแล้วเท่านั้น

ยกตัวอย่างเช่น เมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี 2564 บริษัทประกันชีวิต ก มีเงินสำรองประกันภัยจากสัญญาระยะยาวที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนที่คำนวณตามหลักคณิตศาตร์ประกันภัยจำนวน 10,000,000 บาท โดยในปีดังกล่าวบริษัทประกันชีวิต ก มีเบี้ยประกันภัยรับสุทธิสำหรับสัญญาระยะยาวสำหรับจำนวน 11,000,000 บาท แต่บริษัทประกันชีวิต ก จะสามาถนำเงินสำรองประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ไม่เกินร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภันรับสุทธิเท่านั้น จึงคิดเป็นมูลค่าเงินสำรองประกันภัยที่ประมวลรัษฎากรอนุญาตให้หักเบียรายจ่ายทางภาษีอากรได้ฐานภาษีจำนวน 7,150,000 บาท (11,000,000 x 65%) และเนื่องจากกิจการบริษัทประกันชีวิต ก จะไม่สามารถนำเงินสำรองประกันภัยส่วนเกินไปหักเป็นรายจ่ายทางภาษีได้จนกว่าจะมีการกลับรายการในรอบระยะเวลาบัญชีในอนาคตที่ได้มีการจ่ายเงินเอาประกันภัยจริงหรือในรอบระยะเวลาบัญชีในอนาคตที่สัญญาสิ้นสุดลง ดังนั้น มูลค่าตามบัญชีของเงินสำรองประกันภัย (10,000,000 บาท) จึงสูงกว่าฐานภาษี (7,800,000 บาท) และก่อให้เกิดสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีจำนวน 570,000 บาท โดยมีรายละเอียด ดังนี้

	มูลค่าตามบัญชี	**ฐานภาษี**	**ผลแตกต่างชั่วคราว**
เงินสำรองประกันภัย	10,000,000	7,150,000	2,850,000
อัตราภาษีเงินได้			20%
สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี			570,000

สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีจำนวน 570,000 บาท ถือเป็นภาระภาษีที่บริษัทประกันชีวิตต้องชำระสูงขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชี 2564 โดยบริษัทประกันชีวิตจะสามารถนำสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีจำนวนดังกล่าวมาหักเป็นรายจ่ายหรือเครดิตภาษีในรอบระยะเวลาบัญชีในอนาคตได้ ก็ต่อเมื่อบริษัทประกันชีวิตไม่มีความจำเป็นต้องดำรงเงินสำรองประกันภัยอีกต่อไป กล่าวคือ เมื่อกรมธรรม์ประกันชีวิตครบกำหนดอายุสัญญา เมื่อมีการยกเลิกกรมธรรม์ประกันชีวิต เมื่อกรมธรรม์ประกันชีวิตขาดการต่ออายุ หรือเมื่อได้มีการจ่ายเงินเอาประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยแล้ว ดังนั้น การที่บริษัทประกันชีวิตไม่สามารถนำรายจ่ายจากเงินสำรองประกันภัยส่วนที่เกินร้อยละ 65 ของเบี้ยประกันภันรับสุทธิมาหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ โดยต้องนำมาบวกกลับเป็นรายได้ของกิจการและต้องรับรู้เป็นสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี เป็นเหตุให้บริษัทประกันชีวิตไม่สามารถ

หักรายจ่ายในทางภาษีให้สอดคล้องกับภาระต้นทุนของกิจการอย่างแท้จริง และต้องเสียภาษีมากเกินกว่าควรเป็นในรอบระยะเวลาบัญชี 2564 และทำให้บริษัทประกันชีวิตมีกระแสเงินสด (Cashflow) ที่จะสามารถนำไปลงทุนหรือใช้ประโยชน์ในการประกอบกิจการด้านอื่นๆ ได้ ในรอบระยะเวลาบัญชี 2564 ลดลงไปเป็นจำนวน 570,000 บาท

บทที่ 4
วิเคราะห์ปัญหาจากหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากร และแนวทางการแก้ไข

ในบทนี้ จะเป็นการวิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาของหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากร เหตุผลที่ควรแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) รวมถึงนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยการนำหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้คำนวณเงินสำรองประกันภัยเพื่อหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิต โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ปัญหาจากหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากร

จากการศึกษา พบว่า มาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) ส่งผลกระทบทำให้บริษัทประกันชีวิตนำเงินสำรองประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีได้ไม่สอดคล้องกับภาระหนี้สินที่แท้จริงที่มีต่อผู้เอาประกันภัย และทำให้ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีที่กิจการมีเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณโดยใช้หลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยสูงกว่าอัตราที่ประมวลรัษฎากรอนุญาตให้หักเป็นรายจ่ายได้ แม้ว่าบริษัทประกันชีวิตจะสามารถรับรู้ภาระภาษีจากเงินสำรองประกันภัยส่วนเกินดังกล่าวเป็นสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่กิจการสามารถนำไปหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรขาดทุนทางภาษีได้สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีงวดอนาคต เมื่อมีการกลับรายการก็ตาม แต่ภาระภาษีที่บริษัทประกันชีวิตต้องชำระเกินไปนั้น ถือเป็นต้นทุนทางภาษีที่เพิ่มสูงขึ้นมาจากต้นทุนทางธุรกิจตามปกติของกิจการ ซึ่งส่งผลกระทบทำให้กิจการต้องสูญเสียกระแสเงินสดที่จะสามารถนำไปใช้หมุนเวียนต่อยอดในการพัฒนาหรือใช้ประโยชน์ในการดำเนินกิจการด้านต่างๆ ของบริษัทประกันชีวิตได้ เพราะฉะนั้น จึงควรแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) โดยให้บริษัทประกันชีวิตสามารถนำเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณโดยใช้หลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรของกิจการได้ เนื่องด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

4.1.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างลักษณะของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีกรณีเงินสำรองประกันภัยกับกรณีอื่นๆ

ในหัวข้อนี้ จะเป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างหลักเกณฑ์การกลับรายการของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีรายการที่มีลักษณะเป็นเงินสำรองและเป็นรายจ่ายต้องห้ามตามมาตรา 65 ตรี (1) อันได้แก่ ลูกหนี้การค้า (ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ) สินค้าคงเหลือ (ค่าเผื่อการลดมูลค่าของสินค้าคงเหลือ) และประมาณการหนี้สิน กับสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีกรณีเงินสำรองประกันภัย กล่าวคือ ลูกหนี้การค้า (ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ) สินค้าคงเหลือ (ค่าเผื่อการลดมูลค่าของสินค้า) มีหลักเกณฑ์การกลับรายการที่ทำให้กิจการสามารถนำสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีรายการนั้นๆ ไปหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีได้ที่ชัดเจน แตกต่างจากสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีกรณีเงินสำรองประกันภัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) <u>ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ</u> คือ จำนวนเงินที่กันไว้สำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ ซึ่งถือเป็นเงินสำรองอันเป็นรายจ่ายต้องห้ามตามมาตรา 65 ตรี (1) หากกิจการได้ประมาณค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญไว้ในรอบระยะเวลาบัญชีใด จะส่งผลให้มูลค่าตามบัญชีของลูกหนี้ในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นต่ำกว่าฐานภาษี และทำให้เกิดผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีและสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี โดยกิจการจะสามารถนำค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีได้ต่อเมื่อได้มีการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ตามมาตรา 65 ทวิ (9) ซึ่งจะกระทำได้ต่อเมื่อเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ.2534) ออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้

ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีหนี้ของลูกหนี้มีจำนวนเกิน 2,000,000 บาท กิจการจะจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ได้ ต่อเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

ข้อ 1. หนี้สูญที่จะจำหน่ายจากบัญชีลูกหนี้ต้องเป็นหนี้ที่มีลักษณะดังต่อไปนี้[35]

1) ต้องเป็นหนี้จากการประกอบกิจการหรือเนื่องจากการประกอบกิจการ หรือหนี้ที่ได้รวมเป็นเงินได้ในการคำนวณกำไรสุทธิ ทั้งนี้ ไม่รวมหนี้ที่ผู้เป็นหรือเคยเป็นกรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการเป็นลูกหนี้ ไม่ว่าหนี้นั้นจะเกิดขึ้นก่อนหรือในขณะที่ผู้นั้นเป็นกรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการ

2) ต้องเป็นหนี้ที่ยังไม่ขาดอายุความและมีหลักฐานโดยชัดแจ้งที่สามารถฟ้องลูกหนี้ได้

[35] กฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ.2534) ข้อ 3.

ข้อ 2. ในกรณีหนี้ของลูกหนี้แต่ละรายมีจำนวนเกิน 2,000,000 บาท หนี้สูญที่จะจำหน่ายจากบัญชีลูกหนี้ ต้องมีการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ด้วย[36]

1) ได้ติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ตามสมควรแก่กรณี โดยมีหลักฐานการติดตามทวงถามอย่างชัดแจ้ง แต่ไม่ได้รับชำระหนี้ โดยปรากฏว่า

ก. ลูกหนี้ถึงแก่ความตาย เป็นคนสาบสูญ หรือมีหลักฐานว่าหายสาบสูญไป และไม่มีทรัพย์สินใดๆ จะชำระหนี้ได้ หรือ

ข. ลูกหนี้เลิกกิจการ และมีหนี้ของเจ้าหนี้รายอื่นมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้อยู่ในลำดับก่อนเป็นจำนวนมากกว่าทรัพย์สินของลูกหนี้

2) ได้ดำเนินการฟ้องลูกหนี้ในคดีแพ่งหรือได้ยื่นคำขอเฉลี่ยหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีแพ่ง โดยได้มีหมายบังคับคดีของศาลแล้ว และมีรายงานการบังคับคดีครั้งแรกของเจ้าพนักงานบังคับคดีอันสามารถแสดงได้ว่าได้มีการดำเนินการบังคับคดีแล้ว แต่ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใดจะชำระหนี้ได้

3) ได้ดำเนินการฟ้องลูกหนี้ในคดีล้มละลายหรือได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีล้มละลายหรือในคดีที่ผู้ชำระบัญชีร้องขอให้ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลาย โดยได้มีการประนอมหนี้กับลูกหนี้โดยศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยกับการประนอมหนี้นั้น หรือลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายและได้มีการแบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ครั้งแรก หรือศาลได้มีคำสั่งปิดคดีแล้ว[37]

(2) <u>ค่าเผื่อการลดมูลค่าของสินค้าคงเหลือ</u> มีลักษณะเป็นเงินสำรองตามมาตรา 65 ตรี (1) จึงไม่สามารถนำมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ ส่งผลให้มูลค่าตามบัญชีของสินค้าคงเหลือต่ำกว่าฐานภาษี และทำให้เกิดผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีและสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี โดยกิจการจะสามารถนำค่าเผื่อการลดมูลค่าของสินค้าคงเหลือมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีได้ต่อเมื่อกิจการมีการจำหน่ายสินค้าดังกล่าวหรือได้ดำเนินการทำลายสินค้าคงเหลือตามหลักเกณฑ์ในคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.79/2541 เรื่องแนวทางปฏิบัติ กรณีการทำลายของเสีย สินค้าที่

---

[36] กฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ.2534) ข้อ 4.

[37] คำสั่งปิดคดี เป็นกระบวนการหนึ่งซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถร้องขอต่อศาลได้ หากปรากฏว่าศาลพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายแล้ว และลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินจะให้แบ่ง

เสื่อมคุณภาพ สินค้าที่มีตำหนิ สินค้าที่หมดสมัยนิยม สินค้าที่หมดอายุและเศษซากแล้ว จึงจะสามารถนำไปเป็นรายจ่ายทางภาษีได้

ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีการลงรายจ่ายของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลสำหรับของเสียเกินปกติที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิต สินค้าที่เสื่อมคุณภาพ สินค้าที่มีตำหนิ สินค้าที่หมดสมัยนิยม สินค้าที่หมดอายุ และเศษซาก ถ้าบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลประสงค์จะตัดต้นทุนดังกล่าวเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิของรอบระยะเวลาบัญชีที่ได้ทำลายนั้น บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ดังนี้[38]

1) การทำลายของเสียหรือสินค้าหรือเศษซากที่โดยสภาพไม่สามารถเก็บรักษาไว้ได้ เช่น ผลิตภัณฑ์อาหาร เวชภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ เป็นต้น บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ดังนี้

ก) ต้องมีการตรวจสอบสภาพสินค้าดังกล่าวว่าเสียหายตามเงื่อนไขที่แต่ละกิจการได้กำหนดไว้หรือไม่ และต้องได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจในการพิจารณาให้เป็นสินค้าเสียหายตามเงื่อนไขที่กำหนดดังกล่าว กรณีสินค้าที่ได้รับคืน บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลจะต้องมีเอกสารหลักฐานการรับคืนสินค้าซึ่งระบุรายละเอียดของสินค้าที่รับคืน เช่น วันเดือนปีที่รับคืน ปริมาณสินค้า ชนิดสินค้าหรือรหัสสินค้า สาเหตุที่รับคืนสินค้า เลขที่อ้างอิงของการสั่งซื้อสินค้าที่รับคืนนั้น และให้มีการลงลายมือชื่อของลูกค้าที่คืนสินค้า พนักงานที่รับคืนสินค้าด้วย เมื่อมีการนำสินค้าที่รับคืนมาเก็บไว้เพื่อรอทำลายให้พนักงานฝ่ายคลังสินค้าที่เก็บรักษาสินค้าเสียหายตรวจนับและลงลายมือชื่อกำกับไว้ พร้อมทั้งแจ้งให้ฝ่ายบัญชีทราบด้วย

ข) เมื่อได้รับอนุมัติให้ทำลายของเสียหรือสินค้าหรือเศษซากจากผู้มีอำนาจอนุมัติให้ทำลายแล้ว ให้มีบุคคลอย่างน้อยประกอบด้วยฝ่ายคลังสินค้า ฝ่ายบัญชี ฝ่ายขาย หรือฝ่ายตรวจสอบ (ถ้ามี) ร่วมสังเกตการณ์และลงลายมือชื่อเป็นพยานในการทำลายเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชี พร้อมทั้งให้เชิญผู้สอบบัญชีมาเป็นพยานในการทำลาย ทั้งนี้ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลไม่จำเป็นต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่กรมสรรพากรร่วมเป็นพยานในการทำลายก็ได้

2) การทำลายของเสียหรือสินค้าหรือเศษซากที่โดยสภาพสามารถเก็บรักษาและรอการทำลายพร้อมกันได้เมื่อมีปริมาณที่เหมาะสม บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลจะต้องปฏิบัติให้เป็นไป

[38] คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 79/2541 ข้อ 3. (3)

ตามข้อ 1) และให้แจ้งการทำลายให้สรรพากรพื้นที่หรือสรรพากรจังหวัดหรือสรรพากรจังหวัด (สาขา) ในท้องที่ที่รับผิดชอบทราบล่วงหน้าเป็นเวลา 30 วันก่อนวันทำลาย ซึ่งสรรพากรพื้นที่หรือสรรพากรจังหวัดหรือสรรพากรจังหวัด (สาขา) อาจส่งเจ้าหน้าที่ไปดูการทำลายด้วยก็ได้ตามความเหมาะสมแล้วแต่กรณี

(3) ประมาณการหนี้สิน เป็นรายจ่ายที่เกิดจากการประมาณหรือรายการสำรองต่างๆ โดยไม่ได้มีการจ่ายจริง หรือเป็นรายจ่ายซึ่งควรจะได้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีอื่น ซึ่งถือเป็นรายจ่ายต้องห้ามตามมาตรา 65 ตรี (1) ส่งผลให้มูลค่าตามบัญชีของประมาณการหนี้สินสูงกว่าฐานภาษี และทำให้เกิดผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีและสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี ทั้งนี้ เงินสำรองที่กันไว้เป็นประมาณการหนี้สินจะสามารถนำไปหักเป็นรายจ่ายทางภาษีได้ต่อเมื่อมีการชำระหนี้สินตามที่ประมาณการไว้จริงแล้วเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น ประมาณการหนี้สินจากการรับประกันคุณภาพสินค้าหลังการขาย จะสามารถสามารถนำไปหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีได้ในรอบระยะเวลาบัญชีที่เกิดค่าใช้จ่ายจากการรับประกันคุณภาพสินค้าหลังการขายจริงเท่านั้น

เมื่อเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์การกลับรายการของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีทั้งสามกรณีข้างต้นกับสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีกรณีเงินสำรองประกันภัยแล้ว จะเห็นได้ว่าสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีทั้งสามกรณีมีหลักเกณฑ์และระยะเวลาการกลับรายการเพื่อให้กิจการสามารถนำมาหักเป็นรายจ่างทางภาษีอากรที่ชัดเจน ทำให้กิจการสามารถควบคุมบริหารจัดการการกลับรายการของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีในกรณีดังกล่าวได้ เช่น ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ สามารถนำมาตัดจำหน่ายเป็นหนี้สูญได้เมื่อมีการดำเนินการติดตามทวงถามหรือฟ้องคดีต่อศาลแล้ว แต่ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใดจะชำระหนี้ได้ ตามหลักเกณฑ์ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ค่าเผื่อการลดมูลค่าของสินค้า สามารถกลับรายการได้เมื่อมีการจำหน่ายหรือทำลายสินค้าคงเหลือตามหลักเกณฑ์ในคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 79/2541 และประมาณการหนี้สิน จะสามารถกลับรายการได้ เมื่อมีการจ่ายเงินตามที่ประมาณไว้จริง

อย่างไรก็ตาม เงินสำรองประกันภัยมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากเงินสำรองทั้งสามกรณีตามตัวอย่างดังกล่าว เนื่องด้วยเงินสำรองประกันภัยเป็นภาระผูกพันที่บริษัทประกันชีวิตต้องดำรงไว้ตลอดระยะเวลาที่กรมธรรม์ประกันชีวิตยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ ซึ่งจะสามารถนำมากลับรายการเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ก็ต่อเมื่อกรมธรรม์สิ้นสุดลงแล้วเท่านั้น กล่าวคือ เมื่อผู้เอาประกันภัยถึงแก่ความตาย เมื่อผู้เอาประกันภัยขาดการต่ออายุกรมธรรม์ เมื่อผู้เอาประกันภัยเวนคืนกรมธรรม์ หรือเมื่อครบกำหนดระยะเวลาความคุ้มครองตามกรมธรรม์ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่อยู่นอกเหนือความควบคุมของ

บริษัทประกันชีวิตทั้งสิ้น นอกจากนี้ กรมธรรม์ส่วนมากมีระยะเวลาสัญญาค่อนข้างนาน เช่น แบบประกันสะสมทรัพย์ 20 ปี แบบประกันบำนาญคุ้มครองจนผู้เอาประกันภัยอายุครบ 85 ปี แบบประกัน 10/99 (ชำระเบี้ยประกันภัย 10 ปี มอบคุ้มครองตลอดชีวิตหรือถึงอายุ 99 ปี) หรือแบบประกันตลอดชีพ เป็นต้น เท่ากับว่าบริษัทประกันชีวิตจะไม่สามารถนำสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีในส่วนของเงินสำรองประกันภัยที่เกิดขึ้นจากแบบประกันดังกล่าวมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้เลย จนกว่าภาระผูกพันตามกรมธรรม์นั้นๆ จะสิ้นสุดลงแล้วเท่านั้น ซึ่งอาจต้องรอถึง 20 ปี 30 ปี 50 ปี หรือตลอดอายุขัยของผู้เอาประกันภัย ซึ่งเป็นระยะเวลานานและไม่มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากงบการเงินประจำปี 2563 ของบริษัทประกันชีวิตต่างๆ พบว่าสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีในส่วนของเงินสำรองประกันภัยมีจำนวนสูงมาก เช่น บริษัท เมืองไทยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) จำนวน 3,318,403,000 บาท บริษัท กรุงเทพประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) จำนวน 2,123,450,000 บาท และบริษัท ทิพยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) จำนวน 326,282,754 บาท[39] เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริษัทประกันชีวิตมีภาระภาษีที่ชำระให้แก่กรมสรรพากรไปแล้วล่วงหน้าซึ่งต้องมารอทยอยขอคืนหรือเครดิตภาษีในอนาคตเป็นจำนวนมาก แต่หลักเกณฑ์ในการกลับรายการของเงินสำรองประกันภัยกลับมีระยะเวลาที่ไม่ชัดเจนและอยู่นอกเหนือการควบคุมของบริษัทประกันชีวิต เนื่องจากบริษัทประกันชีวิตไม่อาจกำหนดและควบคุมได้ว่าผู้เอาประกันภัยจะถึงแก่ความตาย จะขาดการต่ออายุกรมธรรม์ หรือจะขอเวนคืนกรมธรรม์เมื่อใด สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีกรณีเงินสำรองประกันภัยจึงมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีในกรณีอื่นๆ เพราะฉะนั้น จึงไม่ควรนำหลักเกณฑ์ที่ใช้บังคับกับสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีในกรณีทั่วไปมาใช้กับเงินสำรองประกันภัย

4.1.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างหลักเกณฑ์ตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) กับหลักเกณฑ์ตามมาตรา 65 ตรี (1) (ค)

มาตรา 65 ตรี (1) เป็นบทบัญญัติที่กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับรายจ่ายต้องห้าม โดยห้ามไม่ให้นำเงินสำรองต่างๆ มาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษี และได้กำหนดข้อยกเว้นที่อนุญาตให้นำเงินสำรองมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ 3 กรณี ตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) (ข) และ (ค)

[39] บริษัท ทิพยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน), แบบรายการเปิดเผยข้อมูล (ปผช.1). [ออนไลน์], 2564. แหล่งที่มา https://www.dhipayalife.co.th/userfiles/media/dhipayalife.co.th/แบบ_ปผช_1_รายปี_2563.pdf, หน้า 85

ซึ่งมาตรา 65 (ตรี) (1) (ก) และ (ข) เป็นข้อยกเว้นที่ใช้กับกรณีเงินสำรองประกันภัย ส่วนมาตรา 65 (ตรี) (1) (ค) เป็นข้อยกเว้นให้ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ สามารถนำเงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญ สำหรับหนี้จากการให้สินเชื่อมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีได้ ทั้งนี้ มาตรา 65 (ตรี) (1) (ค) บัญญัติไว้ว่า

“มาตรา 65 ตรี รายการต่อไปนี้ ไม่ให้ถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิ

(1) เงินสำรองต่างๆ นอกจาก

(ค) เงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญ สำหรับหนี้จากการให้สินเชื่อที่ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ได้กันไว้ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์หรือกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ เฉพาะส่วนที่ตั้งเพิ่มขึ้นจากเงินสำรองประเภทดังกล่าวที่ปรากฏในงบดุลของรอบระยะเวลาบัญชีก่อน

เงินสำรองส่วนที่ตั้งเพิ่มขึ้นตามวรรคหนึ่ง และได้นำมาถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิไปแล้วในรอบระยะเวลาบัญชีใด ต่อมาหากมีการตั้งเงินสำรองประเภทดังกล่าวลดลง ให้นำเงินสำรองส่วนที่ตั้งลดลงซึ่งได้ถือเป็นรายจ่ายไปแล้วนั้น มารวมคำนวณเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีที่ตั้งเงินสำรองลดลงนั้น”

จากบทบัญญัติมาตรา 65 (ตรี) (1) (ค) ข้างต้น จะเห็นได้ว่าธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์สามารถนำเงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญสำหรับหนี้จากการให้สินเชื่อมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีได้ทั้งจำนวน โดยไม่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) และไม่มีการจำกัดอัตราขั้นสูงที่จะสามารถนำเงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญมาหักเป็นรายจ่ายได้เช่นเดียวกับเงินสำรองประกันภัย

เดิม มาตรา 65 ตรี (1) (ค) มีข้อจำกัดในการนำเงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีเช่นเดียวกับกรณีตามเงินสำรองมาตรา 65 (ตรี) (1) (ก) และ (ข) กล่าวคือ มาตรา 65 ตรี (1) (ค) เดิม[40] กำหนดให้นำเงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญ

[40] มาตรา 65 ตรี (1) (ค) เดิม บัญญัติไว้ว่า

มาถือเป็นรายจ่ายได้เฉพาะส่วนที่ตั้งเพิ่มขึ้นจากเงินสำรองสำหรับหนี้จากการให้สินเชื่อที่ปรากฏในงบดุลของรอบระยะเวลาบัญชีก่อน แต่เงินสำรองดังกล่าวเมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ 3 ของยอดหนี้จากการให้สินเชื่อ ณ วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีและเงินสำรองส่วนที่ตั้งเพิ่มขึ้นที่จะนำมาถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิได้ ต้องไม่เกินร้อยละ 25 ของกำไรสุทธิในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น หรือร้อยละ 0.25 ของยอดหนี้จากการให้สินเชื่อ ณ วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีนั้น แล้วแต่จำนวนใดจะต่ำกว่า

ต่อมา ได้มีการแก้ไขข้อจำกัดตามมาตรา 65 ตรี (1) (ค) โดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2540 ซึ่งแก้ไขให้ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์สามารถนำเงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญมาถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีได้เต็มจำนวน โดยไม่มีข้อจำกัดอีกต่อไป ทั้งนี้ หมายเหตุท้ายพระราชกำหนดฉบับดังกล่าว ได้ระบุถึงเหตุผลในการแก้ไขไว้ดังนี้

“เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่มีปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินส่งผลทำให้ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ จำเป็นต้องกันเงินสำรองไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญสูงขึ้นกว่าเดิม แต่บทบัญญัติของประมวลรัษฎากรที่ให้นำเงินสำรองดังกล่าวมาถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิได้มีข้อจำกัดก่อให้เกิดภาระภาษีแก่

“เงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญ สำหรับหนี้จากการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ หรือบริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ เฉพาะส่วนที่ตั้งเพิ่มขึ้นจากเงินสำรองสำหรับหนี้จากการให้สินเชื่อที่ปรากฏในงบดุลของรอบระยะเวลาบัญชีก่อน แต่เงินสำรองดังกล่าวเมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ 3 ของยอดหนี้จากการให้สินเชื่อ ณ วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีและเงินสำรองส่วนที่ตั้งเพิ่มขึ้นที่จะนำมาถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิได้ ต้องไม่เกินร้อยละ 25 ของกำไรสุทธิในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น หรือร้อยละ 0.25 ของยอดหนี้จากการให้สินเชื่อ ณ วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีนั้น แล้วแต่จำนวนใดจะต่ำกว่า

ยอดหนี้จากการให้สินเชื่อตามวรรคหนึ่ง ไม่ให้รวมถึงหนี้จากการให้สินเชื่อกับรัฐบาล องค์การของรัฐบาล หนี้จากการให้สินเชื่อที่รัฐบาลหรือองค์การของรัฐบาลเป็นผู้ค้ำประกัน หนี้จากการให้สินเชื่อระหว่างสถาบันการเงินหรือระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกัน และหนี้จากการให้สินเชื่อที่รัฐมนตรีกำหนดและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เงินสำรองส่วนที่ตั้งเพิ่มขึ้นตามวรรคหนึ่ง และได้นำมาถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิไปแล้วในรอบระยะเวลาบัญชีใด ต่อมาหากมีการตั้งเงินสำรองดังกล่าวลดลง ให้นำเงินสำรองส่วนที่ตั้งลดลงซึ่งได้ถือเป็นรายจ่ายไปแล้วนั้น มารวมคำนวณเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีที่ตั้งเงินสำรองลดลงนั้น”

ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์เกินสมควร ดังนั้น เพื่อเป็นการลดภาระภาษีให้แก่สถาบันการเงินซึ่งจะทำให้ฐานะทางการเงินของสถาบันการเงินดีขึ้น สมควรกำหนดให้เงินสำรองดังกล่าวถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิได้เต็มจำนวน และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้”

จากที่อธิบายไปข้างต้น จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติมาตรา 65 ตรี (1) (ก) (ข) และ (ค) ต่างก็เป็นข้อยกเว้นที่อนุญาตให้กิจการนำเงินสำรองที่เป็นไปตามเงื่อนไขของแต่ละมาตรานั้นๆ ไปหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิได้ และทั้งสามอนุมาตราก็ต่างเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับนิติบุคคลที่เป็นสถาบันการเงินเช่นเดียวกัน กล่าวคือ มาตรา 65 ตรี (1) (ก) และ (ข) ใช้บังคับกับบริษัทประกันภัย และมาตรา 65 ตรี (1) (ค) ที่ใช้บังคับกับธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ แต่มาตรา 65 ตรี (1) (ก) และ (ข) กลับมีข้อจำกัดที่ทำให้บริษัทประกันภัยไม่สามารถนำเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรของกิจการได้ทั้งจำนวน ในขณะที่ มาตรา 65 ตรี (1) (ค) ซึ่งเป็นอนุมาตราของมาตรา 65 ตรี (1) เช่นเดียวกันกลับไม่มีข้อจำกัดในการนำเงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญมาถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีแต่อย่างใด จะเห็นได้ว่า มาตรา 65 ตรี (1) (ก) (ข) และ (ค) ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับสถาบันการเงินเช่นเดียวกัน แต่กลับมีหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้กิจการสามารถนำเงินสำรองที่ถือเป็นรายจ่ายสำคัญของกิจการมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวนกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีแตกต่างกัน ซึ่งขัดกับหลักความเป็นธรรมตามหลักภาษีอากรที่ดี

นอกจากนี้ เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายต่างๆ แล้ว พบว่ามีกฎหมายหลายฉบับที่กำหนดหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับเพื่อใช้บังคับกับธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ และบริษัทประกันชีวิต เนื่องจากถือว่ากิจการดังกล่าวเป็นสถาบันการเงิน ยกตัวอย่างเช่นกฎหมายดังต่อไปนี้

1) <u>ประมวลรัษฎากร หมวด 5 ภาษีธุรกิจเฉพาะ</u> เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะโดยมาตรา 91/2 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดประเภทกิจการที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ โดยพบว่าธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ และบริษัทประกันชีวิตล้วนเป็นกิจการที่อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะทั้งสิ้น เนื่องจากเป็นกิจการดังกล่าวมีลักษณะเช่นเดียวกันกล่าวคือ เป็นธุรกิจด้านการเงินซึ่งโดยลักษณะของการประกอบธุรกิจของกิจการดังกล่าว ทำให้การประเมิน

หามูลค่าเพิ่มจากการขายสินค้าหรือให้บริการซึ่งเป็นฐานภาษีของภาษีมูลค่าเพิ่มได้ทำได้ยาก และไม่เหมาะสมจะเสียภาษีในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม[41] ประมวลรัษฎากรจึงกำหนดให้กิจการดังกล่าวต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะจากฐานภาษีรายรับก่อนหักรายจ่าย และไม่ต้องเสียภาษีภาษีมูลค่าเพิ่มซ้ำซ้อนอีก ทั้งนี้ มาตรา 91/2 บัญญัติไว้ว่า

“มาตรา 91/2 ภายใต้บังคับมาตรา 91/4 การประกอบกิจการดังต่อไปนี้ในราชอาณาจักร ให้อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะตามบทบัญญัติในหมวดนี้

(1) การธนาคาร ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์หรือกฎหมายเฉพาะ

(2) การประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์

(3) การรับประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต ...”

2) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมาตรา 3 ได้นิยามให้ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ และบริษัทประกันชีวิต ถือเป็นสถาบันการเงินซึ่งมีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเมื่อมีการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดที่มีจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย[42] ทั้งนี้ มาตรา 3 บัญญัติไว้ว่า

“มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“สถาบันการเงิน” หมายความว่า

(1) ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน และสถาบันการเงินเฉพาะกิจที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ

(2) บริษัทหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(3) (ยกเลิก)

(4) บริษัทประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต และบริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย ...”

---

[41] ยุทธนา ศรีสวัสดิ์, ภาษีธุรกิจเฉพาะ. [ออนไลน์], (ม.ป.ป.). แหล่งที่มา https://www.itax.in.th/pedia/ภาษีธุรกิจเฉพาะ/?jr=on

[42] อรดา เชาวน์วโรดม, สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒. [ออนไลน์], มิถุนายน 2547. แหล่งที่มา http://web.krisdika.go.th/data/lawabout/lawdetail/lawdetail_039.htm

3) พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายที่กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการควบคุมและกำกับดูแลการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต และการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูล[43] โดยมาตรา 3 ได้นิยามให้ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ และบริษัทประกันชีวิต ถือเป็นสถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วย ทั้งนี้ มาตรา 3 บัญญัติไว้ว่า

"มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

"สถาบันการเงิน" หมายความว่า นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหรือดำเนินกิจการในราชอาณาจักร ดังนี้

(1) ธนาคารพาณิชย์

(2) บริษัทเงินทุน

(3) บริษัทหลักทรัพย์

(4) บริษัทเครดิตฟองซิเอร์

(5) บริษัทประกันวินาศภัย

(6) บริษัทประกันชีวิต ..."

4) อนุสัญญาภาษีซ้อน เป็นความตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการเว้นการเก็บภาษีซ้อนที่รัฐบาลไทยได้ทำไว้กับรัฐบาลต่างประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาการเก็บภาษีซ้ำซ้อนระหว่างประเทศเกี่ยวกับภาษีเงินได้ รวมถึงกำหนดความร่วมมือเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านภาษีระหว่างกัน โดยบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการยกเว้นการเก็บภาษีซ้อนที่เกิดจากเงินได้ประเภทดอกเบี้ยในอนุสัญญาภาษีซ้อนระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่างๆ เช่น สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และออสเตเรีย เป็นต้น ที่ใช้บังคับในกรณีที่ผู้มีเงินได้เป็นสถาบันการเงินใดๆ และบริษัทประกันภัยมีหลักเกณฑ์เช่นเดียวกัน กล่าวคือ อนุสัญญาภาษีซ้อนระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา ข้อ 11. วรรคหนึ่ง ประกอบกับข้อ 11. วรรคสอง (ก)[44] ได้กำหนดให้รัฐแหล่งเงินได้มีสิทธิจัดเก็บภาษีเงินได้จากเงินได้ประเภทดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นในรัฐแหล่งเงินได้นั้น และดอกเบี้ยดังกล่าวได้จ่ายให้แก่เจ้าของผลประโยชน์ที่เป็นสถาบันการเงินใดๆ รวมทั้งบริษัทประกันภัยซึ่งเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในอีกรัฐหนึ่ง โดยภาษีที่รัฐแหล่งเงินได้มีสิทธิเรียกเก็บจะต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนดอกเบี้ยทั้งสิ้น ซึ่งจะเห็นได้

---

[43] ธัญกมล ลิมาคุณาวุฒิ, สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. ๒๕๔๕. [ออนไลน์], มกราคม ๒๕๔๘. แหล่งที่มา http://web.krisdika.go.th/data/lawabout/lawdetail/lawdetail_141.htm

[44] อนุสัญญาภาษีซ้อนระหว่างประเทศไทยกับสิงคโปร์และออสเตเรียมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการยกเว้นการเก็บภาษีซ้อนที่เกิดจากเงินได้ประเภทดอกเบี้ยเช่นเดียวกับอนุสัญญาภาษีซ้อนระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา และได้บัญญัติอยู่ในข้อ 11. วรรคหนึ่ง ประกอบกับข้อ 11. วรรคสอง (ก) เช่นเดียวกัน

ว่าอัตราภาษีที่ใช้ในกรณีที่เจ้าของผลประโยชน์ในดอกเบี้ยเป็นสถาบันการเงินและบริษัทประกันภัยเป็นอัตราเดียวกัน ทั้งนี้ ข้อ 11. วรรคหนึ่ง และข้อ 11. วรรคสอง (ก) ของอนุสัญญาภาษีซ้อนระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา บัญญัติไว้ว่า

“ดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นในรัฐผู้ทำสัญญารัฐหนึ่ง และจ่ายให้แก่ผู้มีถิ่นที่อยู่ในรัฐผู้ทำสัญญาอีกรัฐหนึ่ง อาจเก็บภาษีได้ในอีกรัฐหนึ่งนั้น

อย่างไรก็ตาม ดอกเบี้ยเช่นว่านั้นอาจเก็บภาษีได้ในรัฐผู้ทำสัญญาซึ่งดอกเบี้ยนั้นเกิดขึ้นและตามกฎหมายของรัฐนั้น แต่ถ้าเจ้าของผลประโยชน์ของดอกเบี้ยเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในรัฐผู้ทำสัญญาอีกรัฐหนึ่ง ภาษีที่เรียกเก็บจะต้องไม่เกิน

(ก) ร้อยละ 10 ของจำนวนดอกเบี้ยทั้งสิ้น ถ้าเจ้าของผลประโยชน์ของดอกเบี้ยเป็นสถาบันการเงินใดๆ (รวมทั้งบริษัทประกันภัย) ...”

จากตัวอย่างกฎหมายต่างๆ และอนุสัญญาภาษีซ้อนที่ได้อธิบายไปข้างต้น จะเห็นได้ว่า กฎหมายเหล่านั้นได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่ใช้บังคับกับธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ รวมถึงบริษัทประกันชีวิตไว้เช่นเดียวกัน เนื่องจากถือว่ากิจการดังกล่าวเป็นเป็นสถาบันการเงินเช่นเดียวกันและมีลักษณะการประกอบธุรกิจที่ควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมายในลักษณะเดียวกัน เพราะฉะนั้น เมื่อนำมาเปรียบกับบทบัญญัติมาตรา 65 ตรี (1) (ก) (ข) และ (ค) แล้ว เห็นว่า หลักเกณฑ์ตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) (ข) และ (ค) ก็ควรมีลักษณะเช่นเดียวกัน เนื่องจากเป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้กิจการซึ่งเป็นสถาบันการเงินสามารถนำเงินสำรองตามเงื่อนไขของแต่ละมาตรามาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวนกำไรสุทธิได้เช่นเดียวกัน กล่าวคือ ควรอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตสามารถนำเงินสำรองประกันภัยตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) และ (ข) มาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ทั้งจำนวน เช่นเดียวกับมาตรา 65 ตรี (1) (ค) ที่อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์สามารถนำเงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ทั้งจำนวน

4.1.3 วิเคราะห์ปัญหาจากประวัติและความเป็นมาของหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัย

จากข้อมูลเกี่ยวกับประวัติและความเป็นมาของหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามที่ได้อธิบายไว้ในหัวข้อ 2.2.5 จะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยเพื่อนำมาหักเป็นรายจ่ายในทางภาษีอากรตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2502 ซึ่งในปีดังกล่าว ยังไม่มีการตรากฎหมายหรือกฎระเบียบใดๆ เพื่อควบคุมดูแลการบริหารเบี้ยประกันภัยและยังไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยของบริษัทประกันชีวิต มีแต่เพียงบทบัญญัติตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีเท่านั้น เนื่องจากต้องการให้บริษัทประกันชีวิตตั้งเงินสำรองประกันภัยไว้ต่ำๆ กิจการจะได้มีกำไรสูงขึ้น เพื่อให้กรมสรรพากรสามารถเก็บภาษีเข้ารัฐได้มากขึ้น โดยที่ไม่ได้คำนึงถึงหลักการของเงินสำรองประกันภัยที่ต้องมีการคำนวณและจัดสรรเงินสำรองประกันภัยตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยแต่อย่างใด

กฎหมายฉบับแรกของประเทศไทยที่ตราออกมาเพื่อกำกับดูแลกิจการประกันภัยตามหลักสากล คือ พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 ซึ่งมาตรา 20[45] ของพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้. บริษัทประกันชีวิตต้องจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัยในจำนวนที่เพียงพอต่อภาระหนี้สินหรือภาระผูกพันตามกรมธรรม์ที่ยังมีความผูกพันอยู่ และในปี พ.ศ. 2519 มีการออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัย พ.ศ. 2519 ซึ่งกำหนดให้บริษัทประกันชีวิตต้องดำรงเงินสำรองประกันภัยไม่ต่ำกว่าจำนวนเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย

อย่างไรก็ดี แม้หน่วยงานกำกับดูและกิจการจะได้ออกกฎเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่ได้มีการแก้ไขหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมงลรัษฎากรให้สอดคล้องกับหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยแต่ประการใด โดยกรมสรรพากรก็ยังคงบังคับจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากบริษัทประกันชีวิตโดยใช้หลักเกณฑ์การหัก

---

[45] พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 มาตรา 20 บัญญัติว่า

"ให้บริษัทประกันชีวิตจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัยในจำนวนที่เพียงพอต่อภาระหนี้สินหรือภาระผูกพันตามกรมธรรม์ที่ยังมีความผูกพันอยู่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา"

รายจ่ายจากเงินสำรองประกันภัยตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) เรื่อยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นระยะเวลากว่า 63 ปีแล้ว โดยไม่เคยมีการแก้ไขบทบัญญัติตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) เลย

สำนักงาน คปภ. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เคยนำเสนอการปรับปรุงระบบภาษีเพื่อพัฒนาระบบประกันภัย โดยเสนอแก้ไขหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากรให้สอดคล้องกับหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยไว้ในแผนพัฒนาการประกันภัย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2553 - พ.ศ. 2557)

แผนพัฒนาการประกันภัย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2553 - พ.ศ. 2557) เป็นแผนระดับชาติด้านการประกันภัย ซึ่งจัดทำโดยสำนักงาน คปภ. ร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันภัยจากสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบประกันภัยของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2553 - พ.ศ. 2557 โดยมุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบประกันภัยไทย และส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจประกันภัยให้มีคุณภาพเทียบเท่ามาตรฐานสากล ซึ่งประกอบไปด้วยมาตรการสำคัญ 4 มาตรการ ได้แก่

มาตรการที่ 1 การเสริมสร้างความเชื่อมั่น ตระหนักถึงความสำคัญของการประกันภัย และการเข้าถึงระบบประกันภัยของประชาชน

มาตรการที่ 2 การเสริมสร้างเสถียรภาพของระบบประกันภัย

มาตรการที่ 3 การเพิ่มมาตรฐานการให้บริการและการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประชาชนด้านการประกันภัย

มาตรการที่ 4 การส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานด้านการประกันภัย

มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการเสนอแก้ไขหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากร คือ มาตรการที่ 4 การส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานด้านการประกันภัย ที่ได้นำเสนอการปรับปรุงระบบภาษีเพื่อพัฒนาระบบประกันภัย เนื่องจากโครงสร้างระบบภาษีมีผลโดยตรงต่อความมั่นคงของระบบประกันภัย และในการพัฒนาธุรกิจประกันภัย ภาครัฐต้องให้การสนับสนุนโดยการปรับปรุงระบบภาษีให้เอื้อต่อการขยายตัวและความมั่นคงของธุรกิจประกันภัย สำนักงาน คปภ. จึงเสนอแก้ไขปรับปรุงระบบภาษีเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและลดอุปสรรคด้านภาษีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจประกันภัย โดยได้เสนอ

ให้แก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การนำเงินสำรองประกันภัยมาถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจประกันภัยตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) ให้สามารถนำเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณได้ตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยมาถือเป็นรายจ่ายทางภาษีได้ เพื่อลดภาระภาษีของบริษัทประกันภัยและเพื่อให้งบการเงินของกิจการสามารถสะท้อนผลกำไรที่แท้จริงของบริษัทประกันภัย และได้กำหนดเวลาที่คาดหวังว่าจะสามารถเนินการให้แล้วเสร็จได้ในปี พ.ศ. 2554 - พ.ศ. 2555[46] อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันยังคงไม่มีการแก้ไขหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากรแต่ประการใด

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรของกรมสรรพากรตามหนังสือเลขที่ กค.0702/6867 ฉบับลงวันที่ 3 กันยายน 2561 เรื่อง ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีเงินสำรองเบี้ยประกันภัย ที่เคยกล่าวไว้ในหัวข้อ 3.2.3 แล้ว จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบัน กรมสรรพากรยังคงใช้หลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากร โดยใช้อัตราร้อยละ 65 หรือร้อยละ 40 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยรับสุทธิแล้วแต่กรณีเป็นสำคัญอยู่เช่นเดิม โดยถือว่าเงินสำรองประกันภัยส่วนที่เกินอัตราที่กำหนดไว้เป็นรายจ่ายต้องห้ามในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

ด้วยเหตุผลข้างต้น จะเห็นได้ว่า ในช่วงเริ่มแรกที่ยังไม่มีกฎหมายกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณเงินสำรองประกันภัย มีเพียงหลักเกณฑ์ตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) ที่ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลานานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 ถึงปัจจุบัน ซึ่งกำหนดให้บริษัทประกันชีวิตสามารถนำเงินสำรองประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ไม่เกินร้อยละ 65 หรือร้อยละ 40 ของเบี้ยประกันภัยสุทธิ แล้วแต่กรณี เพียงฉบับเดียวเท่านั้น ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีความมุ่งหมายเพื่อการจัดเก็บภาษีเพื่อหารายได้เข้ารัฐ โดยไม่ได้พิจารณาถึงหลักการของเงินสำรองประกันภัยเลย แม้ว่าต่อมาหน่วยงานที่กำกับดูแลกิจการประกันภัยในแต่ละยุค อาทิ กระทรวงพาณิชย์หรือสำนักงาน คปภ. จะได้ประกาศใช้หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณเงินสำรองประกันภัยที่กำหนดให้คำนวณโดยใช้หลักคณิตศาสตร์ประกันภัยเรื่อยมานับตั้งแต่มีการใช้บังคับพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 เรื่อยมาจนถึงพระราชบัญญัติประกันชีวิต (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 แต่ก็ไม่ได้มีการแก้ไขหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากรที่บังคับใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 ให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของหน่วยงานกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยแต่อย่างใด ทำให้หลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรอง

[46] สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, แผนพัฒนาการประกันภัย ฉบับที่ 2, หน้า 100

ประกันภัยตามประมวลรัษฎากรขัดแย้งกับหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย ส่งผลกระทบด้านภาระภาษีและทำให้กำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิตลดลง

นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรา 65 ตรี (1) (ค) ซึ่งเป็นบทบัญญัติในอนุมาตราเดียวกันแล้ว พบว่า เดิม มาตรา 65 ตรี (1) (ค) มีข้อจำกัดในการนำเงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีได้ไม่เกินอัตราที่กำหนดไว้ในมาตรา 65 ตรี (1) (ค) เช่นเดียวกับมาตรา 65 (ตรี) (1) (ก) และ (ข) ตามรายละเอียดที่กล่าวไปแล้วในหัวข้อ 4.1.2 อย่างไรก็ดี ต่อมา ได้มีการแก้ไขข้อจำกัดตามมาตรา 65 ตรี (1) (ค) โดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2540 ซึ่งได้แก้ไขให้ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์สามารถนำเงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญมาถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีได้เต็มจำนวน โดยไม่มีข้อจำกัดอีกต่อไป

จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบัน ได้มีการแก้ไขปรับปรุงข้อจำกัดในการนำเงินสำรองมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรของกิจการตามมาตรา 65 ตรี (1) (ค) เรียบร้อยแล้ว กล่าวคือ ในปัจจุบัน ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์มีสิทธินำเงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีได้โดยไม่มีการจำกัดจำนวนอีกต่อไป เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการดำเนินธุรกิจของกิจการดังกล่าวและเพื่อเป็นการลดภาระภาษีซึ่งจะทำให้ฐานะทางการเงินของกิจการดังกล่าวดีขึ้น แต่เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรา 65 (ตรี) (1) (ก) และ (ข) แล้ว พบว่าหลักเกณฑ์ในสองอนุมาตราดังกล่าวนั้น ได้ใช้บังคับมาตั้งแต่พ.ศ. 2502 โดยที่ไม่เคยมีการแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพการดำเนินธุรกิจของบริษัทประกันชีวิตที่ต้องมีการจัดสรรเงินสำรองประกันภัยตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยเลย

เพราะฉะนั้น จากเหตุผลที่กล่าวไปข้างต้น หลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากรจึงเป็นกฎหมายที่ล้าสมัยไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับสภาพและลักษณะการประกอบธุรกิจประกันชีวิตในปัจจุบันที่จำเป็นต้องดำรงเงินสำรองประกันภัยตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยซึ่งคำนวณตามความเสี่ยงที่แท้จริงของกิจการ เพื่อให้บริษัทประกันชีวิตมีความมั่นคงทางการเงินและมีความสามารถในการชำระภาระหนี้สินที่มีต่อผู้เอาประกันภัยได้อย่างครบถ้วน

4.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาโดยการนำหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้คำนวณเงินสำรองประกันภัยเพื่อหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิต

หลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากรมาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) ที่กำหนดให้บริษัทประกันชีวิตสามารถนำเงินสำรองประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ไม่เกินร้อยละ 65 หรือร้อยละ 40 ของเบี้ยประกันภัยสุทธิ แล้วแต่กรณี เป็นหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยที่อ้างอิงจากอัตราร้อยละของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิเพียงปัจจัยเดียวเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแล้ว ปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินมูลค่าเงินสำรองประกันภัยมีหลายประการ เช่น อัตรามรณะ อัตราดอกเบี้ย จำนวนเงินเอาประกันภัย อายุของผู้เอาประกันภัยเมื่อเริ่มทำกรมธรรม์ประกันภัย ระยะเวลาของกรมธรรม์ประกันภัย เบี้ยประกันภัย แบบประกันชีวิต และระยะเวลาการชำระเบี้ยประกันภัย เป็นต้น จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อกำหนดจำนวนเงินสำรองประกันภัยไม่ได้มาจากเบี้ยประกันภัยรับสุทธิเท่านั้น หลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากรที่คำนวณโดยอ้างอิงจากอัตราร้อยละของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิเพียงปัจจัยเดียว จึงไม่อาจสะท้อนมูลค่าความเสี่ยงที่แท้จริงที่บริษัทประกันชีวิตมีต่อผู้เอาประกันภัยได้ ดังนั้น การที่หลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยเพื่อนำมาหักเป็นรายจ่ายในทางภาษีตามประมวลรัษฎากรไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยของหน่วยงานกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยที่กำหนดให้ใช้หลักคณิตศาสตร์ประกันภัย จึงเป็นเหตุให้บริษัทประกันชีวิตไม่สามารถหักรายจ่ายในทางภาษีได้ตามภาระต้นทุนของกิจการอย่างแท้จริงและต้องรับภาระภาษีมากเกินกว่าที่ควร

ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์วิธีการคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากรมาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) โดยอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตสามารถนำเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิตได้ทั้งจำนวน เนื่องจากการคำนวณเงินสำรองประกันภัยโดยใช้หลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยเป็นวิธีการที่อาศัยสมมติฐานและปัจจัยต่างๆ ของกรมธรรม์ประกันภัยแต่ละฉบับ เพื่อประเมินมูลค่าภาระผูกพันและความเสี่ยงของกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนั้นๆ ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อให้บริษัทประกันชีวิตสามารถจัดสรรเงินสำรองประกันภัยสำหรับกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีความผูกพันอยู่ได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อภาระผูกพันที่บริษัทประกันชีวิตมีต่อผู้เอาประกันภัย และเพื่อให้บริษัทประกันชีวิตมี

ความมั่นคงทางการเงินและสามารถชำระภาระผูกพันที่มีต่อผู้เอาประกันภัยได้ตามจำนวนเงินและระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์ประกันภัย

นอกจากนี้ การใช้นำหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยในการคำนวนเงินสำรองประกันภัยยังเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ประกอบกับประกาศ คปภ. เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัย สำหรับกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีความผูกพันอยู่และเงินสำรองอื่นของบริษัทประกันชีวิต พ.ศ. 2554 ที่กำหนดให้บริษัทประกันชีวิตใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยในการคำนวณมูลค่าเงินสำรองประกันภัย ซึ่งจะต้องประเมินโดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ได้รับใบอนุญาตจากสำนักงาน คปภ. ตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยโดยในทุกๆ ปี ประกาศ คปภ. ว่าด้วยเรื่อง กำหนดแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาการส่งรายงานประจำปีการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยของบริษัทประกันชีวิต พ.ศ. 2554 ยังกำหนดให้บริษัทประกันชีวิตต้องนำส่งรายงานประจำปีการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยซึ่งจะต้องแสดงรายละเอียดตามแบบและรายการที่ประกาศฉบับดังกล่าวกำหนดเป็นอย่างน้อย และต้องได้รับการรับรองจากนักคณิตศาสตร์ประกันภัย เพื่อรายงานรายละเอียดข้อมูลดังต่อไปนี้ ต่อสำนักงาน คปภ.

(1) ข้อมูลทั่วไปโดยสรุปเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของบริษัทที่มีผลต่อการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัย

(2) ข้อมูลประกอบการคำนวณเงินสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวม (เงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาว) และ

(3) ข้อมูลประกอบการคำนวณเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะสั้น

ทั้งนี้ บริษัทประกันชีวิตจะต้องนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์และความคิดเห็นของนักคณิตศาสตร์ประกันภัยอย่างละเอียดชัดเจนและสมเหตุสมผลไว้ในรายงานดังกล่าวด้วย เพื่อวัตถุประสงค์ในการกำกับดูแลความมั่นคงทางการเงินของบริษัทประกันชีวิต และเพื่อให้มั่นใจได้ว่าบริษัทประกันชีวิตจะสามารถชำระภาระผูกพันตามกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยได้อย่างครบถ้วน

จากหลักเกณฑ์ข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจัดสรรเงินสำรองประกันภัยบริษัทประกันชีวิตจะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และประกาศของสำนักงาน คปภ. ที่

เกี่ยวข้อง ซึ่งมีการกำกับดูและอย่างเคร่งครัดโดยสำนักงาน คปภ. อยู่แล้ว กล่าวคือ บริษัทประกันชีวิตจะต้องใช้หลักคณิตศาสตร์ประกันภัยในการคำนวณเงินสำรองประกันภัยโดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ได้รับใบอนุญาตจากสำนักงาน คปภ. ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่สำนักงาน คปภ. กำหนด และจะต้องจัดทำรายงานประจำปีการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยตามรูปแบบที่สำนักงาน คปภ. กำหนด ซึ่งต้องมีนักคณิตศาสตร์ประกันภัยลงนามรับรอง และจัดส่งรายงานฉบับดังกล่าวให้แก่คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยภายในสี่เดือนนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน เพราะฉะนั้น หากมีการแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์ตามมาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) โดยอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตสามารถนำเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิได้ทั้งจำนวนแล้ว กรมสรรพากรย่อมสามารถตรวจสอบที่มาและการคำนวณเงินสำรองประกันภัยได้จากรายงานประจำปีการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยที่บริษัทประกันชีวิตต้องนำส่งต่อสำนักงาน คปภ. ได้

การอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตสามารถนำเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิได้ทั้งจำนวน จะทำให้บริษัทประกันชีวิตสามารถหักค่าใช้จ่ายจากการดำรงเงินสำรองประกันภัยได้สอดคล้องกับภาระผูกพันที่มีต่อผู้เอาประกันภัย และจะทำให้งบการเงินของกิจการสามารถสะท้อนผลประกอบกิจการตามความสามารถในการดำเนินธุรกิจที่แท้จริงของบริษัทประกันชีวิต นอกจากนั้น การที่บริษัทประกันชีวิตไม่ต้องสูญเสียกระแสเงินสดไปเพื่อชำระภาษีล่วงหน้า จะทำให้บริษัทประกันชีวิตสามารถนำกระแสเงินสดดังกล่าวไปใช้เพื่อขยายการลงทุนและใช้หมุนเวียนในการประกอบกิจการต่างๆ เพื่อนำรายได้ที่เกิดขึ้นมาชำระแก่ผู้เอาประกันภัยตามภาระผูกผันตามกรมธรรม์ประกันชีวิต

บทที่ 5
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ธุรกิจประกันชีวิตเป็นสถาบันการเงินหลักประเภทหนึ่งของประเทศซึ่งทำหน้าที่รับโอนความเสี่ยงจากประชาชนและองค์กรธุรกิจต่างๆ และเป็นแหล่งระดมเงินออมที่สำคัญจากประชาชน ความมั่นคงทางการเงินของบริษัทประกันชีวิตจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เนื่องจากบริษัทประกันชีวิตมีภาระผูกพันในการจ่ายเงินเอาประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยตามที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์ประกันภัย ดังนั้น บริษัทประกันชีวิตจึงจำเป็นต้องจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัยสำหรับกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีภาระผูกพันอยู่ ซึ่งการคำนวณเงินสำรองประกันภัยดังกล่าว สำนักงาน คปภ. ได้ออกประกาศ คปภ. เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัย สำหรับกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีความผูกพันอยู่และเงินสำรองอื่นของบริษัทประกันชีวิต พ.ศ. 2554 เพื่อกำหนดให้บริษัทประกันชีวิตใช้หลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยในการคำนวณมูลค่าเงินสำรองประกันภัย และต้องประเมินโดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ได้รับใบอนุญาตจากสำนักงาน คปภ. โดยเงินสำรองประกันภัยถือเป็นภาระหนี้สินที่มีสัดส่วนมากที่สุดในงบการเงินของบริษัทประกันชีวิต

อย่างไรก็ตาม ประมวลรัษฎากรมาตรา 65 ตรี (1) (ก) กำหนดให้บริษัทประกันชีวิตมีสิทธินำเงินสำรองประกันภัยสำหรับสำหรับสัญญาประกันภัยระยะยาวมาหักเป็นรายจ่ายของกิจการได้เฉพาะส่วนที่ไม่เกินร้อยละ 65 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) กำหนดให้บริษัทประกันชีวิตมีสิทธินำเงินสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะสั้นมาหักเป็นรายจ่ายของกิจการได้เฉพาะส่วนที่ไม่เกินร้อยละ 40 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยรับสุทธิเท่านั้น การที่ประมวลรัษฎากรกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการคำนวณเงินสำรองตามประมวลรัษฎากรแตกต่างไปจากวิธีการคำนวณเงินสำรองโดยใช้หลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัย ส่งผลให้ในกรณีที่มูลค่าเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมีมูลค่าเกินกว่าร้อยละ 65 หรือร้อยละ 40 ของเบี้ยประกันภัยชีวิตรับสุทธิ บริษัทประกันชีวิตมีสิทธินำเงินสำรองประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ไม่เกินร้อยละ 65 หรือร้อยละ 40 ของเบี้ยประกันภัยชีวิตรับสุทธิ แล้วแต่กรณี เท่านั้น โดยบริษัทประกันชีวิตจะต้องนำเงินสำรองประกันภัยส่วนที่เกินกว่าอัตราที่ประมวลรัษฎากรอนุญาตให้หักเป็นรายจ่ายได้ดังกล่าว ไปบวกกลับ

เป็นรายได้ของกิจการ ซึ่งเป็นปัญหาทำให้บริษัทประกันชีวิตไม่สามารถหักรายจ่ายจากเงินสำรองประกันภัยได้ตามความเสี่ยงที่แท้จริงที่บริษัทประกันชีวิตได้รับ ส่งผลกระทบต่อการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิต และทำให้บริษัทประกันชีวิตต้องรับภาระภาษีสูงขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

ทั้งนี้ ภาระภาษีที่เกิดขึ้นจากเงินสำรองส่วนที่เกินกว่าอัตราที่ประมวลรัษฎากรอนุญาตให้หักเป็นรายจ่ายได้ดังกล่าวไม่ใช่ภาระภาษีที่เสียแล้วเสียไปเลย เนื่องจากผลต่างที่เกิดขึ้นจากมูลค่าเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักคณิตศาตร์ประกันภัยและมูลค่าเงินสำรองประกันภัยที่ประมวลรัษฎากรอนุญาตให้หักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ ถือเป็นผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีที่จะถูกกลับรายการหรือนำมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ในรอบระยะเวลาบัญชีในอนาคตเมื่อสัญญาประกันชีวิตสิ้นสุดลง ซึ่งเมื่อนำไปคูณกับอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลแล้ว ก็จะรับรู้เป็นสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีซึ่งถือเป็นจำนวนภาระภาษีที่บริษัทประกันชีวิตต้องเสียมากขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบัน

แม้ว่าบริษัทประกันชีวิตจะสามารถทยอยนำสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีจากเงินสำรองประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชีในอนาคตที่สัญญาประกันชีวิตสิ้นสุดลง แต่การที่บริษัทประกันชีวิตต้องชำระภาษีสูงขึ้นในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชีส่งผลให้ให้กิจการมีกระแสเงินสดของกิจการลดน้อยลง โดยจากข้อมูลในงบการเงินประจำปี 2563 ของบริษัทประกันชีวิตพบว่าสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีในส่วนของเงินสำรองประกันภัยมีจำนวนสูงมาก เช่น บริษัท เมืองไทยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) จำนวน 3,318,403,000 บาท บริษัท กรุงเทพประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) จำนวน 2,123,450,000 บาท และบริษัท ทิพยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) จำนวน 326,282,754 บาท เป็นต้น ซึ่งไม่เป็นธรรมต่อบริษัทประกันชีวิต เนื่องจากหากบริษัทประกันชีวิตสามารถนำเงินสำรองที่คำนวณตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยมาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ทั้งจำนวน จะทำให้บริษัทประกันชีวิตสามารถนำภาระภาษีที่ชำระเกินล่วงหน้าจำนวนดังกล่าวไปใช้เพิ่มศักยภาพในการลงทุนเพื่อสร้างรายได้และผลกำไรของกิจการให้เพิ่มสูงขึ้นได้ ซึ่งปริมาณการลงทุนที่ค่อนข้างมากของบริษัทประกันชีวิตนั้น จะมีส่วนช่วยส่งเสริมและกระตุ้นให้ตลาดการลงทุนของประเทศเจริญเติบโตมากขึ้นได้

นอกจากนี้ จากการศึกษาค้นคว้า ยังพบว่าเงินสำรองประกันภัยมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีในกรณีอื่นๆ เนื่องจากเงินสำรองประกันภัยเป็นภาระผูกพันที่บริษัทประกันชีวิตต้องจัดสรรไว้ตลอดระยะเวลาที่กรมธรรม์ประกันภัยยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ ดังนั้น ตราบใดที่

กรมธรรม์ประกันภัยยังไม่สิ้นสุด บริษัทประกันชีวิตก็จะยังไม่สามารถนำสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีในส่วนของเงินสำรองประกันภัยของกรมธรรม์นั้นๆ มากลับรายการเพื่อหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ และโดยปกติแล้ว แบบประกันที่บริษัทประกันชีวิตจำหน่ายมักเป็นแบบประกันที่มีความคุ้มครองในระยะยาว ซึ่งมีระยะเวลาตั้งแต่ 10 ปี 20 ปี 50 ปี หรือตลอดอายุขัยของผู้เอาประกันภัย กำหนดระยะเวลาที่จะสามารถนำสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการมากลับรายการได้จึงไม่มีความแน่นอน มีระยะเวลานาน และอยู่นอกเหนือความควบคุมของบริษัทประกันชีวิต เพราะฉะนั้น จึงไม่ควรนำหลักเกณฑ์ที่ใช้บังคับกับสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีในกรณีทั่วไปมาใช้กับเงินสำรองประกันภัย

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความไม่เหมาะสมของหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากร คือ เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรา 65 (ตรี) (1) (ค) ซึ่งเป็นข้อยกเว้นที่อนุญาตให้เงินสำรองไปหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิได้เช่นเดียวกับมาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ก) (ข) แต่มาตรา 65 (ตรี) (1) (ค) กลับไม่มีการจำกัดอัตราขั้นสูงที่จะสามารถนำเงินสำรองมาหักเป็นรายจ่ายได้เช่นเดียวกับเงินสำรองประกันภัย เนื่องด้วยมาตรา 65 (ตรี) (1) (ค) กำหนดอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์สามารถนำเงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญสำหรับหนี้จากการให้สินเชื่อมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีได้ทั้งจำนวน แต่มาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ก) (ข) มีข้อจำกัดให้บริษัทประกันชีวิตสามารถนำเงินสำรองประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายของกิจการได้เฉพาะส่วนที่ไม่เกินร้อยละ 65 หรือร้อยละ 40 ของจำนวนเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ เท่านั้น ซึ่งขัดกับหลักความเป็นธรรมตามหลักภาษีอากรที่ดี เนื่องจากบริษัทประกันชีวิตและธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ต่างก็เป็นสถาบันการเงินเช่นเดียวกัน แต่กฎหมายภาษีอากรที่ใช้บังคับกลับไม่เสมอภาคกัน

นอกจากนั้น เมื่อศึกษาข้อมูลประวัติและความเป็นมาของหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยแล้ว พบว่า มาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณเงินสำรองประกันภัยที่ใช้บังคับมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อการจัดเก็บภาษีและหารายได้เข้ารัฐแต่เพียงประการเดียว โดยไม่ได้พิจารณาถึงหลักการและความสำคัญของการดำรงเงินสำรองประกันภัยตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยเลย หลักเกณฑ์ตามประมวลรัษฎากรดังกล่าวได้ใช้บังคับมาก่อนที่จะมีการตราพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 และก่อนที่จะมี

การประกาศใช้หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณเงินสำรองประกันภัยที่กำหนดให้คำนวณโดยใช้หลักคณิตศาสตร์ประกันภัยในปี พ.ศ. 2519 อย่างไรก็ตาม แม้ในภายหลังจะมีการประกาศใช้หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากรให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของหน่วยงานกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยแต่อย่างใด ส่งผลให้หลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากรขัดแย้งกับหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย และส่งผลกระทบเป็นอุปสรรคด้านภาระภาษีอากรต่อบริษัทประกันชีวิตเรื่อยมานับตั้งแต่ พ.ศ. 2502 จนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลากว่า 63 ปีแล้ว หลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามประมวลรัษฎากรจึงเป็นกฎหมายที่ล้าสมัย ไม่เหมาะสม และไม่สอดคล้องกับลักษณะการประกอบธุรกิจประกันชีวิตในปัจจุบัน ส่งผลให้บริษัทประกันชีวิตไม่สามารถนำเงินสำรองประกันภัยตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรของกิจการได้ตามความเสี่ยงที่แท้จริง และทำให้บริษัทประกันชีวิตมีภาระภาษีสูงเกินสมควร

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้า พบว่าความไม่เหมาะสมของหลักเกณฑ์การคำนวณเงินสำรองประกันภัยเพื่อหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิตตามประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) ส่งผลกระทบหลายประการต่อบริษัทประกันชีวิต ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงมีข้อเสนอแนะว่ากรมสรรพากรควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์วิธีการคำนวณเงินสำรองตามประมวลรัษฎากรมาตรา 65 ตรี (1) (ก) และมาตรา 65 ตรี (1) (ข) โดยอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตสามารถนำเงินสำรองประกันภัยที่คำนวณตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทประกันชีวิตได้ทั้งจำนวน ซึ่งจะช่วยให้บริษัทประกันชีวิตสามารถคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทได้ตามภาระค่าใช้จ่ายและความเสี่ยงที่แท้จริงของกิจการ และทำให้ภาระภาษีของบริษัทประกันชีวิตลดน้อยลงเมื่อปรียบเทียบกับภาระภาษีก่อนการแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์วิธีการคำนวณเงินสำรองตามประมวลรัษฎากร และยังช่วยให้บริษัทประกันชีวิตมีกระแสเงินสดเพื่อนำไปใช้จัดสรรลงทุนในภาคเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อทำให้กิจการมีผลกำไรมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้บริษัทประกันชีวิตเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีทางอ้อมอื่นๆ เช่น ภาษีธุรกิจเฉพาะ เพิ่มขึ้น อันจะส่งผลต่อรายได้ภาษีอากรของรัฐที่มั่นคงในระยะยาว

นอกจากนี้ การคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยยังอยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยตรงของสำนักงาน คปภ. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลธุรกิจประกันภัย และประกาศหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคำนวณเงินสำรองประกันภัยตามหลักการทางคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ชัดเจน โดยผู้ที่จะสามารถคำนวณเงินสำรองประกันภัยให้แก่บริษัทประกันชีวิตได้จะเป็นนักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ได้รับใบอนุญาตจากสำนักงาน คปภ. เท่านั้น นอกจากนี้ บริษัทประกันชีวิตจะต้องจัดทำและนำส่งรายงานประจำปีการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่สำนักงาน คปภ. เป็นประจำทุกปี เพื่อกำกับดูแลการบริหารความเสี่ยงและความมั่นคงทางการเงินของบริษัทประกันชีวิต โดยต้องมีนักคณิตศาสตร์ประกันภัยเป็นผู้ลงนามรับรองความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของรายงานดังกล่าวด้วย ดังนั้น กรมสรรพากรย่อมสามารถตรวจสอบความถูกต้องของการคำนวณเงินสำรองประกันภัยได้จากรายงานประจำปีการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยที่บริษัทประกันชีวิตต้องนำส่งต่อสำนักงาน คปภ. ได้

บรรณานุกรม

กรมสรรพากร. ข้อหารือภาษีอากร เลขที่หนังสือ กค.0702/6867. [ออนไลน์], (2561) แหล่งที่มา https://www.rd.go.th/27830.html

คนึงนิจ เสรีวงษ์. อาชีพ "นักคณิตศาสตร์ประกันภัย". [ออนไลน์], 2532. แหล่งที่มา http://www.rmutphysics.com/charud/oldnews/84/chemistry/insurnce.htm

จณัญญา รังสิพราหมณกุล. ปัญหาการไม่นำหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยมาใช้ในการคำนวณเงินสำรองเพื่อหักรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทประกันชีวิต. เอกัตศึกษาปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชากฎหมายการเงินและภาษีอากร ภาควิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560.

จารุพร ไวยนันท์. การบริหารความเสี่ยงและการประกันภัย (Risk management and insurance). กรุงเทพมหานคร: บริษัท มิสเตอร์ก๊อปปี้ (ประเทศไทย) จำกัด, 2552.

ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม. คำสอนวิชากฎหมายภาษีอากร. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2563.

ชูเกียรติ ประมูลผล. หลักการประกันชีวิต. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2534

ฐิติวดี ชัยวัฒน์. การบริหารความเสี่ยงภัยและการประกันภัยในศตวรรษที่ 21. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560.

ธัญกมล ลิมาคุณาวุฒิ, สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. ๒๕๔๕. [ออนไลน์], มกราคม 2548 แหล่งที่มา http://web.krisdika.go.th/data/lawabout/lawdetail/lawdetail_141.htm

นัฐวุฒิ สุวรรณยั่งยืน. บทความทางวิชาการ – การบัญชีภาษีเงินได้. [ออนไลน์], 20 กันยายน 2556. แหล่งที่มา https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CBSReview/article/view/11878/10709

บริษัท กรุงเทพประกันชีวิต จำกัด (มหาชน). รายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาต. [ออนไลน์], (2564) แหล่งที่มา: https://www.bangkoklife.com/Upload/InvestorFile/6a040deb2e0a42cabea8728f41f6df64.pdf

บริษัท ทิพยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน). แบบรายการเปิดเผยข้อมูล (ปผช.1). [ออนไลน์], 2564. แหล่งที่มา https://www.dhipayalife.co.th/userfiles/media/dhipayalife.co.th/แบบ_ปผช_1_รายปี_2563.pdf

บริษัท เมืองไทยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน). งบการเงินสำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม 2563 และรายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาต. [ออนไลน์], (2564) แหล่งที่มาhttps://www.muangthai.co.th/media/Pdf/FS-MTL-Q42020_TH.pdf

พิเชฐ เจียรมณีทวีสิน. บริหารธุรกิจด้วย VALUE OF NEW BUSINESS. วารสารสวัสดีแอคชัวรี. 51 (ไตรมาสที่ 1, 2562): 10-11.

พิเชฐ เจียรมณีทวีสิน. NetPremium Valuation (NPV) และ Gross Premium Valuation (GPV), วารสารสวัสดีแอคชัวรี 41 (ไตรมาสที่ 3, 2559): 18-25.

ไพจิตร โรจนวานิช ชุมพร เสนไสย และสาโรช ทองประคำ. ภาษีสรรพากร : คำอธิบายประมวลรัษฎากร ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร: สามเจริญพาณิชย์, 2549.

ยุทธนา ศรีสวัสดิ์, ภาษีธุรกิจเฉพาะ. [ออนไลน์], (ม.ป.ป.). แหล่งที่มา https://www.itax.in.th/pedia/ภาษีธุรกิจเฉพาะ/?jr=on

รุ่งอรุณ จันทร์พูล. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับนายหน้าประกันชีวิต. [ออนไลน์], 20 กันยายน 2559. แหล่งที่มา https://www.oic.or.th/sites/default/files/content/85937/bth2.pdf

ลลิษา ภัทรแสงไทย. มาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมธุรกิจประกันภัย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขากฎหมายภาษี, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

วรศักดิ์ ทุมมานนท์. Deferred tax : การบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี. กรุงเทพมหานคร: ธรรมนิติ, 2547.

วรศักดิ์ ทุมมานนท์. ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี Deferred Tax กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์ 50, 2555

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. คู่มืออธิบายมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้. [ออนไลน], 26 มิถุนายน 2563 แหล่งที่มา: https://acpro-std.tfac.or.th/uploads/files/TAS12-Manual.pdf

สมใจ เอื้อความดี. เงื่อนไขการคำนวณกำไรสุทธิตามมาตรา 65 ทวิ และ 65 ตรี (หน่วยที่ 12). [ออนไลน์], 2555. แหล่งที่มา https://www.gotoknow.org/blog/accountancy12/300484

สมาคมประกันวินาศภัยไทย. คู่มือบัญชีสำหรับธุรกิจประกันวินาศภัย Non-Life Insurance Accounting Manual. [ออนไลน์], 27 พฤศจิกายน 2556. แหล่งที่มา https://www.tgia.org/upload/file_group/14/download_182.pdf

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. แนวทางปฏิบัติทางคณิตศาสตร์ประกันภัยเกี่ยวกับการประเมินมูลค่าภาระผูกพันตามกรมธรรม์ประกันภัยสำหรับการดำรงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยง. [ออนไลน์], 4 มกราคม 2555. แหล่งที่มา https://www.oic.or.th/en/consumer/news/announcements/5536

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. คู่มือการคำนวณเงินสำรองประกันภัยโดยวิธี Gross Premium Valuation. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, 2553.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. บันทึกประวัติศาสตร์การประกันภัยไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, 2552.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. แผนพัฒนาการประกันภัย ฉบับที่ 2. [ออนไลน์], 20 กันยายน 2553. แหล่งที่มา https://www.oic.or.th/th/consumer/news/announcements/5416

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยและสำนักงานอัตราดอกเบี้ยประกันวินาศภัย. การคำนวณเงินสำรองค่าสินไหมทดแทน (Loss reserving). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานอัตราเบี้ยประกันวินาศภัย, 2551.

สุธรรม พงศ์สำราญ, พึงใจ พึ่งพานิช และวิรัช ณ สงขลา. หลักการประกันชีวิต (Principles of life insurance). (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2542.

สุธี คทวณิช. ผลกระทบและการเตรียมพร้อมรับภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Implication of and Preparation for Deferred Tax). [ออนไลน์], 2555. แหล่งที่มา https://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/jan_mar_12/pdf/aw011.pdf

อภิรักษ์ ไทพัฒนกล, วีณา อร่ามวัฒน์เศรษฐ และทัศนี ดวงรัตน์. ภาพรวมของธุรกิจประกันชีวิตและสรุปสาระสำคัญของการประกันชีวิต [ออนไลน์], 20 กันยายน 2559. แหล่งที่มา https://www.oic.or.th/sites/default/files/content/85937/bth1.pdf

อภิรักษ์ ไทพัฒนกล, วีณา อร่ามวัฒน์เศรษฐ และทัศนี ดวงรัตน์. ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิต. [ออนไลน์], 20 กันยายน 2559. แหล่งที่มา https://www.oic.or.th/sites/default/files/content/85937/bth3.pdf

อรดา เชาวน์วโรดม, สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒. [ออนไลน์], มิถุนายน 2547. แหล่งที่มา http://web.krisdika.go.th/data/lawabout/lawdetail/lawdetail_039.htm

ภาคผนวก

<u>รายงานประจำปีการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัย</u>

ตามมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันชีวิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551

บริษัท.....

ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. ....

บริษัท.....ขอส่งรายงานประจำปีการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยที่รับรองโดยนักคณิตศาสตร์ประกันภัย..... ใบอนุญาตเลขที่ ..... และขอรับรองว่าข้อมูลที่ให้แก่นักคณิตศาสตร์ประกันภัยเพื่อใช้ในการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์

ทั้งนี้ มีผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำรายงานดังนี้

รายชื่อ	หน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำรายงาน
1. 2. 3.	

ลงชื่อ.....
( )
ประทับตราสำคัญ (ถ้ามี) กรรมการผู้มีอำนาจลงนาม

ลงชื่อ.....
( )
กรรมการผู้มีอำนาจลงนาม

วันที่ .....

รายงานประจำปีการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัย

บริษัท.....

ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. ....

1. ข้อมูลทั่วไปโดยสรุปเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของบริษัทที่มีผลต่อการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัย
   1.1 โครงสร้างธุรกิจ (business portfolio) เช่น
      1.1.1 นโยบายและทิศทางการดำเนินธุรกิจของบริษัท
      1.1.2 สัดส่วนการรับประกันภัย แยกตามประเภทผลิตภัณฑ์ประกันภัย
   1.2 ภาพรวมของธุรกิจประกันภัย และสภาวการณ์ในตลาด เช่น คำอธิบายเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นระหว่างปี ซึ่งส่งผลกระทบต่อการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัย
2. ข้อมูลประกอบการคำนวณสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวม
   2.1 การพิจารณากำหนดประเภทผลิตภัณฑ์การประกันชีวิต (product type level) ให้บริษัทกำหนดประเภทผลิตภัณฑ์ประกันภัยดังต่อไปนี้ เป็นอย่างน้อย
      2.1.1 ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบทั่วไปที่ไม่มีส่วนร่วมในเงินปันผล
      2.1.2 ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบทั่วไปที่มีส่วนร่วมในเงินปันผล
      2.1.3 ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบบำนาญ
      2.1.4 ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบยูนิตลิงค์/ยูนิเวอร์แซลไลฟ์
      2.1.5 การประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล/สัญญาแนบท้าย/การประกันภัยกลุ่ม (กรณีสัญญาระยะยาว)
   2.2 รายละเอียดการกำหนดสมมติฐาน
      2.2.1 อธิบายแหล่งที่มาของข้อมูล ขั้นตอนและกระบวนการการสอบทานความสอดคล้อง ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูล รวมถึงผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ใช้ในการกำหนดค่าสมมติฐาน
      2.2.2 อธิบายรายละเอียดกระบวนการ ขั้นตอนในการได้มาซึ่งค่าของสมมติฐานที่บริษัทเลือกใช้
      2.2.3 แสดงค่าของสมมติฐานที่บริษัทใช้ในการคำนวณสำรองประกันภัย

ลงชื่อ.....นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

( )

2.3 รายละเอียดการคำนวณสำรองประกันภัย

2.3.1 อธิบายแหล่งที่มาของข้อมูล ขั้นตอนและกระบวนการการสอบทานความสอดคล้อง ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูล รวมถึงผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณ

2.3.2 หากนักคณิตศาสตร์ประกันภัยมีการปรับปรุงข้อมูล ต้องเปิดเผยลักษณะข้อมูล จำนวนที่แท้จริง และเหตุผลของการปรับปรุงข้อมูล

2.3.3 แหล่งที่มา ขั้นตอน และวิธีการในการคำนวณสำรองประกันภัยสำหรับความเสี่ยงภัยที่โอนให้บริษัทประกันภัยต่อ

2.3.4 ผลลัพธ์จากการคำนวณมูลค่าความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัย รวมทั้งรายละเอียดของความไม่แน่นอนของผลลัพธ์จากการคำนวณ

2.4 การวิเคราะห์ผลกระทบต่อสำรองประกันภัยที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงวิธีการหรือสมมติฐานจากการคำนวณสำรองประกันภัยในปีที่แล้ว พร้อมทั้งอธิบายเหตุผล

2.5 การเปรียบเทียบประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงอย่างน้อยเป็นเวลา 3 ปีกับการประมาณการที่ทำไว้ในปีที่แล้ว ตัวอย่างเช่น ในรายงานประจำปีการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัย ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2553 ให้แสดงการเปรียบเทียบประสบการณ์สินไหมมรณกรรมที่เกิดขึ้นจริงในปี พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2552 และพ.ศ. 2553 กับค่าคาดหวังของสินไหมมรณกรรมที่ประมาณการและแสดงไว้ในรายงาน ณ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2552

3. ข้อมูลประกอบการคำนวณสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะสั้น

3.1 ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณค่าประมาณการที่ดีที่สุดของสำรองสำหรับความเสี่ยงภัยที่ยังไม่สิ้นสุดและของสำรองค่าสินไหมทดแทนลักษณะของข้อมูล เช่น ข้อมูลตามปีอุบัติเหตุ (accident year) หรือข้อมูลตามปีรับประกันภัย (underwriting year) ข้อมูลรวมก่อนการเอาประกันภัยต่อ (gross) ข้อมูลสุทธิหลังการประกันภัยต่อ (net) ข้อมูลค่าสินไหมทดแทนจ่าย (paid loss) หรือข้อมูลค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้น (incurred loss)

3.2 แหล่งที่มาของข้อมูล ขั้นตอนและกระบวนการการสอบทานความสอดคล้อง ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณ รวมถึงผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ลงชื่อ.....นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

( )

3.3 กระบวนการและสมมติฐานที่ใช้ในการปรับข้อมูล (data adjustment)

3.4 แนวโน้มการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของอัตราเบี้ยประกันภัย

3.5 แนวโน้มของระยะเวลาที่ใช้ตั้งแต่การเปิดรายการสินไหมทดแทนจนถึงการปิดรายการสินไหมทดแทน และค่าเฉลี่ยของค่าสินไหมทดแทนต่อรายการความเสียหาย

3.6 ข้อมูลอื่นๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อการประเมินอย่างมีนัยสำคัญ

3.7 วิธีการและสมมติฐานที่ใช้ในการคำนวณค่าประมาณการที่ดีที่สุดของสำรองสำหรับความเสี่ยงภัยที่ยังไม่สิ้นสุด และของสำรองค่าสินไหมทดแทนของแต่ละประเภทการประกันภัยตามที่บริษัทจัดแบ่ง ให้แสดงวิธีการคำนวณโดยละเอียด หากวิธีที่ใช้ในการคำนวณไม่ใช่วิธีที่ได้รับการยอมรับกันโดยทั่วไป ให้อธิบายถึงข้อมูลที่นำมาใช้ รายละเอียดและขั้นตอนของการคำนวณ รวมถึงความสมเหตุสมผลของวิธีการคำนวณที่เลือกใช้

3.8 การคำนวณค่าประมาณการที่ดีที่สุดของสำรองสำหรับความเสี่ยงภัยที่ยังไม่สิ้นสุด ให้แสดงข้อมูลดังต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

3.8.1 ค่าสินไหมทดแทนที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

3.8.2 ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการกรมธรรม์ประกันภัยจนกระทั่งสิ้นสุดสัญญาประกันภัย

3.8.3 ค่าใช้จ่ายในการจัดการค่าสินไหมทดแทน

3.8.4 ค่าใช้จ่ายจากการเอาประกันภัยต่อใดๆ ที่ให้ความคุ้มครองการรับเสี่ยงภัยของบริษัท ตามที่ใช้เป็นสมมติฐานในการประมาณค่าสินไหมทดแทนที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ ไม่ว่าบริษัทได้ชำระเบี้ยประกันภัยต่อนั้นก่อนหรือในวันที่ประเมินแล้วหรือไม่

3.9 กรณีที่สำรองค่าสินไหมทดแทนถูกคำนวณโดยวิธี chain ladder ให้แสดงตารางข้อมูลและขั้นตอนการคำนวณสำรองค่าสินไหมทดแทนของแต่ละกลุ่มความเสี่ยงหรือประเภทการประกันภัย โดยให้แสดงข้อมูลดังต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

3.9.1 ตารางพัฒนาการค่าสินไหมทดแทนจ่ายรูปสามเหลี่ยม (paid loss development triangle)

3.9.2 ตารางพัฒนาการค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้นรูปสามเหลี่ยม (incurred loss development triangle)

3.9.3 ตารางพัฒนาการค่าสินไหมทดแทนที่บริษัทได้รับรายงานแล้วและการจ่ายค่าสินไหมทดแทนยังไม่สิ้นสุดรูปสามเหลี่ยม (case reserve triangle)

3.9.4 ปัจจัยการพัฒนาการ (development factor) และปัจจัยการพัฒนาการที่เลือกใช้สำหรับการประมาณการค่าสินไหมทดแทนสมบูรณ์ (ultimate claim)

3.9.5 ค่าสินไหมทดแทนสมบูรณ์ (ultimate claim) ที่คำนวณได้

3.9.6 สำรองค่าสินไหมทดแทนที่คำนวณได้ ก่อนและหลังปรับอัตราเงินเฟ้อและอัตราส่วนลด (ถ้ามี)

ลงชื่อ.....นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

( )

3.9.7 ตารางพัฒนาการ ให้แสดงในรูปแบบดังต่อไปนี้ และนำส่งในแผ่นบันทึกข้อมูลรูปแบบ excel file ด้วย

ปีอุบัติเหตุ	การพัฒนาการ					
	1	2	3	...	...	...
ปีก่อนหน้า 25x1	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
25x1	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	
25x2	xxx	xxx	xxx	xxx		
25x3	xxx	xxx	xxx			
……	xxx	xxx				
……	xxx					

3.10 สมมติฐานที่ใช้ในการคำนวณพร้อมเหตุผลและข้อมูลสนับสนุนสมมติฐานต่างๆ โดยละเอียด ตัวอย่างสมมติฐาน เช่น ปัจจัยการพัฒนาการ (development factor) อัตราส่วนค่าสินไหมทดแทนสมบูรณ์ (ultimate loss ratio) อัตราส่วนค่าใช้จ่ายในการจัดการค่าสินไหมทดแทน (loss adjustment expense ratio) ค่าสินไหมทดแทนรับคืนจากการประกันภัยต่อ (reinsurance recoveries) อัตราส่วนลด (discounting rate) เป็นต้น

3.11 ในกรณีที่มีการใช้วิธีการคำนวณมากกว่าหนึ่งวิธี ให้อธิบายหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกผลลัพธ์ที่ได้จากการคำนวณในแต่ละวิธี

3.12 สมมติฐานที่ใช้ในการคำนวณค่าประมาณการที่ดีที่สุดของสำรองสำหรับความเสี่ยงภัยที่ยังไม่สิ้นสุด ต้องสอดคล้องกับสมมติฐานที่ใช้ในการคำนวณสำรองค่าสินไหมทดแทน หากสมมติฐานที่ใช้ในการคำนวณค่าประมาณการที่ดีที่สุดของสำรองสำหรับความเสี่ยงภัยที่ยังไม่สิ้นสุด แตกต่างหรือถูกนำมาใช้อย่างอิสระจากสมมติฐานที่ใช้ในคำนวณค่าประมาณการที่ดีที่สุดของสำรองค่าสินไหมทดแทน ให้อธิบายเหตุผลในการต้องใช้สมมติฐานที่แตกต่างกัน และเปรียบเทียบสมมติฐานและผลลัพธ์ รวมถึงอธิบายถึงความแตกต่างที่มีนัยสำคัญ

3.13 การวิเคราะห์ความเพียงพอของสำรองค่าสินไหมทดแทน โดยเปรียบเทียบค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้นจริงกับสำรองประกันภัยที่ได้ประมาณการไว้ในปีที่แล้ว ตัวอย่างเช่น แสดงการเปรียบเทียบค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้นจริงในปี พ.ศ. 2553 กับสำรองค่าสินไหมทดแทน ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2552 ไว้ในรายงานการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัย ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2553 เป็นต้น พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลหากพบว่าค่าทั้งสองมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมีนัยสำคัญ

ลงชื่อ.....นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

( )

3.14 การเปลี่ยนแปลงของสำรองค่าสินไหมทดแทน โดยเปรียบเทียบสำรองค่าสินไหมทดแทนในงวดปัจจุบันกับสำรองค่าสินไหมทดแทนในงวดที่แล้ว ตัวอย่างเช่น ให้แสดงการเปรียบเทียบสำรองประกันภัย ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2553 กับสำรองประกันภัย ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2552 ไว้ในรายงานการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัย ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2553 เป็นต้น และให้อธิบายเหตุผลหากพบว่าสำรองดังกล่าวมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมีนัยสำคัญ

ลงชื่อ.....นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

( )

ตารางแสดงสำรองประกันภัย

แบบฟอร์มที่ 1: ตารางสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมตามแต่ละประเภทผลิตภัณฑ์ประกันภัย

ตารางที่ 1.1 - ตารางสรุปสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวม

ตารางที่ 1.2 - ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบทั่วไปที่ไม่มีส่วนร่วมในเงินปันผล

ตารางที่ 1.3 - ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบทั่วไปที่มีส่วนร่วมในเงินปันผล

ตารางที่ 1.4 - ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบบำนาญ

ตารางที่ 1.5 - ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบยูนิตลิงค์/ยูนิเวอร์แซลไลฟ์

ตารางที่ 1.6 - การประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล/สัญญาแนบท้าย/การประกันกลุ่มอื่นๆที่ไม่รวมอยู่ในตารางที่ 1.2 - 1.5 (กรณีสัญญาระยะยาว)

แบบฟอร์มที่ 2: ตารางสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะสั้น

ตารางที่ 2.1 - ตารางแสดงสำรองเบี้ยประกันภัย

ตารางที่ 2.2 - ตารางแสดงสำรองค่าสินไหมทดแทน

แบบฟอร์มที่ 3: การวิเคราะห์ประสบการณ์ของบริษัท

ตารางที่ 3.1 - การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวม

ให้บริษัทนำส่งผลการวิเคราะห์ประสบการณ์สินไหมทดแทนมรณกรรม ประสบการณ์ค่าใช้จ่ายดำเนินการ ประสบการณ์อัตราการขาดอายุของกรมธรรม์ประกันภัยตามรูปแบบที่บริษัทใช้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ใช้ในการคำนวณสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวม หรือตามรูปแบบตารางที่ 3.2 – 3.4

ตารางที่ 3.2 - การวิเคราะห์ประสบการณ์สินไหมทดแทนมรณกรรม

ตารางที่ 3.3 - การวิเคราะห์ประสบการณ์ค่าใช้จ่ายดำเนินการ

ตารางที่ 3.4 - การวิเคราะห์ประสบการณ์อัตราการขาดอายุของกรมธรรม์ประกันภัย

แบบฟอร์มที่ 4: การกำหนดสมมติฐาน

แบบฟอร์มที่ 1 ตารางสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมตามแต่ละประเภทผลิตภัณฑ์ประกันภัย

ตารางที่ 1.1 ตารางสรุปสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวม

ลำดับที่	ประเภทของผลิตภัณฑ์ประกันภัย	รายละเอียดกรมธรรม์ประกันภัย			มูลค่าปัจจุบันของ				ค่าเผื่อความผันผวนที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75	สำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ที่ติดลบ	สำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ที่มีค่าเป็นบวก	สำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมก่อนการประกันภัยต่อ
		จำนวนกรมธรรม์ประกันภัย	จำนวนเงินเอาประกันภัย	เบี้ยประกันภัยรวม	ผลประโยชน์ที่การันตี	ค่าใช้จ่ายและค่าบำเหน็จรวม	ผลประโยชน์ที่ไม่ได้การันตี	เบี้ยประกันภัยรวม				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
1.1	แบบทั่วไปที่ไม่มีส่วนร่วมในเงินปันผล											
1.2	แบบทั่วไปที่มีส่วนร่วมในเงินปันผล											
1.3	แบบบำนาญที่ไม่มีส่วนร่วมในเงินปันผล											
1.4	แบบยูนิเวอร์แซลไลฟ์/ยูนิตลิงค์											
1.5	การประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล/สัญญาแนบท้าย/การประกันภัยกลุ่ม (กรณีสัญญาระยะยาว)											
	รวม 1.1 ถึง 1.5											
	ส่วนเพิ่ม (ส่วนลด) ของสำรองประกันภัยสำหรับความเสี่ยงภัยที่โอนให้บริษัทประกันภัยต่อ											
	สำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมหลังการประกันภัยต่อ											

ลงชื่อ.....นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

( )

ตารางที่ 1.2 ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบทั่วไปที่ไม่มีส่วนร่วมในเงินปันผล

ลำดับที่	ประเภทของผลิตภัณฑ์ประกันภัย	รายละเอียดกรมธรรม์ประกันภัย			มูลค่าปัจจุบันของ				ค่าเผื่อความผันผวนที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75	สำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ที่ติดลบ	สำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ที่มีค่าเป็นบวก
		จำนวนกรมธรรม์ประกันภัย	จำนวนเงินเอาประกันภัย	เบี้ยประกันภัยรวม	ผลประโยชน์ที่การันตี	ค่าใช้จ่ายและค่าบำเหน็จรวม	ผลประโยชน์ที่ไม่ได้การันตี	เบี้ยประกันภัยรวม			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	กรมธรรม์ประกันภัยรายบุคคลประเภทสามัญ 1) กำลังชำระเบี้ยประกันภัย+ชำระเบี้ยครบ 1.1) แบบตลอดชีพ 1.2) แบบสะสมทรัพย์ 1.3) แบบชั่วระยะเวลา - คุ้มครองสินเชื่อ - ชั่วระยะเวลาอื่นๆ 2) กรมธรรม์ประกันภัยมูลค่าใช้เงินสำเร็จ 3) กรมธรรม์ประกันภัยแบบขยายเวลา 4) อื่นๆ โปรดระบุ										
	รวม (1)										
2	กรมธรรม์ประกันภัยรายบุคคลประเภทอุตสาหกรรม 1) กำลังชำระเบี้ยประกันภัย+ชำระเบี้ยครบ 1.1) แบบตลอดชีพ 1.2) แบบสะสมทรัพย์ 1.3) แบบชั่วระยะเวลา - คุ้มครองสินเชื่อ - ชั่วระยะเวลาอื่นๆ										

2) กรมธรรม์ประกันภัยมูลค่าใช้เงินสำเร็จ
3) กรมธรรม์ประกันภัยแบบขยายเวลา

ลำดับที่	ประเภทของผลิตภัณฑ์ประกันภัย	รายละเอียดกรมธรรม์ประกันภัย			มูลค่าปัจจุบันของ				ค่าเผื่อความผันผวนที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75	สำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ที่ติดลบ	สำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ที่มีค่าเป็นบวก
		จำนวนกรมธรรม์ประกันภัย	จำนวนเงินเอาประกันภัย	เบี้ยประกันภัยรวม	ผลประโยชน์ที่การันตี	ค่าใช้จ่ายและค่าบำเหน็จรวม	ผลประโยชน์ที่ไม่ได้การันตี	เบี้ยประกันภัยรวม			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
	4) อื่นๆ โปรดระบุ										
	รวม (2)										
3	ประกันกลุ่ม 1) แบบตลอดชีพ 2) แบบสะสมทรัพย์ 3) แบบชั่วระยะเวลา - คุ้มครองสินเชื่อ - ชั่วระยะเวลาอื่นๆ 4) กรมธรรม์ประกันภัยมูลค่าใช้เงินสำเร็จ 5) กรมธรรม์ประกันภัยแบบขยายเวลา 6) อื่นๆ โปรดระบุ										
	รวม (3)										
4	อื่น ๆ โปรดระบุ										
5	รวม (1 ถึง 4)										

ลงชื่อ.....นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

( )

ตารางที่ 1.3 ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบทั่วไปที่มีส่วนร่วมในเงินปันผล

ลำดับที่	ประเภทของผลิตภัณฑ์ประกันภัย	รายละเอียดกรมธรรม์ประกันภัย			มูลค่าปัจจุบันของ				ค่าเผื่อความผันผวนที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75	สำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ที่ติดลบ	สำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ที่มีค่าเป็นบวก
		จำนวนกรมธรรม์ประกันภัย	จำนวนเงินเอาประกันภัย	เบี้ยประกันภัยรวม	ผลประโยชน์ที่การันตี	ค่าใช้จ่ายและค่าบำเหน็จรวม	ผลประโยชน์ที่ไม่ได้การันตี	เบี้ยประกันภัยรวม			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	กรมธรรม์ประกันภัยรายบุคคลประเภทสามัญ 1) กำลังชำระเบี้ยประกันภัย+ชำระเบี้ยครบ 1.1) แบบตลอดชีพ 1.2) แบบสะสมทรัพย์ 1.3) แบบชั่วระยะเวลา - คุ้มครองสินเชื่อ - ชั่วระยะเวลาอื่นๆ 2) กรมธรรม์ประกันภัยมูลค่าใช้เงินสำเร็จ 3) กรมธรรม์ประกันภัยแบบขยายเวลา 4) อื่นๆ โปรดระบุ										
	รวม (1)										
2	กรมธรรม์ประกันภัยรายบุคคลประเภทอุตสาหกรรม 1) กำลังชำระเบี้ยประกันภัย+ชำระเบี้ยครบ 1.1) แบบตลอดชีพ 1.2) แบบสะสมทรัพย์ 1.3) แบบชั่วระยะเวลา - คุ้มครองสินเชื่อ - ชั่วระยะเวลาอื่นๆ 2) กรมธรรม์ประกันภัยมูลค่าใช้เงินสำเร็จ 3) กรมธรรม์ประกันภัยแบบขยายเวลา 4) อื่นๆ โปรดระบุ										

ลำดับที่	ประเภทของผลิตภัณฑ์ประกันภัย	รายละเอียดกรมธรรม์ประกันภัย			มูลค่าปัจจุบันของ				ค่าเผื่อความผันผวนที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75	สำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ที่ติดลบ	สำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ที่มีค่าเป็นบวก
		จำนวนกรมธรรม์ประกันภัย	จำนวนเงินเอาประกันภัย	เบี้ยประกันภัยรวม	ผลประโยชน์ที่การันตี	ค่าใช้จ่ายและค่าบำเหน็จรวม	ผลประโยชน์ที่ไม่ได้การันตี	เบี้ยประกันภัยรวม			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
	รวม (2)										
3	กรมธรรม์ประกันภัยประเภทกลุ่ม 1) แบบตลอดชีพ 2) แบบสะสมทรัพย์ 3) แบบชั่วระยะเวลา - คุ้มครองสินเชื่อ - ชั่วระยะเวลาอื่นๆ 4) กรมธรรม์ประกันภัยมูลค่าใช้เงินสำเร็จ 5) กรมธรรม์ประกันภัยแบบขยายเวลา 6) อื่นๆ โปรดระบุ										
	รวม (3)										
4	อื่นๆ โปรดระบุ										
5	รวม (1 ถึง 4)										

ลงชื่อ.....นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

( )

ตารางที่ 1.4 ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบบำนาญ

ลำดับที่	ประเภทของผลิตภัณฑ์ประกันภัย	รายละเอียดกรมธรรม์ประกันภัย			มูลค่าปัจจุบันของ				ค่าเผื่อความผันผวนที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75	สำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ที่ติดลบ	สำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ที่มีค่าเป็นบวก
		จำนวนกรมธรรม์ประกันภัย	จำนวนเงินเอาประกันภัย	เบี้ยประกันภัยรวม	ผลประโยชน์ที่การันตี	ค่าใช้จ่ายและค่าบำเหน็จรวม	ผลประโยชน์ที่ไม่ได้การันตี	เบี้ยประกันภัยรวม			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	รายบุคคลชำระเบี้ยประกันภัยรายปี เงินรายปีจ่ายเงินทันที เงินรายปีที่เลื่อนการรับ										
	รวม (1)										
2	รายบุคคลชำระเบี้ยประกันภัยครั้งเดียว เงินรายปีจ่ายเงินทันที เงินรายปีที่เลื่อนการรับ										
	รวม (2)										
3	อื่นๆ โปรดระบุ										
4	รวม (1 ถึง 3)										

ลงชื่อ.....นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

( )

ตารางที่ 1.5 ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบยูนิตลิงค์/ยูนิเวอร์แซลไลฟ์

ลำดับที่	ประเภทของผลิตภัณฑ์ประกันภัย	รายละเอียดกรมธรรม์ประกันภัย			มูลค่าปัจจุบันของ				ค่าเผื่อความผันผวนที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75	สำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ที่ติดลบ	สำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ที่มีค่าเป็นบวก
		จำนวนกรมธรรม์ประกันภัย	จำนวนเงินเอาประกันภัย	เบี้ยประกันภัยรวม	ผลประโยชน์ที่การันตี	ค่าใช้จ่ายและค่าบำเหน็จรวม	ผลประโยชน์ที่ไม่ได้การันตี	เบี้ยประกันภัยรวม			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	กรมธรรม์ประกันภัยรายบุคคลแบบยูนิเวอร์แซลไลฟ์ 1.1 ..... ส่วนการประกันภัย ส่วนการลงทุน 1.2..... ส่วนการประกันภัย ส่วนการลงทุน										
	รวม (1)										
2	กรมธรรม์ประกันภัยรายบุคคลแบบยูนิตลิงค์ 2.1 ..... ส่วนการประกันภัย ส่วนการลงทุน 2.2 ..... ส่วนการประกันภัย ส่วนการลงทุน										
	รวม (2)										
3	อื่นๆ โปรดระบุ										
4	รวม (1 ถึง 3)										

ลงชื่อ.....นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

( )

ตารางที่ 1.6 การประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล/สัญญาแนบท้าย/การประกันกลุ่มอื่น ๆที่ไม่ รวมอยู่ในตารางที่ 1.2 - 1.5 (กรณีสัญญาระยะยาว)

ลำดับที่	ประเภทของผลิตภัณฑ์ประกันภัย	รายละเอียดกรมธรรม์ประกันภัย			มูลค่าปัจจุบันของ				ค่าเผื่อความผันผวนที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75	สำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ที่ติดลบ	สำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ที่มีค่าเป็นบวก
		จำนวนกรมธรรม์ประกันภัย	จำนวนเงินเอาประกันภัย	เบี้ยประกันภัยรวม	ผลประโยชน์ที่การันตี	ค่าใช้จ่ายและค่าบำเหน็จรวม	ผลประโยชน์ที่ไม่ได้การันตี	เบี้ยประกันภัยรวม			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	การประกันภัยอุบัติเหตุส่วนบุคคลระยะยาว แบบ..... แบบ.....										
2	สัญญาแนบท้ายระยะยาว แบบ..... แบบ.....										
3	การประกันภัยกลุ่มระยะยาว แบบ..... แบบ.....										
	รวม (1 ถึง 3)										

ลงชื่อ.....นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

( )

วิธีการกรอกข้อมูลในตารางที่ 1.1 ถึง 1.6

(2) หมายถึง ประเภทของผลิตภัณฑ์ประกันชีวิต เช่น แบบตลอดชีพ แบบสะสมทรัพย์ แบบชั่วระยะเวลา เป็นต้น
สำหรับตารางที่ 1.5 และ 1.6 ให้แยกตาม product code ของบริษัท

(3) ถึง (5) หมายถึง เป็นรายละเอียดของกรมธรรม์ประกันภัยทั้งปี เช่น จำนวนกรมธรรม์ประกันภัย จำนวนเงินเอาประกันภัย และเบี้ยประกันภัยรวม

(6) หมายถึง มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ที่การันตี เช่น ผลประโยชน์การเสียชีวิต การจ่ายเงินคืนตามเงื่อนไขกรมธรรม์ประกันภัย เงินคืนครบกำหนด เป็นต้น

(7) หมายถึง มูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่ายรวม โดยรวมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ค่าบำเหน็จและค่าใช้จ่ายในการขายทั้งหมด

(8) หมายถึง มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ที่ไม่การันตี เช่น เงินปันผล โบนัส เป็นต้น

(9) หมายถึง มูลค่าปัจจุบันของเบี้ยประกันภัยที่บริษัทคาดว่าจะได้รับในอนาคต

(6) ถึง (9) หมายถึง คำนวณจากค่าประมาณการที่ดีที่สุด

(10) หมายถึง ค่าเผื่อความผันผวนที่ระดับความเชื่อมั่นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ได้จาก GPV@75%ile - GPV@50%ile

(11) หมายถึง GPV@75%ile ที่ติดลบ

(12) หมายถึงGPV@75%ile ที่มีค่าเป็นบวก

(13) หมายถึง สำรองประกันภัยรวมก่อนการประกันภัยต่อ ที่เป็นผลลัพธ์สุดท้าย

แบบฟอร์มที่ 2 ตารางสำรองประกันภัยสำหรับสัญญาประกันภัยระยะสั้น

ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงสำรองเบี้ยประกันภัย

ประเภทการประกันภัย	สำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นรายได้ (unearned premium reserve: UPR)		สำรองสำหรับความเสี่ยงภัยที่ยังไม่สิ้นสุด (unexpired risk reserve: URR)							มูลค่ายุติธรรมของสำรองสำหรับความเสี่ยงภัยที่ยังไม่สิ้นสุด (fair value of URR)	
			ค่าประมาณการที่ดีที่สุดของภาระผูกพันตามกรมธรรม์ในอนาคต (best estimate of future liability)		ค่าประมาณการที่ดีที่สุดของ (best estimate: BE)			ค่าประมาณการที่ดีที่สุดของสำรองสำหรับความเสี่ยงภัยที่ยังไม่สิ้นสุด (BE of URR)			
	ก่อนการประกันภัยต่อ	หลังการประกันภัยต่อ	ก่อนการประกันภัยต่อ	หลังการประกันภัยต่อ	ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการกรมธรรม์ (maintenance expense)	ค่าใช้จ่ายในการจัดการค่าสินไหมทดแทน (claim handling expense)	ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัยต่อ (reinsurance cost)	ก่อนการประกันภัยต่อ	หลังการประกันภัยต่อ	ก่อนการประกันภัยต่อ	หลังการประกันภัยต่อ
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8) = (3)+(5)+(6)	(9) = (4)+(5)+(6)+(7)	(10) = (8) * (1+อัตราค่าเผื่อความผันผวนมาตรฐาน)	(11) = (9) * (1+อัตราค่าเผื่อความผันผวนมาตรฐาน)
1. การประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคลระยะสั้น											
2 สัญญาแนบท้ายระยะสั้น - การประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา - คุ้มครองโรคร้ายแรง - การประกันอุบัติเหตุ - ค่ารักษาพยาบาลรายวัน - ประกันสุขภาพ - อื่นๆ โปรดระบุ											
3 การประกันภัยกลุ่มระยะสั้น											
รวม (1 ถึง 3)											

ลงชื่อ.....นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

( )

ตารางที่ 2.2 ตารางแสดงสำรองค่าสินไหมทดแทน

ประเภทการประกันภัย	เบี้ยประกันภัยที่ตกเป็นรายได้สุทธิ	ค่าสินไหมทดแทนจ่ายสุทธิ[1]	สำรองค่าสินไหมทดแทน **ก่อน** การประกันภัยต่อ (gross claim liability)					สำรองค่าสินไหมทดแทน **หลัง** การประกันภัยต่อ (net claim liability)				
			ค่าประมาณการที่ดีที่สุด (best estimate: BE)[2]				มูลค่ายุติธรรมของสำรองค่าสินไหมทดแทนรวม (fair value of gross claim liability)	ค่าประมาณการที่ดีที่สุด (BE)[2]				มูลค่ายุติธรรมของสำรองค่าสินไหมทดแทนสุทธิ (fair value of net claim liability)
			ค่าสินไหมทดแทนที่ได้รับรายงานแล้วและการจ่ายค่าสินไหมทดแทนยังไม่สิ้นสุด (case estimate)	ค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้นแล้วแต่ยังไม่ได้รับรายงาน (IBNR)	ค่าใช้จ่ายในการจัดการค่าสินไหมทดแทนที่ไม่สามารถจัดสรรได้ (ULAE)[3]	รวมค่าประมาณการที่ดีที่สุดสำหรับค่าสินไหมทดแทนค้างจ่าย (BE of outstanding claim liability)		ค่าสินไหมทดแทนที่ได้รับรายงานแล้วและการจ่ายค่าสินไหมทดแทนยังไม่สิ้นสุด (case estimate)	ค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้นแล้วแต่ยังไม่ได้รับรายงาน (IBNR)	ค่าใช้จ่ายในการจัดการค่าสินไหมทดแทนที่ไม่สามารถจัดสรรได้ (ULAE)[3]	รวมค่าประมาณการที่ดีที่สุดสำหรับค่าสินไหมทดแทนค้างจ่าย (BE of outstanding claim liability)	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)= (3)+(4)+(5)	(7) = (6)*(1+อัตราค่าเผื่อความผันผวนมาตรฐาน)	(8)	(9)	(10)	(11) = (8)+(9)+(10)	(12) = (11)*(1+อัตราค่าเผื่อความผันผวนมาตรฐาน)
1. การประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคลระยะสั้น												
2 สัญญาแนบท้ายระยะสั้น - การประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา - คุ้มครองโรคร้ายแรง - การประกันอุบัติเหตุ - ค่ารักษาพยาบาลรายวัน - ประกันสุขภาพ - อื่นๆ โปรดระบุ												
3 การประกันภัยกลุ่มระยะสั้น												
รวม (1 ถึง 3)												

ลงชื่อ.....นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

( )

หมายเหตุ: [1] ค่าสินไหมทดแทนจ่ายสุทธิ = ค่าสินไหมทดแทนจ่ายรวม + ค่าสำรวจภัย + ค่าใช้จ่ายในการจัดการค่าสินไหมทดแทนอื่นๆ – เงินรับคืนจากการขายซากทรัพย์และการสวมสิทธิ์ – ค่าสินไหมทดแทนรับคืนจากการประกันภัยต่อ

[2] ให้รวมถึงค่าใช้จ่ายในการจัดการค่าสินไหมทดแทนค้างจ่ายที่สามารถจัดสรรได้ (ALAE) และเงินรับคืนจากการขายซากทรัพย์และการสวมสิทธิ์

[3] ค่าใช้จ่ายในการจัดสรรค่าสินไหมทดแทนค้างจ่ายที่ไม่สามารถจัดสรรได้ (ULAE) ก่อนการประกันภัยต่อ และหลังการประกันภัยต่ออาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่ระบุในสัญญาประกันภัยต่อว่าให้ครอบคลุมถึงค่าใช้จ่ายดังกล่าวด้วยหรือไม่

แบบฟอร์มที่ 3 การวิเคราะห์ประสบการณ์ของบริษัท

ตารางที่ 3.1 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวม

ลำดับที่	รายละเอียด	จำนวนเงิน (บาท)
สำรองประกันภัย ณ ต้นปี		
การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจาก		
1	การเปลี่ยนเงื่อนไข และหลักเกณฑ์	
2	การเพิ่ม/ลดตามประมาณการ	
การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากประสบการณ์จริง		
3	อัตรามรณะ/อัตราการเจ็บป่วย	
4	ค่าใช้จ่ายดำเนินการ	
5	อัตราการขาดอายุ	
ผลรวมของ 3 ถึง 5		
6	การรับประกันภัยใหม่	
การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสมมติฐาน		
7	อัตราคิดลด	
8	อัตรามรณะ/อัตราการเจ็บป่วย	
9	ค่าใช้จ่ายดำเนินการ	
10	อัตราการขาดอายุ	
ผลรวมของ 7 ถึง 10		
11	อื่นๆ โปรดระบุ	
สำรองประกันภัย ณ ปลายปี		

ลงชื่อ.....นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

( )

ตารางที่ 3.2 การวิเคราะห์ประสบการณ์สินไหมทดแทนมรณกรรม

ลำดับที่	ประเภทของผลิตภัณฑ์ประกันภัย /ช่องทางการจำหน่าย/เพศ	รายละเอียดของกรมธรรม์ประกันภัย			จำนวนเงินที่เสี่ยงภัยภัยรวม	จำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนที่จ่ายจริง	ค่าคาดหวังของสินไหมทดแทนมรณกรรม			สัดส่วนค่าสินไหมทดแทนที่จ่ายจริงต่อค่าคาดหวังสินไหมทดแทน
		จำนวนกรมธรรม์ประกันภัย	จำนวนเงินเอาประกันภัยต้นปี	จำนวนเงินเอาประกันภัยปลายปี			ภัยมาตรฐาน	ภัยต่ำกว่ามาตรฐาน	รวม	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=[(4)+(5)+(7)]/2	(7)	(8)=(6)*q_{x+t}	(9)=(6)*q^{sub}_{x+t}	(10)=(8)+(9)	(11)=(7)/(10)
1	แบบตลอดชีพ 1.1 ตัวแทนประกันชีวิต 1.2 โทรศัพท์									
2	แบบสะสมทรัพย์									
3	แบบชั่วระยะเวลา – คุ้มครองสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย									
4	แบบชั่วระยะเวลา – อื่นๆ									
5	แบบชั่วระยะเวลา - สุขภาพและค่ารักษาพยาบาล (สำหรับบริษัทประกันวินาศภัย)									
6	สัญญาแนบท้าย – ประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา									
7	อื่นๆ โปรดระบุ									
8	**รวม (1 ถึง 7)**									

ลงชื่อ.....นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

( )

วิธีการกรอกข้อมูลในตารางที่ 3.2

(1) หมายถึง แสดงลำดับที่

(2) หมายถึง ประเภทของผลิตภัณฑ์ประกันชีวิต เช่น แบบตลอดชีพ แบบสะสมทรัพย์ แบบชั่วระยะเวลา เป็นต้น ตามที่แบ่งสมมติฐานในการคำนวณสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวม

(3) ถึง (5) หมายถึง รายละเอียดของกรมธรรม์ประกันภัย คือ (3) จำนวนกรมธรรม์ประกันภัย (4) จำนวนเงินเอาประกันภัยต้นปี และ (5) จำนวนเงินเอาประกันภัยปลายปี

(6) หมายถึง จำนวนเงินที่เสี่ยงภัยรวม เท่ากับ [(4) + (5) + (7)]/2 เป็นจำนวนเงินที่เสี่ยงภัยที่ไม่หักสำรองประกันภัย

(7) หมายถึง จำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนที่จ่ายจริง คือ จำนวนเงินที่จ่ายจริงของผลประโยชน์สินไหมมรณกรรม

(8) หมายถึง ค่าคาดหวังของสินไหมทดแทนมรณกรรมที่เป็นภัยมาตรฐาน เท่ากับ (6)*q_{x+t}

(9) หมายถึง ค่าคาดหวังของสินไหมทดแทนมรณกรรมที่เป็นส่วนของภัยต่ำกว่ามาตรฐาน เท่ากับ (6)*q^{sub}_{x+t} ซึ่งอาจเนื่องมาจากสุขภาพ หรือชั้นอาชีพ

(10) หมายถึง ค่าคาดหวังของสินไหมทดแทนมรณกรรมรวม เท่ากับ (8) + (9)

(11) หมายถึง สัดส่วนค่าสินไหมทดแทนที่จ่ายจริง ต่อ ค่าคาดหวังสินไหมทดแทน เท่ากับ (7)/(10) เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าประมาณการที่ดีที่สุดว่ายังเหมาะสมหรือไม่

หมายเหตุ

1. q_{x+t} และ q^{sub}_{x+t} เป็นอัตรามรณะที่เป็นค่าประมาณการที่ดีที่สุดที่ใช้ในการคำนวณสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวมของแต่ละแบบประกันภัย ตามแต่ละประเภท
2. กรณีที่สัญญาแนบท้ายระยะยาวอื่นๆที่ไม่ใช้ตารางมรณะ เช่น สัญญาแนบท้ายคุ้มครองโรคร้ายแรง ทุพพลภาพ เป็นต้น ให้ใช้ q_{x+t} และ q^{sub}_{x+t} ที่เป็นอัตราเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายแรง หรืออัตราทุพพลภาพ และแยกการวิเคราะห์เป็นตารางวิเคราะห์ประสบการณ์ค่าสินไหมทดแทนโรคร้ายแรง และทุพพลภาพ ตามลำดับ
3. กรมธรรม์ประกันภัยแบบขยายระยะเวลา อาจรวมหรือแยกออกจากแบบชั่วระยะเวลา ขึ้นอยู่กับการแยกประเภทของการคำนวณสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวม
4. กรมธรรม์ประกันภัยแบบใช้เงินสำเร็จอาจรวมหรือแยกออกจากแบบประกันภัยสะสมทรัพย์ ขึ้นอยู่กับการแยกประเภทของการคำนวณสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวม

ตารางที่ 3.3 การวิเคราะห์ประสบการณ์ค่าใช้จ่ายดำเนินการ

ลำดับที่	ประเภทของผลิตภัณฑ์ประกันภัย	รายละเอียดของกรมธรรม์ประกันภัย						ค่าใช้จ่ายดำเนินการต่อหน่วย						ค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายดำเนินการ		
		จำนวนกรมธรรม์ประกันภัย		จำนวนเงินเอาประกันภัย		เบี้ยประกันภัย		จำนวนกรมธรรม์ประกันภัย		จำนวนเงินเอาประกันภัย		เบี้ยประกันภัย				
		ปีแรก	ปีต่อไป	ปีแรก	ปีต่อไป	ปีแรก	ปีต่อไป	ปีแรก	ปีต่อไป	ปีแรก	ปีต่อไป	ปีแรก	ปีต่อไป	ปีแรก	ปีต่อไป	รวม
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
	ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตรายบุคคล/กลุ่ม (สามัญและอุตสาหกรรม)															
1	แบบตลอดชีพ 1.1 ตัวแทนประกันชีวิต 1.2 โทรศัพท์															
2	แบบสะสมทรัพย์															
3	แบบชั่วระยะเวลา – คุ้มครองสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย															
4	แบบชั่วระยะเวลา – อื่นๆ															
5	แบบชั่วระยะเวลา - สุขภาพและค่ารักษาพยาบาล (สำหรับบริษัทประกันวินาศภัย)															
6	สัญญาแนบท้าย - ประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา															
7	สัญญาแนบท้าย - อุบัติเหตุส่วนบุคคล/ทุพพลภาพแบบชั่วระยะเวลา															
8	สัญญาแนบท้าย - สุขภาพและค่ารักษาพยาบาล แบบชั่วระยะเวลา															
9	สัญญาแนบท้าย - คุ้มครองโรคร้ายแรงแบบชั่วระยะเวลา															
10	สัญญาแนบท้าย – แบบชั่วระยะเวลาอื่นๆ															
11	อื่นๆ โปรดระบุ															
12	**รวม (1 ถึง 11)**													(18)	(19)	(20)
ค่าใช้จ่ายจริง														(21)	(22)	(23)
สัดส่วนของค่าใช้จริงต่อค่าคาดหวังของค่าใช้จ่าย														(24) = (21)/(18)	(25) = (22)/ (19)	(26) = (23)/(20)

ลงชื่อ.....นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

( )

วิธีการกรอกข้อมูลในตารางที่ 3.3

(1) หมายถึง แสดงลำดับที่

(2) หมายถึง ประเภทของผลิตภัณฑ์ประกันชีวิต เช่น ตลอดชีพ สะสมทรัพย์ ชั่วระยะเวลา เป็นต้น ตามที่แบ่งสมมติฐานในการคำนวณสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวม

(3) ถึง (8) หมายถึง รายละเอียดของกรมธรรม์ประกันภัย คือ (3), (4) จำนวนกรมธรรม์ประกันภัย (5), (6) จำนวนเงินเอาประกันภัย และ (7), (8) เบี้ยประกันภัย โดยแบ่งเป็นสำหรับปีแรก และปีต่อไป

(9) ถึง (14) หมายถึง ค่าใช้จ่ายดำเนินการต่อหน่วย คือ ค่าใช้จ่ายต่อกรมธรรม์ประกันภัย (9), (10) ค่าใช้จ่ายต่อจำนวนเงินเอาประกันภัย (11), (12) และค่าใช้จ่ายต่อเบี้ยประกันภัย (13), (14) โดยแบ่งเป็นปีแรก และปีต่อไป

(15) ถึง (17) หมายถึง ค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายที่ใช้คำนวณสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวม

(15) หมายถึง ค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายปีแรก เท่ากับ (3)*(9) + (5)*(11) + (7)*(13)

(16) หมายถึง ค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายปีต่อไป เท่ากับ (4)*(10) + (6)*(12) + (8)*(14)

(17) หมายถึง ผลรวมของค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายปีแรกและปีต่อไปของแต่ละผลิตภัณฑ์ประกันภัย เท่ากับ (15) + (16)

(18) ถึง (20) หมายถึง ผลรวมของค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายของทุกผลิตภัณฑ์ โดยแบ่งออกเป็นปีแรก (18) ปีต่อไป (19) และรวม (20) = (18) + (19)

(21) ถึง (23) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงตามงบการเงินของบริษัท โดยแบ่งออกเป็นค่าใช้จ่ายจริงที่เกิดขึ้นในปีแรก (21) และในปีต่อไป (22) และรวม (23) = (21) + (22)

(24) ถึง (26) หมายถึง สัดส่วนของค่าใช้จ่ายจริงต่อค่าคาดหวังของค่าใช้จ่าย โดยแบ่งออกเป็นสัดส่วนของปีแรก และปีต่อไป

(24) เท่ากับ (21) / (18)

(25) เท่ากับ (22) / (19)

(26) เท่ากับ (23) / (20)

ตารางที่ 3.4 การวิเคราะห์ประสบการณ์อัตราการขาดอายุของกรมธรรม์ประกันภัย

ลำดับที่ (1)	ประเภทของผลิตภัณฑ์ประกันภัย (2)	เบี้ยประกันภัยที่คาดหวัง (3)					เบี้ยประกันภัยที่ขาดอายุ (4)					อัตราการขาดอายุ (%) (5) = (4)/(3)*100					อัตราการขาดอายุ – สมมติฐานที่ใช้ (6)				
		ปีแรก	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5 เป็นต้นไป	ปีแรก	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5 เป็นต้นไป	ปีแรก	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5 เป็นต้นไป	ปีแรก	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5 เป็นต้นไป
1	แบบตลอดชีพ 1.1 ตัวแทนประกันชีวิต 1.2 โทรศัพท์																				
2	แบบสะสมทรัพย์																				
3	แบบชั่วระยะเวลา – คุ้มครองสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย																				
4	แบบชั่วระยะเวลา – อื่นๆ																				
5	แบบชั่วระยะเวลา - สุขภาพและค่ารักษาพยาบาล (สำหรับบริษัทประกันวินาศภัย)																				
6	สัญญาแนบท้าย - ประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา																				
7	สัญญาแนบท้าย - อุบัติเหตุส่วนบุคคล/ทุพพลภาพแบบชั่วระยะเวลา																				
8	สัญญาแนบท้าย - สุขภาพและค่ารักษาพยาบาลแบบชั่วระยะเวลา																				
9	สัญญาแนบท้าย - คุ้มครองโรคร้ายแรง แบบชั่วระยะเวลา																				
10	สัญญาแนบท้าย - แบบชั่วระยะเวลาอื่นๆ																				
11	อื่นๆ โปรดระบุ																				
12	**รวม (1 ถึง 11)**																				

ลงชื่อ.....นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

( )

วิธีการกรอกข้อมูลในตารางที่ 3.4

(1) หมายถึง แสดงลำดับที่

(2) หมายถึง ประเภทของผลิตภัณฑ์ประกันชีวิต เช่น แบบตลอดชีพ แบบสะสมทรัพย์ แบบชั่วระยะเวลา เป็นต้น ตามสมมติฐานในการคำนวณสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวม

(3) หมายถึง เบี้ยประกันภัยที่คาดหวัง เป็นเบี้ยประกันภัยที่ขายได้ ณ วันที่ออกกรมธรรม์ประกันภัย แบ่งตามปีกรมธรรม์ประกันภัยตั้งแต่ปีที่ 1, 2, 3, 4 และปีที่ 5 เป็นต้นไป ตามสมมติฐานในการคำนวณสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวม

(4) หมายถึง เบี้ยประกันภัยที่ขาดอายุ เป็นเบี้ยประกันภัยของกรมธรรม์ประกันภัยที่บริษัทไม่ได้รับชำระจากกรมธรรม์ประกันภัยที่ออกในแต่ละปีกรมธรรม์ตั้งแต่ปีที่ 1, 2, 3, 4 และปีที่ 5 เป็นต้นไป รวมถึงเบี้ยประกันภัยของกรมธรรม์ประกันภัยที่มีการเวนคืน (ทั้งการเวนคืนอัตโนมัติ และสมัครใจ) ตามสมมติฐานในการคำนวณสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวม

(5) หมายถึง อัตราการขาดอายุของกรมธรรม์ประกันภัยของบริษัท เท่ากับ (4)/(3)*100

(6) หมายถึง อัตราการขาดอายุที่ใช้เป็นสมมติฐานในการคำนวณสำรองประกันภัยแบบเบี้ยประกันภัยรวม

หมายเหตุ

1. ไม่รวมกรมธรรม์ประกันภัยที่มีการจ่ายค่าสินไหมทดแทนมรณกรรม
2. สำหรับรายงาน ณ 31 ธันวาคม พ.ศ. 25xx
    - 2.1 ปีกรมธรรม์ที่ 1 คือ กรมธรรม์ที่ออกระหว่างปี 255x-1
    - 2.2 ปีกรมธรรม์ที่ 2 คือ กรมธรรม์ที่ออกระหว่างปี 255x-2
    - 2.3 ปีกรมธรรม์ที่ 3 คือ กรมธรรม์ที่ออกระหว่างปี 255x-3
    - 2.4 ปีกรมธรรม์ที่ 4 คือ กรมธรรม์ที่ออกระหว่างปี 255x-4
    - 2.5 ปีกรมธรรม์ที่ 5 เป็นต้นไป คือ กรมธรรม์ที่ออกก่อนปี 255x-5

<u>แบบฟอร์มที่ 4</u> : การกำหนดสมมติฐาน

ประเภทของสมมติฐาน	ปัจจัยในการกำหนดสมมติฐานและค่าสมมติฐานที่ใช้	คำอธิบาย

ลงชื่อ.....นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

( )

<u>เอกสารรับรองรายงานการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยของนักคณิตศาสตร์ประกันภัย</u>

ข้าพเจ้า.....นักคณิตศาสตร์ประกันภัย ซึ่งเป็นผู้ทำการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยของบริษัท.....ขอให้การรับรองดังต่อไปนี้

1. ข้าพเจ้าได้สอบถามข้อมูลที่จำเป็น และใช้ความรู้และความสามารถและเป็นไปตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์จากการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยที่สมเหตุสมผล
2. ข้าพเจ้าได้มีการสอบทานความถูกต้องและพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลประสบการณ์บริษัทและวิธีการที่ใช้ในการตั้งสมมติฐานที่เป็นค่าประมาณการที่ดีที่สุด และมีความเห็นว่าสมมติฐานดังกล่าว สามารถให้ผลลัพธ์การคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยที่สมเหตุสมผล
3. ข้าพเจ้าได้มีการพิจารณาความน่าเชื่อถือของบริษัทประกันภัยต่อในการตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับโอกาสที่บริษัทประกันภัยต่อจะไม่ปฏิบัติตามสัญญาการประกันภัยต่อที่ตกลงกันไว้ และมีความเห็นว่าสมมติฐานดังกล่าว สามารถให้ผลลัพธ์การคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยที่สมเหตุสมผล
4. ในการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัย หากข้าพเจ้าได้มีการมอบหมายงานให้บุคคลอื่นรับผิดชอบภายใต้การดูแลของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะเป็นผู้รับผิดชอบต่องานนั้น และควบคุมกำกับการทำงานนั้นอย่างเพียงพอ
5. ข้าพเจ้าทราบถึงกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัย ที่ออกโดยสำนักงาน คปภ. และขอยืนยันว่าการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยมีความสอดคล้องกับกฎหมายและข้อบังคับดังกล่าว
6. ข้าพเจ้าจะเป็นผู้ให้คำชี้แจง อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับรายงานการคำนวณความรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน คปภ. ณ สำนักงาน คปภ. เมื่อมีการร้องขอ

ลงชื่อ .....

( )

นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

วันที่ .....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวธนัชพร ฉันทาวรานุรักษ์
วันเดือนปีเกิด	6 สิงหาคม 2533
การศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2556
	ประกาศนียบัตรหลักสูตรวิชาว่าความ สำนักฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสภาทนายความ รุ่น 40
	เนติบัณฑิต สมัยที่ 67 ปีการศึกษา 2557
การทำงาน	ผู้ชำนาญงาน บริษัท เมืองไทยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน)